

**DECIZIA Nr.417**  
**din 3 iulie 2019**

**asupra cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională  
dintre Parlamentul României, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și  
Justiție, pe de altă parte**

**Nepublicată**

Valer Dorneanu	- președinte
Cristian Deliorga	- judecător
Marian Enache	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Benke Károly	- magistrat-asistent șef

1. Pe rol se află examinarea cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și Parlamentul României, pe de altă parte, conflict constând în refuzul explicit al celei dintâi autorități publice de a aplica o lege adoptată de Parlament și substituirea în acest mod, implicit, autorității legiuitoare prin neconstituirea în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție de completuri de judecată specializate pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor de corupție și a infracțiunilor asimilate, prevăzute de Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, de la data modificării art.29 alin.(1) din lege prin Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției și până în prezent, cerere formulată de președintele Camerei Deputaților.

2. Cererea fost formulată în temeiul art.146 lit.e) din Constituție și al art.11 alin.(1) lit.A.e) și art.34 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.2131/25 martie 2019 și constituie obiectul Dosarului nr.642E/2019.

3. Președintele Curții Constituționale, în temeiul dispozițiilor art.216 alin.(1) din Codul de procedură civilă, coroborate cu cele ale art.14 din Legea nr.47/1992, declară deschise lucrările ședinței de judecată.

4. La apelul nominal se prezintă doamna Iulia-Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, și domnul deputat Florin Lordache, vicepreședinte al Camerei Deputaților, în reprezentarea președintelui Camerei Deputaților, cu împuternicirea de reprezentare depusă la dosarul cauzei. Se constată lipsa președintelui Senatului. Procedura de încunoaștințare cu privire la termenul de judecată fixat a fost legal îndeplinită.

5. Magistratul-asistent șef referă asupra faptului că autoritățile aflate în conflict au comunicat punctele lor de vedere cu privire la conținutul conflictului și la căile de soluționare a acestuia. Totodată, magistratul-asistent șef referă asupra faptului că, la dosarul cauzei, a fost depusă de către liderul Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal din Camera Deputaților o cerere de suspendare a judecării cauzei până la soluționarea sesizării de neconstituționalitate având ca obiect art.35 din Regulamentul Camerei Deputaților. Această sesizare a fost înregistrată în temeiul art.146 lit.c) din Constituție și a fost între timp respinsă prin Decizia Curții Constituționale nr.312 din 20 mai 2019.

6. La dosarul cauzei se află și răspunsul Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la numărul total al cauzelor judecate în primă instanță de completurile de 3 judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în perioada 2003-2018, în mod distinct, pe fiecare an în parte, numărul cauzelor, având ca obiect infracțiuni prevăzute de Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, judecate în primă instanță de completurile de 3 judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în perioada 2003-2018, în mod distinct, pe fiecare an în parte, ponderea acestor din urmă cauze din totalul

cauzelor judecate, în mod distinct, pe fiecare an în parte, Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019, *in extenso*.

7. De asemenea, la dosar se află răspunsul Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la solicitările Curții Constituționale referitoare la indicarea autorității competente să stabilească criteriile pentru determinarea specializării judecătorilor, la criteriile în virtutea cărora se stabilește specializarea judecătorilor, la eventualele instrucțiuni date instanțelor judecătorești în privința criteriilor de determinare a specializării judecătorilor, precum și la situația aplicării art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 cu referire la tribunale, curți de apel și, în special, la Înalta Curte de Casație și Justiție, începând cu anul 2003 și până în prezent, în funcție de modificările legislative intervenite de-a lungul timpului. Totodată, la dosar se află răspunsurile primite de Curtea Constituțională pe forumul Comisiei de la Veneția cu privire la problema completurilor specializate de la nivelul instanțelor supreme, adresa președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la răspunsurile primite pe Rețeaua Președinților Curților Supreme de Justiție în legătură cu existența completurilor specializate de la nivelul instanțelor supreme, precum și studiul întocmit de către Compartimentul de cercetare, documentare și bibliotecă din cadrul Curții Constituționale, având ca obiect criteriile de determinare a specializării judecătorilor în cadrul materiei penale, diferențele funcționale între un judecător generalist și unul specializat, modul de aplicare a criteriului de specializare, consecințele nerespectării acestuia, precum și aspecte de drept comparat.

8. La dosarul cauzei se află și Raportul Inspecției Judiciare nr.5488/IJ/1365/DIP/2018-5488/IJ/2510/DIP/2018 privind respectarea principiilor generale care guvernează activitatea Autorității Judecătorești în cauzele de competența Direcției Naționale Anticorupție vizând magistrați sau în legătură cu acestea, precum și obiecțiunile Înaltei Curți de Casație și Justiție la acest raport.

9. De asemenea, magistratul-asistent șef învederează că, la dosarul cauzei, Asociația pentru Renașterea Valorilor Democrației, cu sediul în București, Asociația Voci pentru Democrație și Justiție, cu sediul în București, Asociația Forumul Judecătorilor din România, cu sediul în București, Asociația Inițiativa pentru Justiție, cu sediul în Corabia, și Agentul guvernamental la Curtea Europeană a Drepturilor Omului au depus, în calitate de *amicus curiae*, memorii cu privire la prezenta cerere de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională.

10. Magistratul-asistent șef referă asupra faptului că dezbaterile inițiale asupra cauzei au avut loc la data de 10 aprilie 2019, în prezența doamnei Iulia-Cristina Tarcea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, și a domnului deputat Florin Iordache, vicepreședinte al Camerei Deputaților, în reprezentarea președintelui Camerei Deputaților, și au fost consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când Curtea, în temeiul art.57 și art.58 alin.(3) din Legea nr.47/1992, pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, a amânat pronunțarea pentru data de 11 aprilie 2019 și, ulterior, succesiv, pentru același motiv, pentru datele de 19 aprilie 2019, 20 mai 2019 și 5 iunie 2019. La această ultimă dată, Curtea, prin încheierea pronunțată, având în vedere necesitatea lămuririi suplimentare a unor aspecte, a dispus, în temeiul dispozițiilor art.58 alin.(4) din Legea nr.47/1992, redeschiderea dezbaterilor și repunerea pe rol a cauzei pentru data de 3 iulie 2019.

11. Președintele Curții Constituționale, în temeiul dispozițiilor art.247 din Codul de procedură civilă, coroborate cu ale art.14 din Legea nr.47/1992, acordă cuvântul președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție.

12. Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție formulează 3 obiecțiuni prealabile, și anume: a) lipsa raportului întocmit de noul judecător-raportor sau a vreunei mențiuni de însușire de către acesta a raportului întocmit de fostul judecător-raportor care, în prezent, nu mai este judecător al Curții Constituționale și nelegalitatea desemnării noului judecător în persoana președintelui Curții Constituționale, întrucât acesta din urmă nu poate fi judecător-raportor; b) având în vedere Decizia Curții Constituționale nr.538 din 12 septembrie 2018, precum și faptul că între timp a fost numit un alt președinte al Camerei Deputaților, se solicită formularea unei adrese către noul președinte al Camerei Deputaților pentru a preciza dacă își însușește cererea formulată de vicepreședintele Camerei Deputaților; c) având în vedere cererile de întrebări preliminare formulate în legătură cu relația dintre competența Curții Constituționale și compunerea completurilor de judecată din sistemul judiciar, cereri formulate de Completurile de 5 judecători ale Înaltei Curți de Casație și Justiție în Dosarele nr.3089/1/2018 și nr.927/1/2018, precum și de Curtea de Apel București, cerere care formează obiectul cauzei C-195/19 a Curții de Justiție a Uniunii Europene, se solicită, în temeiul art.413 alin.(1) pct.1<sup>1</sup> din Codul de procedură civilă, suspendarea judecării cauzei până la pronunțarea Curții de Justiție a Uniunii Europene; se precizează că o atare suspendare a cauzei nu ar fi unică, având în vedere Decizia Curții Constituționale nr.534 din 18 iulie 2018.

13. Reprezentantul Camerei Deputaților apreciază că nu are relevanță persoana judecătorului-raportor pentru că plenum Curții Constituționale este cel care decide asupra cauzei. De

asemenea, nu are relevanță în cauză faptul că între timp Camera Deputaților are un nou președinte, iar cu privire la cererea de suspendare a cauzei se solicită respingerea acesteia, întrucât, având în vedere că în cauză se pune problema nerespectării legii de către Înalta Curte de Casație și Justiție, Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu poate statua în sensul nerespectării legii.

14. În replică, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție arată că prevederile Legii nr.47/1992 trebuie respectate, cu referire la depunerea raportului de către judecătorul-raportor și la persoana acestuia, că dreptul de a sesiza Curtea Constituțională, potrivit art.146 lit.e) din Constituție, aparține președintelui Camerei Deputaților, și nu vicepreședintelui acestuia, și că dispozițiile legii cu privire la care poartă cererea aflată pe rolul Curții Constituționale trebuie interpretate coroborat.

15. Președintele Curții Constituționale, în temeiul art.216 alin.(1) din Codul de procedură civilă coroborat cu art.14 din Legea nr.47/1992, suspendă ședința de judecată în vederea soluționării de către plenum Curții Constituționale a obiecțiunilor prealabile formulate.

16. Deliberând cu privire la obiecțiunile prealabile formulate, Curtea a reținut că oricare dintre judecătorii Curții Constituționale poate fi judecător-raportor, inclusiv președintele Curții Constituționale, având în vedere că nici Constituția și nici Legea nr.47/1992 nu stabilesc vreo interdicție în acest sens. Faptul că, în cauză, raportul a fost întocmit de un judecător-raportor al cărui mandat de judecător al Curții Constituționale a încetat la data de 8 iunie 2019, iar noul judecător-raportor, desemnat de președintele Curții Constituționale în persoana sa, nu a mai redactat un nou raport denotă faptul că acesta și-a însușit cele prezentate în raportul inițial întocmit. De altfel, raportul reprezintă un act tehnic, cu caracter descriptiv, care cuprinde o sinteză a punctelor de vedere ale autorului sesizării și ale părților indicate a fi în conflict. De asemenea, Curtea a constatat că nu se impune emiterea unei adrese către noul președinte al Camerei Deputaților pentru a preciza dacă își însușește cererea formulată de vicepreședintele Camerei Deputaților în numele fostului președinte al Camerei Deputaților, având în vedere faptul că cererea de soluționare a unui conflict juridic de natură constituțională, odată formulată, nu poate fi retrasă, indiferent de schimbările intervenite între timp cu privire la persoana titularului dreptului de a formula o asemenea cerere [a se vedea *mutatis mutandis* și Decizia nr.158 din 19 martie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.292 din 22 aprilie 2014, par.45 și 46]. Totodată, în ceea ce privește solicitarea de suspendare a judecării prezentei cauze până la soluționarea de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a cererilor de întrebări preliminare formulate de unele instanțe judecătorești în legătură cu relația dintre competența Curții Constituționale și compunerea completurilor de judecată din sistemul judiciar, Curtea a constatat că, în realitate, întrebările preliminare menționate au fost formulate în cauze care vizează aspecte ce țin de modul de compunere a Completurilor de 5 judecători de la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, de natura și valoarea juridică a Mecanismului de Cooperare și Verificare sau de înființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiției. Or, în cauza de față, Curtea este chemată să soluționeze un conflict juridic de natură constituțională privind o chestiune de drept intern referitoare la relația dintre Parlament și Înalta Curte de Casație și Justiție, sub aspectul constituirii completurilor specializate în primă instanță în materia infracțiunilor reglementate de Legea nr.78/2000; prin urmare, cauzele în care s-au formulat cererile de întrebări preliminare nu sunt similare cu cea aflată pe rolul Curții Constituționale. În consecință, având în vedere art.146 lit.e) din Constituție, art.35 și art.55 din Legea nr.47/1992, precum și art.413 alin.(1) pct.1<sup>1</sup> din Codul de procedură civilă coroborat cu art.14 din Legea nr.47/1992, obiecțiunile prealabile formulate urmează a fi respinse.

17. Având în vedere cele stabilite, la reluarea lucrărilor ședinței de judecată, președintele anunță respingerea, cu unanimitate de voturi, a celor trei obiecțiuni prealabile formulate și, în temeiul dispozițiilor art.216 alin.(2) din Codul de procedură civilă, coroborate cu ale art.14 din Legea nr.47/1992, acordă cuvântul reprezentantului președintelui Camerei Deputaților.

18. Reprezentantul președintelui Camerei Deputaților arată că Înalta Curte de Casație și Justiție a refuzat să constituie completurile specializate să judece în primă instanță infracțiunile de corupție ce fac obiectul Legii nr.78/2000, prevăzute de art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, generând, astfel un conflict juridic de natură constituțională. Se apreciază că sunt îndeplinite toate condițiile legale pentru constatarea acestui conflict, atât cele de formă, cât și cele de fond, și, ca urmare, se solicită și indicarea conduitei constituționale pe care Înalta Curte de Casație și Justiție trebuie să o urmeze, precum și corectarea efectelor generate de încălcarea art.29 din Legea nr.78/2000. Se consideră că acest conflict este evident, tocmai prin refuzul aplicării legii de către Înalta Curte de Casație și Justiție. Prin acest refuz sunt lipsite de efecte dispozițiile obligatorii ale legii emise de Parlament, în calitate de unică autoritate legiuitoare a țării. Dacă înainte de modificarea Legii nr.78/2000 prin Legea nr.161/2003 constituirea unor asemenea completuri specializate era o chestiune facultativă, după adoptarea respectivei legi constituirea a devenit obligatorie. Prin urmare,

constituirea acestor completuri a devenit obligatorie pentru judecata în primă instanță la nivelul tuturor instanțelor judecătorești, inclusiv la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

19. În consecință, Înalta Curte de Casație și Justiție era obligată să constituie astfel de completuri, având în vedere caracterul de normă specială, derogatorie și imperativă al art.29 din Legea nr.78/2000 în raport cu prevederile Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară. Norma specială derogă de la cea generală, este de strică interpretare, iar norma generală nu poate înlătura de la aplicare norma specială. Se arată că însăși Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia nr.33 din 9 iunie 2008, pronunțată într-un recurs în interesul legii, a tranșat concursul dintre legea generală și cea specială în favoarea acesteia din urmă. De aceea, norma specială se aplică ori de câte ori există un caz ce intră în sfera sa de incidență.

20. Conflictul juridic de natură constituțională dedus judecării Curții Constituționale trebuie analizat din două perspective: înfrângerea sistematică a voinței legiuitorului și chiar a Curții Constituționale, pe de o parte, și încălcarea garanțiilor constituționale ale accesului liber la justiție privit atât ca drept, cât și ca principiu de drept, pe de altă parte. Competența stabilirii regulilor de desfășurare a procesului și de constituire a completurilor de judecată aparține legiuitorului. Se arată că Înalta Curte de Casație și Justiție a ignorat legea, dar și propria sa jurisprudență, având în vedere că prin Decizia nr.17 din 17 septembrie 2018, pronunțată într-un recurs în interesul legii, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că încălcarea normelor de organizare judiciară referitoare la compunerea completurilor de judecată atrage nulitatea absolută. Prin neconstituirea completurilor specializate Înalta Curte de Casație și Justiție a încălcat dreptul la un proces echitabil și nu a asigurat imparțialitatea obiectivă a instanței judecătorești.

21. Se menționează că, după intrarea în vigoare a Legii nr.161/2003, compunerea completurilor de la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție care au judecat în primă instanță infracțiuni ce fac obiectul Legii nr.78/2000 s-a făcut prin ignorarea legii și cu înfrângerea voinței Parlamentului, ceea ce contravine art.1 din Constituție cu referire la statul de drept și principiul separației și echilibrului puterilor în stat. Având în vedere jurisprudența Curții Constituționale, și anume Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, nelegala compunere a instanței atrage nulitatea absolută, o nulitate necondiționată de existența vreunei vătămări. Prin urmare, se solicită Curții Constituționale constatarea conflictului juridic de natură constituțională generat de conducerea Înaltei Curți de Casație și Justiție în raport cu Parlamentul României și dispunerea remediilor necesare pentru ca derularea activității de judecată să se facă cu respectarea Constituției și a legii.

22. Având cuvântul, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție arată că, de principiu, cererea de soluționare a prezentului conflict juridic de natură constituțională este inadmisibilă, prin prisma subiectului de drept care a sesizat Curtea Constituțională. În susținerea acestei soluții se invocă Decizia Curții Constituționale nr.538 din 12 septembrie 2018, declarația din cursul ședinței de judecată a vicepreședintelui Camerei Deputaților, care a arătat că a sesizat Curtea Constituțională în virtutea calității sale de reprezentare a Camerei Deputaților și stenogramele ședințelor comune ale celor două Camere care au avut loc cu prilejul revizuirii Constituției din anul 2003, revizuire în urma căreia fost introdusă atribuția Curții Constituționale de a soluționa conflicte juridice de natură constituțională [art.146 lit.e) din Constituție]. Se arată că, prin Decizia nr.538 din 12 septembrie 2018, publicată în decembrie 2018, așadar, înainte de sesizarea din prezenta cauză, Curtea a statuat că prerogativele constituționale ale prim-ministrului, inclusiv prerogativa de a sesiza Curtea Constituțională cu un conflict juridic de natură constituțională, nu pot fi delegate. În paragrafele 57 și 58 ale deciziei menționate, s-a arătat că sesizarea Curții Constituționale cu o cerere vizând soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională reprezintă o prerogativă constituțională, care îl vizează direct, exclusiv și personal pe prim-ministru, iar prerogativele constituționale nu pot fi delegate. Prerogativa președintelui Camerei Deputaților de a sesiza Curtea Constituțională cu un conflict juridic de natură constituțională este tot una de ordin constituțional, astfel că nu există nicio justificare în sensul de a permite delegarea acestei prerogative constituționale a sale.

23. Se mai arată că vicepreședintele Camerei Deputaților nu poate sesiza Curtea Constituțională în virtutea calității sale, întrucât această prerogativă aparține președintelui Camerei Deputaților.

24. Cu privire la dezbaterile care au însoțit introducerea acestui text în Constituție, se menționează faptul că s-a mers pe ideea că ar putea sesiza Curtea Constituțională numai cei care, în ordine constituțională, ar succeda pentru exercitarea interimatului funcției de Președinte al României. Ulterior această idee a suferit modificări și s-a discutat posibilitatea ca această sesizare să poată fi lăsată la dispoziția unui număr de 50 de deputați sau 25 de senatori. Toate discuțiile s-au axat pe ideea de reprezentare a Camerei Deputaților și a Senatului. În cadrul dezbaterilor parlamentare care au avut loc la revizuirea Constituției în anul 2003 s-a stabilit că numai președinții celor două Camere pot reprezenta și acționa ca reprezentanți ai Camerei Deputaților și ai Senatului. Domnul senator Ion



Predescu a arătat că numai subiectele de drept expres enumerate de Constituție pot exercita interimatul funcției de Președinte al României, iar parlamentarii în orice număr ar fi nu îl înlocuiesc pe șeful statului niciodată și în nicio atribuție. Domnul senator Octavian Opriș a subliniat că Parlamentul este o instituție deliberativă care este reprezentată în raporturile cu celelalte puteri externe și interne de președinții Camerelor, aceștia au în spate o majoritate și sunt rezultatul unui joc politic din interiorul Camerei, sunt atenți la aceste fluctuații politice și recepționează semnalele politice; însă nu fiecare deputat reprezintă Camera, puterea în ansamblul ei este o problemă de principiu extraordinar de importantă. Domnul președinte al Camerei Deputaților de la acea vreme a arătat că instanța constituțională soluționează conflicte juridice de natură constituțională; se elimină doar deputații și senatorii. Un deputat sau un grup de deputați nu constituie o autoritate publică, nu reprezintă Parlamentul și nici una dintre Camere.

25. În consecință, se subliniază că nu se poate accepta ideea de delegare a reprezentativității de care se bucură președintele Camerei Deputaților, iar sesizarea realizată de vicepreședintele acesteia, în condițiile în care nu există un act de însușire a acesteia de către noul titular al funcției de președinte al Camerei Deputaților, reprezintă un fel de neprimire, ceea ce atrage inadmisibilitatea sesizării.

26. Pe fondul cererii, se arată că autorul acesteia reproșează Înaltei Curți de Casație și Justiție că nu a aplicat Legea nr.78/2000. Se susține că art.29 din Legea nr.78/2000 nu se referă la Înalta Curte de Casație și Justiție pentru că, la adoptarea actului normativ menționat, organizarea și funcționarea Înaltei Curți de Casație și Justiție erau reglementate prin Legea nr.56/1993. Totodată, nici Legea nr.161/2003 nu avea ca destinatar Înalta Curte de Casație și Justiție pentru că și la data adoptării acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție funcționa potrivit Legii nr.56/1993. Se susține că atât Legea nr.78/2000, cât și Legea nr.161/2003 vizau curțile de apel, tribunalele și judecătoriile.

27. Se afirmă că Legea nr.161/2003 a fost adoptată ca urmare a angajării răspunderii Guvernului, iar întâmplarea a făcut ca actualul președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție să fi fost la data respectivă secretar de stat în cadrul Ministerului Justiției și coordonator al comisiei de elaborare a Legii nr.161/2003. Se arată că prin conținutul normativ al acestei legi nu s-a avut în vedere Înalta Curte de Casație și Justiție, cu mențiunea că la data respectivă aceasta avea denumirea de Curtea Supremă de Justiție, tocmai pentru că aceasta avea propria lege de organizare și funcționare. Aceasta judeca în completuri de 3 judecători, iar legea anterioară a avut în vedere ca la instanțele inferioare să se instituie garanții anticorupție, și anume un anumit spor la salarizare și aplicarea principiului colegialității completurilor de judecată ce judecă în primă instanță. Niciodată Legea nr.78/2000 nu a avut destinatar Înalta Curte de Casație și Justiție, aspect consfințit de Parlament, care prin Legea nr.601/2004 face o distincție între judecătorii completurilor specializate de la instanțele inferioare și cei de la Înalta Curte de Casație și Justiție. Voința Parlamentului a fost aceea de a oferi un statut diferit acestora din urmă față de primii.

28. Legea nr.601/2004 face distincția între instanțele inferioare care aveau obligația constituirii completurilor specializate și judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție. Toți aceștia din urmă, inclusiv cei civilisti, sunt specializați în judecarea faptelor de corupție. Această viziune a fost bună pentru că, spre deosebire de celelalte instanțe, deasupra Înaltei Curți de Casație și Justiție nu există instanțe superioare; dacă la alte instanțe există situații de incompatibilitate, cauza se judecă de instanța ierarhic superioară, în schimb, la Înalta Curte de Casație și Justiție în caz de incompatibilitate se poate ajunge la situația în care completurile specializate să nu poată fi constituite, astfel încât se pune întrebarea cine ar urma să judece o atare cauză.

29. Specializarea judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție rezidă și în faptul că aceștia, spre deosebire de judecătorii de la instanțele ierarhic inferioare, au și alte atribuții în sensul că dau soluții de principiu și unifică practica judiciară inclusiv în privința interpretării și aplicării textelor legale care reglementează infracțiunile de corupție [judecă recursuri în interesul legii, pronunță hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept]. La soluționarea acestor cauze participă, potrivit legii, judecători de la completurile de penal, civil sau contencios administrativ și fiscal.

30. Se ridică problema semnificației completurilor specializate de la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție în sens de specializare a completului ca entitate abstractă sau specializarea judecătorului. Dacă ar fi specializate 2 sau 3 completuri nu numai că s-ar încălca legea, dar și o dispoziție foarte importantă care se referă la repartizarea aleatorie a dosarelor, principiu consacrat de legislația primară. Acest principiu are în vedere vocația abstractă a fiecărui complet de a putea fi investit o cauză. Potrivit datelor statistice, au fost ani în care dosarele de fond ale Înaltei Curți de Casație și Justiție era numai dosare de corupție; prin urmare, se ridică problema activității celorlalte completuri nespecializate. Judecătorii acestora ar fi așteptat să facă parte din completurile care judecau apelurile formulate împotriva hotărârilor date în primă instanță de completurile specializate?

Se afirmă că este absurd să nu poți judeca în primă instanță pentru că nu ești specializat, dar în apel să poți pronunța o hotărâre definitivă tocmai pentru că nu ești specializat.

31. Se arată că doar câteva curți de apel aveau publicate pe site-ul instanțelor judecătorești completurile specializate pe fapte de corupție, și anume Alba-Iulia, Oradea și, parțial, Galați. Se menționează situația Curții de Apel București, unde, prin Hotărârea Colegiului de conducere al acesteia din 30 ianuarie 2014, s-a stabilit că toți judecătorii secției penale au fost desemnați să soluționeze cauze de corupție dintre cele prevăzute de Legea nr.78/2000. Prin Decizia președintelui Curții de Apel București nr.445/2019 s-a arătat că judecătorii au fost desemnați în componența completurilor specializate în judecarea cauzelor de corupție odată cu numirea lor în funcția de judecător în cadrul Secției penale a Curții de Apel București. Prin urmare, din 2014, Curtea de Apel București nu a avut hotărâre de Colegiu de conducere pentru constituirea completurilor specializate în materie penală.

32. Așadar, și Curtea de Apel București a constatat același lucru ca Înalta Curte de Casație și Justiție, și anume că toți judecătorii sunt specializați în soluționarea cauzelor de corupție. Este normal să fie așa, având în vedere și faptul că în anul 2014 au intrat în vigoare noile coduri, care au reglementat atât instituții juridice noi, cât și un regim draconic al incompatibilităților. Se subliniază că, dacă nu ar fi toți judecătorii specializați pe fapte de corupție, impedimentele generate de incompatibilitățile reglementate sunt dificil de depășit pentru Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea desfășurării activității sale.

33. Se menționează că Înalta Curte de Casație și Justiție a transmis un chestionar Rețelei președinților curților supreme cu privire la specializarea completurilor de judecată și, cu excepția Austriei, nicio curte supremă nu are completuri specializate pe fapte de corupție.

34. Se arată că, potrivit Avizului consultativ nr.15/2012 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni, este de evitat mai ales la nivelul instanțelor superioare monopolul judecării anumitor tip de cauze de către un număr restrâns de completuri de judecată. La nivelul instanțelor superioare trebuie să existe flexibilitate astfel încât unificarea practicii judecătorești și soluțiile de principiu să nu fie oferite de un număr restrâns de judecători.

35. Se susține că problema completurilor specializate a fost pusă și în cadrul procedurilor judiciare desfășurate în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție. Excepția nelegalei compunerii a completurilor de judecată a fost însă respinsă, indicându-se, cu titlu exemplificativ, unele hotărâri pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completurile de 5 judecători, respectiv Decizia nr.18 din 30 ianuarie 2014 și Decizia nr.233 din 12 decembrie 2013, inclusiv ultima decizie în legătură cu care s-a formulat prezenta cerere de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională. Astfel, practica constantă a Curții Constituționale face aplicarea art.29 din Legea nr.78/2000 în sensul că destinatarul acestei reglementări nu este Înalta Curte de Casație și Justiție. De altfel, Curtea Constituțională, prin Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, a statuat că o practică constantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție nu poate fi schimbată decât pe calea sesizării Secțiilor Unite. Acest lucru nu s-a întâmplat, întrucât niciun complet nu a constatat că ar fi activat în nelegalitate.

36. Având cuvântul în replică, domnul Florin Iordache arată că a sesizat Curtea Constituțională cu prezenta cerere de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională în condițiile în care, potrivit Regulamentului Camerei Deputaților, președintele Camerei Deputaților, prin decizie publicată în Monitorul Oficial al României, i-a delegat atribuțiile, întrucât acesta era în imposibilitate de a și le exercita. Nu este prima delegare pe care a realizat-o președintele. Se subliniază că instituția delegării atribuțiilor este perfect legală și constituțională, condiții în care face referire la jurisprudența Curții Constituționale. Actul de delegare în vederea susținerii prezentei cereri a fost acordat și deus la dosar de actualul președinte al Camerei Deputaților, aspect care demonstrează că acesta și-a însușit cererea formulată.

37. Cu privire la aspectele invocate referitoare la salarizarea judecătorilor completurilor specializate și a judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, se arată că sporul acordat prin Legea nr.601/2004 a avut în vedere tocmai faptul că judecătorii soluționează cauze de corupție. Este adevărat că toți judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție au competența de a judeca astfel de fapte, dar greșeala realizată la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost aceea că nu a fost respectată legea în sensul că trebuiau constituite completurile specializate. În funcție de încărcătura Înaltei Curți de Casație și Justiție pe aceste categorii de cauze puteau fi constituite un număr mai mare sau mai mic de completuri specializate, astfel încât repartizarea aleatorie să existe.

38. Se arată, în privința susținerilor referitoare la inexistența la nivelul instanțelor supreme din alte state a completurilor specializate, cu excepția Austriei, că, în România, în funcție de calitatea persoanei, judecarea faptelor de corupție ține de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție și că legea din România referitoare la completurile specializate trebuie aplicată în România atât la nivelul curților de apel, cât și la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție. Nu se poate susține

că, în funcție de calitatea persoanei, faptele de corupție la nivelul curților de apel să fie judecate de completuri specializate, iar la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție nu.

39. În aceste condiții, se solicită Curții Constituționale să soluționeze prezentul conflict juridic de natură constituțională.

40. Președintele Curții Constituționale, având în vedere dispozițiile art.394 alin.(1) din Codul de procedură civilă, coroborate cu cele ale art.14 din Legea nr.47/1992, declară dezbaterile închise.

#### CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

41. Prin Adresa nr.1/1019/LD din 22 martie 2019, **președintele Camerei Deputaților a sesizat Curtea Constituțională cu cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, care are obligația de a-și desfășura activitatea exclusiv cu respectarea legii și a Constituției, și Parlamentul României, pe de altă parte, ca unică autoritate legiuitoare a țării**, conflict constând în refuzul explicit al celei dintâi autorități publice de a aplica o lege adoptată de Parlament și substituirea în acest mod, implicit, autorității legiuitoare prin neconstituirea în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție de completuri de judecată specializate pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor de corupție și a infracțiunilor asimilate, prevăzute de Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, de la data modificării art.29 alin.(1) din lege prin Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției și până în prezent.

42. Totodată, odată cu soluționarea conflictului juridic de natură constituțională, se apreciază că este necesară indicarea conduitei în acord cu prevederile constituționale la care autoritățile publice trebuie să se conformeze, respectiv exercitarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a atribuțiilor sale, prin aplicarea de îndată și întocmai a dispozițiilor art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, dar și corectarea efectelor generate de această conduită, de la intrarea în vigoare a Legii nr.161/2003 și până în prezent, ținând seama de riscul condamnării României la Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru nerespectarea art.6 par.1 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale în cauzele soluționate cu încălcarea jurisprudenței constante a acesteia.

43. **Prin cererea formulată se susține că art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 prevede, imperativ, că judecarea în primă instanță a cauzelor având ca obiect infracțiuni de corupție și infracțiuni asimilate acestora se face în toate cazurile de completuri specializate.** Dacă în forma inițială a Legii nr.78/2000, constituirea acestor completuri de judecată era o facultate pentru instanțe („pot fi constituite”), ulterior modificării acesteia prin Legea nr.161/2003, constituirea completurilor specializate în această materie a devenit obligatorie, art.29 alin.(1) din lege devenind imperativ. În cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție nu au fost constituite astfel de completuri specializate în materie de corupție, omisiune care a generat și generează o încălcare a principiului legalității, a separației puterilor și a dreptului la un proces echitabil care include dreptul la judecarea unei cauze de către o instanță „stabilită de lege”. Refuzând aplicarea legii, Înalta Curte de Casație și Justiție se situează în afara ordinii constituționale, încălcând exigențele statului de drept, situație care este de natură să determine un conflict juridic de natură constituțională, ce poate fi dezlegat numai de Curtea Constituțională.

44. Se subliniază că art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 reglementează constituirea completurilor specializate *ratione materiae* și dacă în forma sa inițială legea reglementa constituirea completurilor specializate ca o facultate, după intrarea în vigoare a Legii nr.161/2003 constituirea completurilor specializate a devenit obligatorie numai pentru judecarea cauzelor în primă instanță la nivelul tuturor instanțelor judecătorești, inclusiv Înalta Curte de Casație și Justiție. Prin urmare, interpretarea literală, sistematică și istorică a art.29 din Legea nr.78/2000 conduce la o concluzie unică, respectiv aceea că după modificarea operată prin Legea nr.161/2003, Înalta Curte de Casație și Justiție era obligată să constituie în cadrul secției penale completuri specializate pentru judecarea în primă instanță a cauzelor privind infracțiunile de corupție și a celor asimilate.

45. Se arată că specializarea completurilor de judecată la Înalta Curte de Casație și Justiție este prevăzută explicit prin art.19 alin.(3<sup>2</sup>) din Legea nr.304/2004, iar împrejurarea că această normă cu caracter general care reglementează domeniul completurilor specializate este una supletivă este lipsită de relevanță în raport cu art.29 din Legea nr.78/2000, care are valoare de normă specială, derogatorie și imperativă în raport cu cea dintâi [*specialia generalibus derogant*]. Concursul dintre legea specială și cea generală se rezolvă în favoarea legii speciale, chiar dacă acest fapt nu este prevăzut expres în legea specială [a se vedea și Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.33 din 9 iunie 2008]. Fiind derogatorie de la norma generală, rezultă că norma specială se aplică ori de câte



ori un caz intră sub incidența prevederilor sale, aplicându-se prioritar față de norma generală, chiar și atunci când norma specială este mai veche decât norma generală. De asemenea, o normă specială nu poate să fie modificată/ abrogată decât în mod expres printr-o normă generală ulterioară [a se vedea și Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.13 din 12 noiembrie 2012].

46. Astfel, din anul 2003, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin președinte sau vicepreședinte, avea obligația legală de a îndeplini formalitățile și procedurile necesare înființării acestor completuri specializate, iar ulterior modificării Legii nr.304/2004, prin art.215 din Legea nr.71/2011, propunerea acestora trebuia materializată prin sesizarea Colegiului de conducere în vederea înființării de completuri specializate.

47. Având în vedere faptul că Înalta Curte de Casație și Justiție a încălcat prevederile exprese ale legii, aspect coroborat cu caracterul continuu al acestei practici, se apreciază că aceasta și-a depășit rolul său constituțional, cu încălcarea competenței autorității legiuitoare, ceea ce a dus la apariția unui conflict juridic de natură constituțională. Se indică faptul că instanțele nu pot legifera și nu pot refuza aplicarea legii, astfel de conduite echivalând cu încălcarea art.126 din Constituție. Cu privire la competența legiuitorului de a institui regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești și de compunere a completului de judecată, se invocă jurisprudența Curții Constituționale, respectiv Decizia nr.77 din 20 februarie 2003, Decizia nr.402 din 14 iulie 2005, Decizia nr.741 din 13 septembrie 2007 sau Decizia nr.1042 din 14 septembrie 2010. De asemenea, se subliniază că încălcarea normelor referitoare la compunerea completului de judecată atrage nulitatea absolută [Decizia nr.302 din 4 mai 2017, par.36] a tuturor actelor și măsurilor dispuse de acel complet, potrivit art.281 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură penală. Se mai susține că, potrivit Deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.17 din 17 septembrie 2018, normele de organizare judiciară referitoare la compunerea completurilor de judecată specializate sunt norme de ordine publică, care ocrotesc un interes public, și anume buna administrare a justiției, iar încălcarea lor este sancționată cu nulitatea absolută.

48. Cu privire la încălcarea accesului liber la justiție, prin faptul că nu este asigurată imparțialitatea obiectivă a instanței judecătorești, datorită modului de constituire a completurilor pentru judecarea în primă instanță a cauzelor de corupție, este invocată Decizia Curții Constituționale nr.685 din 7 noiembrie 2018, par.177. De asemenea, sunt invocate Hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului din 25 septembrie 2001, 15 decembrie 2005 și 26 iunie 2007, pronunțate în cauzele *Sahiner împotriva Turciei*, par.44, *Kyprianou împotriva statului Cipru*, par.121, și *Tocono și Profesorii Prometeiști împotriva Republicii Moldova*, par.31, subliniindu-se că imparțialitatea obiectivă a completului de judecată se apreciază în funcție de existența faptelor care pot fi stabilite și care pot trezi dubii în ceea ce privește imparțialitatea și că în privința determinării caracterului independent al instanței, aparențele joacă un rol deosebit, întrucât ceea ce este în discuție este încrederea pe care instanțele judecătorești, într-o societate democratică, trebuie să o inspire publicului și, înainte de toate, în privința procedurilor penale, acuzatului.

49. În concluzie, se arată că de la intrarea în vigoare a modificării art.29 din Legea nr.78/2000 prin Legea nr.161/2003, compunerea completurilor pentru soluționarea cauzelor de corupție în primă instanță în cadrul Secției penale de la Înalta Curte de Casație și Justiție s-a făcut prin ignorarea legii, înfrângându-se astfel voința Parlamentului, ca autoritate legiuitoare, și cu nesocotirea jurisprudenței instanței constituționale și a celei europene, așadar implicit a art.1 din Constituție, care consacră valorile fundamentale ale statului român - stat de drept, bazat pe principiul separației și echilibrului puterilor în stat, în care este obligatorie respectarea legii și a supremației Constituției. Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție a săvârșit și săvârșește acte și acțiuni concrete, prin care își arogă competențe ce nu îi aparțin, încălcând competența constituțională a altei autorități, și anume a Parlamentului, generând un conflict juridic de natură constituțională cu Parlamentul, a cărui gravitate se răsfrânge în mod direct în garantarea accesului liber la justiție, în sensul afectării acestuia în ceea ce privește componenta asigurării imparțialității instanțelor de judecată (în sens obiectiv). Nelegala compunere a instanței constituie un motiv de nulitate absolută, fiind încălcată o normă ce ocrotește un interes public, ceea ce generează o nulitate necondiționată de existența vreunei vătămări; în acest sens, se face trimitere la Decizia Curții Constituționale nr.685 din 7 noiembrie 2018.

50. Se solicită constatarea existenței unui conflict juridic de natură constituțională generat de conducerea Înaltei Curți de Casație și Justiție în raporturile cu Parlamentul, constând în refuzul de a fi adoptat măsurile necesare constituirii în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție de completuri de judecată specializate pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor de corupție și a infracțiunilor asimilate, prevăzute de Legea nr.78/2000 la data modificării art.29 alin.(1) din lege prin Legea nr.161/2003, ceea ce are semnificația unui refuz de aplicare a legii și substituirii, în acest mod, implicit, unicei autorități legiuitoare a țării, Parlamentul. Totodată, odată cu soluționarea



conflictului juridic de natura constituțională, este necesară indicarea conduitei în acord cu prevederile constituționale la care autoritățile publice trebuie să se conformeze, respectiv exercitarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a atribuțiilor sale, respectând dispozițiile art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, dar și corectarea efectelor generate de această conduită, de la intrarea în vigoare a Legii nr.161/2003 și până în prezent, ținând seama de riscul condamnării României la Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru nerespectarea art.6 par.1 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale în cauzele soluționate cu încălcarea jurisprudenței constante a acesteia.

51. În temeiul art.35 alin.(1) din Legea nr.47/1992, au fost solicitate punctele de vedere ale părților aflate în conflict asupra conținutului conflictului și a eventualelor căi de soluționare a acestuia.

52. **Înalta Curte de Casație și Justiție**, sub aspectul admisibilității cererii, arată că aceasta nu a fost formulată de titularul dreptului de a sesiza Curtea Constituțională cu soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, conform art.146 lit.e) din Constituție, deoarece atribuția președintelui Camerei Deputaților de a sesiza instanța de contencios constituțional nu poate forma obiectul delegării, potrivit paragrafelor nr.57 și 59 ale Deciziei Curții Constituționale nr.538 din 12 septembrie 2018. Atribuția președintelui Camerei Deputaților de a sesiza instanța de contencios constituțional, în temeiul dispozițiilor art.146 lit.e) din Constituție, constituie o prerogativă care, potrivit Deciziei Curții Constituționale nr.538 din 12 septembrie 2018, îl vizează exclusiv pe președintele Camerei Deputaților, neputând forma obiectul delegării. În acest sens, sunt citate par.57 și 59 din Decizia nr.538 din 12 septembrie 2018, prin care Curtea Constituțională, în esență, a reținut că dreptul prim-ministrului de a sesiza Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională [art.146 lit.e)] reprezintă o competență/prerogativă de ordin constituțional care îl vizează direct, exclusiv și personal pe acesta. Or, o astfel de atribuție, fiind direct legată de rolul politic al prim-ministrului în structura statutului de drept, nu poate fi delegată, fiind indisolubil legată de persoana prim-ministrului titular, numit în funcție potrivit normelor constituționale.

53. Includerea dreptului de a sesiza Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională în sfera prerogativelor exclusive, nesusceptibile de delegare, nu poate opera numai pentru unul dintre titularii enumerați în dispozițiile constituționale ale art.146 lit.e) (prim-ministru), ci pentru toți titularii enumerați în cuprinsul acestor dispoziții constituționale, considerentele general obligatorii ale Deciziei Curții Constituționale nr.538 din 12 septembrie 2018 fiind pe deplin aplicabile în cazul Președintelui României, al președintelui Senatului, al președintelui Camerei Deputaților și al președintelui Consiliului Superior al Magistraturii. În consecință, dreptul de a sesiza Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională poate fi exercitat doar de către președintele Camerei Deputaților și nu poate forma obiectul delegării. În același timp, vicepreședintele Camerei Deputaților, căruia îi sunt delegate, cu caracter general, atribuțiile președintelui acestei Camere, nu poate exercita o atribuție ce constituie o prerogativă exclusivă și proprie a președintelui Camerei Deputaților, conform Deciziei Curții Constituționale nr.538 din 12 septembrie 2018, și anume sesizarea instanței de contencios constituțional, în temeiul art.146 lit.e) din Constituție.

54. În consecință, se apreciază că prezenta cerere de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională nu a fost formulată de președintele Camerei Deputaților, ca titular exclusiv al dreptului de a sesiza Curtea Constituțională, ci de domnul deputat Florin Iordache, vicepreședinte al Camerei Deputaților.

55. În partea introductivă a cererii, vicepreședintele Camerei Deputaților invocă dispozițiile art.146 lit.e) din Constituție, ale art.34 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și ale art.34 lit.e) din Regulamentul Camerei Deputaților, ce reglementează atribuția președintelui Camerei Deputaților de a sesiza Curtea Constituțională în condițiile prevăzute în art.146 lit.a), b), c) și e) din Constituție, însă niciuna dintre dispozițiile invocate nu îi conferă vicepreședintelui Camerei Deputaților dreptul de a sesiza Curtea Constituțională, în condițiile prevăzute în art.146 lit.e) din Constituție. Chiar dacă prin Decizia nr.2 din 16 martie 2019 privind delegarea atribuțiilor președintelui Camerei Deputaților, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.212 din 18 martie 2019, se prevede că, în perioada 16-24 martie 2019, atribuțiile președintelui Camerei Deputaților vor fi exercitate de domnul deputat Florin Iordache, vicepreședinte al Camerei Deputaților, în conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr.538 din 12 septembrie 2018, delegarea generală a atribuțiilor președintelui Camerei Deputaților nu poate include delegarea prerogativei exclusive de a sesiza Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, potrivit art.146 lit.e) din Constituție.

56. În același sens sunt dispozițiile art.35 din Regulamentul Camerei Deputaților, invocate ca temei legal al Deciziei nr.2 din 16 martie 2019, alături de dispozițiile art.34 ce reglementează atribuțiile președintelui Camerei Deputaților. Niciunul dintre aceste texte nu prevede

posibilitatea încredințării atribuțiilor ce constituie prerogative exclusive, conferite de Constituție în considerarea persoanei președintelui Camerei Deputaților.

57. Față de cele ce precedă, în plus față de impedimentul stabilit prin Decizia Curții Constituționale nr.538 din 12 septembrie 2018 care exclude posibilitatea delegării atribuției de a sesiza Curtea Constituțională în baza art.146 lit.e) din Constituție, se apreciază că examinarea dispozițiilor art.35 din Regulamentul Camerei Deputaților conduce la concluzia că aceste dispoziții fac numai o referire generală la încredințarea unor atribuții, iar nu la încredințarea atribuțiilor care constituie prerogative exclusive și proprii ale președintelui Camerei Deputaților.

58. Sub aspectul fondului cererii, se solicită constatarea inexistenței unui conflict juridic de natură constituțională între Înalta Curte de Casație și Justiție și Parlamentul României, întrucât Înalta Curte de Casație și Justiție a respectat pe deplin atât dispozițiile legale incidente în evoluția legislativă a acestora, cât și mecanismul de verificare a propriei competențe stabilit prin Decizia Curții Constituționale nr.685 din 7 noiembrie 2018. Se arată că legiuitorul i-a investit de drept pe toți judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție cu competența de a soluționa în primă instanță cauze de corupție. Investirea de drept a judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție cu competența de a soluționa în primă instanță cauze de corupție este susținută și de dispozițiile art.19 alin. (3) din Legea nr.304/2004, care prevăd o facultate, iar nu o obligație a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a constitui completuri specializate. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție (Deciziile Completului de 5 judecători nr.233 din 12 decembrie 2013 și nr.18 din 30 ianuarie 2014) a confirmat specializarea *ope legis* a judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție în soluționarea în primă instanță a cauzelor de corupție. Evoluția legislativă infirmă interpretarea dată textelor de lege prin punctul de vedere cuprins în sesizare.

59. În conformitate cu dispozițiile art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în această lege, se constituie completuri specializate. În strânsă corelare cu dispozițiile art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, în forma prevăzută în Legea nr.161/2003, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.24/2004, art.28 alin.(4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002 a fost modificat, în sensul că personalul prevăzut la alin.(1) și judecătorii care compun completuri specializate în infracțiunile de corupție, potrivit art.29 din Legea nr.78/2000, cu modificările ulterioare, beneficiază de o majorare cu 40% a indemnizației de încadrare brute lunare, iar personalul prevăzut la alin.(2) și (3) beneficiază de o majorare cu 30% pentru activitatea specializată de combatere a infracțiunilor de corupție. În aplicarea dispozițiilor legale invocate, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție a emis Ordinul nr.109/2004, nota care a stat la baza adoptării acestui ordin referindu-se la desemnarea, cu caracter permanent, a judecătorilor Secției penale, pentru a participa la judecarea infracțiunilor de corupție. În acest context, se precizează că, în conformitate cu legislația în vigoare la momentul adoptării Ordinului nr.109/7 mai 2004, desemnarea se realiza de către președintele instanței. Această concluzie rezultă cu claritate și din Ordinul ministrului justiției nr.688/C din 6 martie 2003.

60. Examinarea dispozițiilor art.28 alin.(5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002, în forma adoptată prin Legea nr.601/2004, conduce la concluzia că legiuitorul, enumerând judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție distinct de judecătorii care compun completurile specializate în infracțiunile de corupție potrivit art.29 din Legea nr.78/2000, a exclus posibilitatea ca la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție numai unii dintre judecătorii Secției penale să judece infracțiunile prevăzute în Legea nr.78/2000 și a considerat, prin efectul legii, că toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr.78/2000.

61. Stabilirea specializării, prin efectul legii, reprezintă o opțiune a legiuitorului care a reflectat o realitate consfințită în Ordinul președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.109/2004 și continuă să reflecte o realitate rezultată din condițiile impuse de lege pentru accesul la funcția de judecător al Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție – condiții ce implică parcurgerea ierarhiei instanțelor judecătorești, un nivel de specializare și o experiență profesională pe baza cărora legiuitorul a putut considera, prin efectul legii, că toți judecătorii promovați la Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr.78/2000. Pe cale de consecință, completurile Secției penale din care aceștia fac parte sunt, *de plano*, specializate.

62. În temeiul dispozițiilor art.28 alin.(5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002, în forma adoptată prin Legea nr.601/2004, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție a emis Ordinul nr.1/2005, în scopul de a se conforma voinței legiuitorului.

63. Abrogarea ulterioară a dispozițiilor art.28 alin.(5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002, în forma adoptată prin Legea nr.601/2004 (abrogare care a fost realizată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.27/2006 ), în conformitate cu normele de tehnică legislativă, nu

poate avea aptitudinea de a readuce Înalta Curte de Casație și Justiție în situația anterioară adoptării Legii nr.601/2004, de a permite ca numai unii dintre judecătorii Secției penale să judece infracțiunile prevăzute în Legea nr.78/2000 și de a înlătura constatarea, prin efectul legii, că toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr.78/2000.

64. Această concluzie se impune cu atât mai mult cu cât, în conformitate cu dispozițiile art.10<sup>1</sup> din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, introduse prin Legea nr.247/2005 (în momentul adoptării Legii nr.601/2004 și momentul adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr.27/2006), activitatea de judecată se desfășoară cu respectarea principiilor distribuirii aleatorii a dosarelor și continuității, cu excepția situațiilor în care judecătorul nu poate participa la judecată din motive obiective. În raport cu dispozițiile art.10<sup>1</sup> din Legea nr.304/2004, în forma introdusă prin Legea nr.247/2005, devenite prin renumerotare dispozițiile art.11 din Legea nr.304/2004, în condițiile în care toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000, a stabili că numai unii dintre judecătorii specializați vor judeca aceste infracțiuni înseamnă a încălca principiul distribuirii aleatorii a dosarelor.

65. În temeiul dispozițiilor art.11 din Legea nr.304/2004, care consacră principiul distribuirii aleatorii a dosarelor, în strictă conformitate cu considerentele Deciziei Curții Constituționale nr.685 din 7 noiembrie 2018 referitoare la respectarea caracterului aleatoriu al distribuirii cauzelor, care constituie o componentă a dreptului la un proces echitabil, în condițiile în care toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr.78/2000, unica soluție legală este reprezentată de judecarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000 de către toți judecătorii Secției penale, ca judecători specializați. Această soluție a fost adoptată în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, reflectată în Decizia nr.18 din 30 ianuarie 2014, pronunțată de Completul de 5 judecători sub imperiul Codului de procedură penală anterior și intrată în puterea lucrului judecat, în considerentele căreia s-a reținut că, în conformitate cu dispozițiile art.29 pct.1 lit.a)-f), Înalta Curte de Casație și Justiție este competentă să judece în primă instanță cauzele care au ca obiect infracțiuni săvârșite de persoane care dețin anumite calități, respectiv: senatori, deputați, europarlamentari, membrii Guvernului, judecători la Curtea Constituțională, membrii Consiliului Superior al Magistraturii, judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție, procurori de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, mareșali, amirali, generali și chestori, iar în conformitate cu prevederile din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară și din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, completurile de la Secția penală care soluționează cauzele în primă instanță sunt formate din trei judecători. Deși în art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, modificată, se arată că pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor de corupție sau asimilate acestora se constituie completuri specializate, competența funcțională și materială a Înaltei Curți de Casație și Justiție, atât ca instanță de fond, cât și ca instanță de recurs, este prevăzută în art.29 din Codul de procedură penală anterior, fără a fi nevoie de o investire specială. În raport cu specificul competenței Înaltei Curți de Casație și Justiție de a judeca în primă instanță după calitatea persoanei, fiind cea mai înaltă instanță națională, judecătorii Secției penale sunt învestiți să judece în primă instanță toate cauzele date în competența Înaltei Curți de Casație și Justiție, inclusiv cauzele care au ca obiect infracțiuni de corupție sau infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție. În același sens se invocă Decizia nr.233 din 12 decembrie 2013, pronunțată de Completul de 5 judecători.

66. Este imposibil juridic a modifica această jurisprudență constantă, a unei instanțe de orice rang, cu atât mai mult a Completului de 5 judecători, în alt cadru decât procedura prevăzută de lege. Pentru modificarea unei jurisprudențe constante există o procedură distinctă prevăzută în art.26 din Legea nr.304/2004 și art.34 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, la care a făcut referire și Curtea Constituțională în Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018.

67. Sub imperiul Codului de procedură penală în vigoare, competența de judecată în primă instanță după materie și după calitatea persoanei a Înaltei Curți de Casație și Justiție este fixată în dispozițiile art.40 alin.(1). Nici sub imperiul Codului de procedură penală în vigoare, principiul distribuirii aleatorii a dosarelor, parte a dreptului la un proces echitabil, nu permite, în condiții identice de specializare a judecătorilor Secției penale în judecarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000, excluderea unora dintre completurile Secției penale de la distribuirea aleatorie a dosarelor privind infracțiunile de corupție. Competența după calitatea persoanei este relevantă pentru Înalta Curte de Casație și Justiție, spre deosebire de toate celelalte instanțe, deoarece, cu o singură excepție, criteriul calității persoanei constituie criteriul principal pe baza căruia a fost reglementată competența în primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție în materie penală. De aceea, toți judecătorii Secției penale sunt specializați să judece întreaga cazuistică privitoare la persoanele



enunțate în dispozițiile Codului de procedură penală referitoare la competența de judecată în primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție în materie penală. Se constată, de altfel, că la nivelul Secției penale numărul cauzelor ce au ca obiect infracțiuni de corupție săvârșite de persoanele în discuție depășește procentul de 80%.

68. Soluția menționată este confirmată, de asemenea, în Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019, potrivit căreia, având în vedere aprobarea anuală a numărului și a compunerilor completurilor care judecă în primă instanță la nivelul Secției penale și care, în sistemul ECRIS, au fost deschise la repartizare aleatorie pentru toate obiectele asociate materiei, inclusiv pentru cauze de corupție, cu unanimitate, aprobă funcționarea în continuare a completurilor specializate în materia Legii nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție.

69. În consecință, pe baza întregii evoluții legislative examinate, a actelor invocate, precum și a jurisprudenței, rezultă că la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, începând cu anul 2003 și până în prezent, au fost respectate pe deplin dispozițiile legale.

70. Referitor la incidența dispozițiilor art.215 din Legea nr.71/2011, invocată în cerere, precum și la susținerea potrivit căreia aceste dispoziții stabileau obligația Înaltei Curți de Casație și Justiție de a înființa completuri specializate, se arată că, din analiza acestor prevederi, se desprinde cu claritate la concluzia că înființarea completurilor specializate de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție este facultativă, iar nu obligatorie. Prin urmare, dispozițiile art.19 alin.(3) din Legea nr.304/2004 nu instituie obligația Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a înființa completuri specializate în nicio materie și, implicit, nici în materia infracțiunilor de corupție și, pe cale de consecință, nu se poate constata o încălcarea a voinței legiuitorului, care a stabilit, cu caracter facultativ, înființarea completurilor specializate la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție. Or, toți judecătorii Secției penale din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați, în virtutea legii, în soluționarea în primă instanță a cauzelor de corupție, aspect ce nu atrage incidența art.19 alin.(3) din Legea nr.304/2004.

71. Se mai subliniază faptul că Decizia nr.17 din 17 septembrie 2018, pronunțată de Completul competent să judece recursul în interesul legii, nu se referă la dispozițiile art.19 alin.(3) din Legea nr.304/2004 și nu instituie obligația Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a înființa completuri specializate, în temeiul acestor dispoziții, aceasta neavând relevanță în chestiunea supusă examinării prin prezenta sesizare. Așa cum rezultă atât din dispozitivul Deciziei nr.17 din 17 septembrie 2018, cât și din considerentele acesteia, decizia pronunțată în recurs în interesul legii privește regimul juridic al excepției de necompetență materială procesuală a secției sau a completului specializat, în procesele supuse Codului de procedură civilă, în aplicarea dispozițiilor art.129 alin.(2) pct.2, art.129 alin.(3), art.130 alin.(2) și (3), art.131, art.136 alin.(1), art.200 alin.(2) din Codul de procedură civilă și ale art.35 alin.(2) și art.36 alin.(3) din Legea nr.304/2004.

72. În materia accesului liber la justiție, se invocă Decizia Curții Constituționale nr.573 din 20 septembrie 2018, par.33, subliniindu-se că, din perspectiva jurisprudenței instanței constituționale, accesul liber la justiție nu prezintă elemente de legătură cu problematica specializării judecătorilor și a înființării completurilor specializate și, prin urmare, dispozițiile legale referitoare la specializarea judecătorilor nu produc efecte asupra garantării accesului liber la justiție. Așadar, judecarea infracțiunilor de corupție de către toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca judecători specializați în materia infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000, nu poate aduce nicio atingere accesului liber la justiție.

73. În ceea ce privește imparțialitatea obiectivă și subiectivă, se invocă Decizia Curții Constituționale nr.333 din 12 iunie 2014, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului [Hotărârea din 15 octombrie 2009, pronunțată în cauza *Micallef împotriva Maltei*, par.97, Hotărârea din 15 iulie 2005, pronunțată în cauza *Mežnarić împotriva Croației*, par. 36, Hotărârea din 26 octombrie 2004, pronunțată în cauza *Miller și alții împotriva Regatului Unit*, par.28 și urm., și Hotărârea din 21 decembrie 2000, pronunțată în cauza *Wettstein împotriva Elveției*, par.47]. În raport cu jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la elementele care sunt de natură să pună în discuție imparțialitatea obiectivă, se apreciază că specializarea judecătorului nu se circumscrie sferei acestor elemente și, în consecință, judecarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000 de către toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca judecători specializați, nu este de natură să afecteze imparțialitatea instanței în sens obiectiv.

74. **Președintele Senatului**, cu privire la admisibilitatea cererii, arată că instanța constituțională a fost sesizată cu o cauză în care o autoritate publică prevăzută în titlul III al Constituției, și anume Înalta Curte de Casație și Justiție, încalcă principiul constituțional al cooperării instituționale loiale între instituțiile publice, precum și principiul separației puterilor, făcând inutilă



funcția legislativă a Parlamentului într-un domeniu al vieții sociale, cunoscut a fi un serviciu public al statului în slujba cetățeanului. Se arată că Înalta Curte de Casație și Justiție a intrat într-un grav diferend litigios cu Parlamentul, care a adoptat o anumită soluție legislativă cu caracter procedural, de natură să eficientizeze și să specializeze actul de judecată penală în fond și să-i imprime un caracter cât mai obiectiv și imparțial. Diferendul a apărut ca urmare a refuzului explicit al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a constitui completuri specializate pentru judecarea proceselor penale în primă instanță. Se arată că cererea formulată este pe deplin îndreptățită și că există un conflict juridic de natură constituțională, pe care instanța constituțională este competentă să îl constate și să îl soluționeze, obligând Înalta Curte de Casație și Justiție să se conformeze procedurii legate stabilite la art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, astfel cum aceasta a fost modificată prin Legea nr.161/2003.

75. Pe fond, se arată că art.126 alin.(1) din Constituție prevede că în România justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de leg. Când legiuitorul constituant s-a referit la Înalta Curte de Casație și Justiție, a avut și în vedere instanța supremă a statului român, inclusiv secțiile sale. În considerarea acestei dispoziții, Înalta Curte are datoria de a-și organiza activitatea de judecată în dosarele cu care este sesizată cu respectarea principiilor procesuale prevăzute în cele două coduri de procedură și, după caz, în legi speciale.

76. Pentru Înalta Curte de Casație și Justiție este reglementat un sistem special de compunere a completurilor de judecată: la Secția penală, completurile sunt formate din 3 sau din 5 judecători, după cum dosarul se judecă în primă instanță sau în apel. Modul de compunere a instanțelor de judecată este prevăzut sub sancțiunea nulității absolute, astfel încât orice greșeală în compunerea completurilor de judecată atrage desființarea hotărârilor pronunțate de instanța greșit compusă.

77. Legiuitorul a reglementat posibilitatea constituirii unor completuri specializate, formate din judecători care să aibă anumite cunoștințe de specialitate și o bogată practică jurisdicțională în judecarea anumitor cauze penale, în privința cărora cercetările criminologice au arătat, între altele, un anumit profil infracțional, un *modus operandi* în comiterea faptelor, o cauzalitate specifică a acestora, modalități identice de tănuire etc.

78. În forma sa inițială art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 a prevăzut că pentru judecarea infracțiunilor de corupție și a celor asimilate acestora, prevăzute în legea respectivă, pot fi constituite completuri specializate. Textul respectiv a fost însă modificat prin Legea nr.161/2003, legiuitorul renunțând la latitudinea conferită instanțelor de a-și constitui completuri specializate. În forma modificată prin Legea nr.161/2003, art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 prevede că pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute Legea nr.78/2000, se constituie completuri specializate. Așadar, textul art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, în vigoare din 2003, instituie expres o obligație legală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, pe care instanța supremă a statului român refuză să o pună în aplicare, judecând în această materie cu completuri constituite ilegal, ceea ce atrage încălcarea caracterului statului român ca stat de drept, a principiului supremației Constituției și a obligației de respectare a legilor, consacrat la art.1 alin.(5) din Constituție, a îndatoririi cooperării constituționale loiale, care rezultă din principiul separației și echilibrului între puterile statului, consacrat la art.1 alin.(4) din Constituție, precum și a jurisprudenței Curții Constituționale referitoare la acest principiu.

79. Judecarea oricărei cauze penale, civile sau de altă natură de către un complet de judecată compus ori constituit în afara legii afectează actul de judecată în sine, induce ideea unei judecăți parțiale, nesocotește dreptul la apărare și la un proces echitabil, sens în care se fac referiri la art.354 alin.(1) din Codul de procedură penală și la Decizia Curții Constituționale nr.685 din 7 noiembrie 2018. Din moment ce art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 prevede că pentru judecarea infracțiunilor de corupție în primă instanță se constituie instanțe specializate, neaplicarea acestei dispoziții are ca rezultat încălcarea art.354 alin.(1) din Codul de procedură penală.

80. Într-un stat de drept este de presupus că procesul penal se desfășoară cu respectarea strictă a tuturor dispozițiilor legale, iar încălcarea oricăreia dintre acestea atrage, așa cum prevede art.280 din Codul de procedură penală, nulitatea actului de judecată. Art.281 din același cod prevede că determină întotdeauna aplicarea nulității încălcarea dispozițiilor privind compunerea completului de judecată.

81. Se mai arată că justificarea constituirii completurilor specializate în judecarea faptelor de corupție, prevăzute în Legea nr.78/2000, este făcută în expunerea de motive la Legea nr.161/2003. Se susține că dispozițiile legale prevăzute atât în Legea nr.78/2000, în forma inițială, cât și în Legea nr.161/2003 se înscriu într-un ansamblu normativ ce definește o linie de politică penală a statului român, pe care Adunarea Constituantă a rezervat-o exclusiv Parlamentului. Cum normele juridice cu putere de lege au caracter general obligatoriu, ele se impun tuturor destinatarilor acestora, unul dintre destinatari fiind chiar Înalta Curte de Casație și Justiție. Numai că aceasta se opune, ca o

acțiune continuă, de la intrarea în vigoare a Legii nr.161/2003 până în prezent, să pună în aplicare un imperativ al politicii penale a statului român.

82. Instanțele nu au latitudinea de a ignora voința legiuitorului sau de a se opune acesteia. Potrivit principiului separației puterilor în stat, Parlamentul adoptă legea, iar instanța de judecată o aplică la cazuri concrete, ivite în practica socială.

83. Prin conduita sa, Înalta Curte de Casație și Justiție neagă rolul Parlamentului de unică autoritate legiuitoare în statul român, se situează astfel în afara cadrului constituțional stabilit de Adunarea Constituantă în 1991, încalcă principiul separației și echilibrului celor trei puteri, își arogă ilegitim dreptul de a nu aplica o lege a statului român și încalcă principii fundamentale ale statului de drept în activitatea de înfăptuire a justiției, precum și o serie de reguli prevăzute în procedura penală. Se încalcă, totodată, principiul cooperării constituționale loiale, în temeiul căruia instanța supremă era obligată să pună de îndată în aplicare norma juridică adoptată de Parlament.

84. Se mai apreciază că diferendul juridic de natură constituțională dintre Parlament și Înalta Curte de Casație și Justiție trebuie să fie analizat din două perspective: a) prin conduita sa, Înalta Curte de Casație și Justiție a înfrânt sistematic și continuu voința legiuitorului și decizii ale Curții Constituționale; b) refuzând să constituie completuri specializate pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor de corupție prevăzute în Legea nr.78/2000, Înalta Curte de Casație și Justiție înfrânge garanțiile constituționale și legale ale accesului liber la justiție, ale dreptului la apărare și la un proces echitabil. Se subliniază că în practica jurisdicțională a Curții Europene a Drepturilor Omului este sancționată imparțialitatea obiectivă a unui complet de judecată constituit în afara procedurii legale stabilite prin lege.

85. Față de cele arătate, se solicită constatarea existenței unui conflict juridic de natură constituțională între Parlamentul României și Înalta Curte de Casație și Justiție, generat de refuzul acesteia de a constitui completuri specializate pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor de corupție și a celor asimilate acestora, prevăzute în Legea nr.78/2000. Totodată, se solicită obligarea Înaltei Curți de Casație și Justiție să aplice de îndată dispozițiile art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, astfel cum au fost modificate prin Legea nr.161/2003, și să ia măsurile necesare pentru corectarea efectelor generate de conduita sa ilegală.

86. **Președintele Camerei Deputaților** nu a comunicat punctul de vedere solicitat.

87. La dosarul cauzei, liderul Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal din Camera Deputaților a depus o cerere de suspendare a judecării cauzei până la soluționarea sesizării de neconstituționalitate având ca obiect art.35 din Regulamentul Camerei Deputaților, sesizare depusă odată cu cererea de suspendare a judecării cauzei și care a format obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.840C/2019.

88. Totodată, având în vedere art.76 din Legea nr.47/1992, Curtea Constituțională a solicitat mai multe informații și înscrisuri în legătură cu dosarul aflat pe rolul său.

89. Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat relațiile cerute cu privire la numărul total al cauzelor judecate în primă instanță de completurile de 3 judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în perioada 2003-2018, în mod distinct, pe fiecare an în parte, numărul cauzelor având ca obiect infracțiuni prevăzute de Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, judecate în primă instanță de completurile de 3 judecători din cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, în perioada 2003-2018, în mod distinct, pe fiecare an în parte, ponderea acestor din urmă cauze din totalul cauzelor judecate, în mod distinct, pe fiecare an în parte, precum și Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019, *in extenso*.

90. Consiliul Superior al Magistraturii a comunicat relațiile cerute cu privire la indicarea autorității competente să stabilească criteriile pentru determinarea specializării judecătorilor, la criteriile în virtutea cărora se stabilește specializarea judecătorilor, la eventualele instrucțiuni date instanțelor judecătorești în privința criteriilor de determinare a specializării judecătorilor, precum și la situația aplicării art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 cu referire la tribunale, curți de apel și, în special, la Înalta Curte de Casație și Justiție, începând cu anul 2003 și până în prezent, în funcție de modificările legislative intervenite de-a lungul timpului.

91. Inspekția Judiciară a comunicat Raportul său nr.5488/IJ/1365/DIP/2018-5488/IJ/2510/DIP/2018 privind respectarea principiilor generale care guvernează activitatea Autorității Judecătorești în cauzele de competența Direcției Naționale Anticorupție vizând magistrați sau în legătură cu acestea. De asemenea, Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat obiecțiunile sale la acest raport.

92. Totodată, la dosar se află răspunsurile primite de Curtea Constituțională pe forumul Comisiei de la Veneția cu privire la problema completurilor specializate de la nivelul instanțelor supreme, precum și studiul întocmit de către Compartimentul de cercetare, documentare și bibliotecă

din cadrul Curții Constituționale, având ca obiect criteriile de determinare a specializării judecătorilor în cadrul materiei penale, diferențele funcționale între un judecător generalist și unul specializat, modul de aplicare a criteriului specializării, consecințele nerespectării acestuia, precum și aspecte de drept comparat.

93. De asemenea, la dosarul cauzei, Asociația pentru Renașterea Valorilor Democrației, cu sediul în București, Asociația Voci pentru Democrație și Justiție, cu sediul în București, Asociația Forumul Judecătorilor din România, cu sediul în București, Asociația Inițiativa pentru Justiție, cu sediul în Corabia, și Agentul guvernamental la Curtea Europeană a Drepturilor Omului au depus, în calitate de *amicus curiae*, memorii cu privire la prezenta cerere de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională, pe care Curtea le-a avut în vedere în contextul pronunțării prezentei decizii.

#### CURTEA,

examinând cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și Parlamentul României, pe de altă parte, înscrisurile depuse, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile reprezentantului Camerei Deputaților și ale președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, prevederile Constituției și ale Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

##### **(1) Admisibilitatea cererii formulate de către președintele Camerei Deputaților**

94. Sub aspectul titularului dreptului de a sesiza Curtea Constituțională cu soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, se constată că președintele Camerei Deputaților este titular al acestui drept, conform art.146 lit.e) din Constituție. Jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr.270 din 10 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.290 din 15 aprilie 2008, Decizia nr.972 din 21 noiembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.800 din 28 noiembrie 2012, Decizia nr.460 din 13 noiembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.762 din 9 decembrie 2013, Decizia nr.261 din 8 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 17 aprilie 2015, Decizia nr.68 din 27 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.181 din 14 martie 2017, par.55, Decizia nr.757 din 23 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.33 din 15 ianuarie 2018, par.59, Decizia nr.358 din 30 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.473 din 7 iunie 2018, par.53 și 54, sau Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1021 din 29 noiembrie 2018, par.116-117) ilustrează situații în care sesizarea a aparținut fie Președintelui României, fie președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, fie președintelui Senatului, fie Guvernului, cu toate că aceste autorități publice nu erau părți ale conflictelor reclamate. Subiectele de drept pe care Legea fundamentală le îndrituiește a sesiza Curtea sunt limitativ prevăzute, dispoziția constituțională nedistingând după cum autoritățile pe care le reprezintă sunt sau nu părți în conflictul cu care sesizează Curtea. Prin urmare, Curtea a constatat că subiectele de drept prevăzute de art.146 lit.e) din Constituție sunt în drept să formuleze cereri cu privire la soluționarea unor conflicte juridice de natură constituțională, deși nu sunt părți în aceste conflicte, deci nu justifică un interes propriu. Așadar, textul constituțional al art.146 lit.e) operează o distincție între cele două categorii de subiecte de drept, și anume titularii dreptului de a sesiza Curtea Constituțională, enumerați expres de norma constituțională, respectiv autoritățile publice care pot avea calitatea de parte în conflict, și are ca scop delimitarea calităților procesuale ale acestora în cauza dedusă judecării Curții. Astfel, prima categorie, prin formularea cererii de sesizare a Curții, acționează în virtutea dreptului conferit de Constituție, fără a dobândi calitatea procesuală de parte a conflictului, în vreme ce a doua categorie dobândește calitatea procesuală de parte a conflictului.

95. În cauza de față, Curtea constată că președintele Camerei Deputaților este un subiect de drept care are competența ca, în temeiul art.146 lit.e) din Constituție, să formuleze cereri cu privire la soluționarea unor conflicte juridice de natură constituțională, fără a fi însă parte în cadrul conflictului juridic de natură constituțională cu care a sesizat Curtea Constituțională. În consecință, condiția de admisibilitate referitoare la titularul cererii este îndeplinită.

96. Având în vedere că cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională a fost semnată în numele președintelui Camerei Deputaților de vicepreședintele acesteia, Înalta Curte de Casație și Justiție susține că această cerere nu a fost formulată de titularul dreptului de a sesiza Curtea Constituțională cu soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, conform art.146 lit.e) din Constituție, deoarece atribuția președintelui Camerei Deputaților de a sesiza instanța de contencios constituțional nu poate forma obiectul delegării. În acest sens, invocă Decizia nr.538 din 12 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1076 din 19 decembrie 2018, prin care Curtea a calificat competența prim-ministrului de a sesiza instanța constituțională în temeiul art.146 lit.e) din Constituție drept una de ordin constituțional

care îl vizează direct, exclusiv și personal pe prim-ministru și care nu poate fi delegată [unui alt membru al Guvernului].

97. Cu privire la problema de drept ridicată, Curtea reține că, în jurisprudența sa, a constatat că, potrivit art.35 alin.(1) și (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, vicepreședinții îndeplinesc atribuțiile stabilite de Biroul permanent sau încredințate de președintele Camerei Deputaților, respectiv conduc activitatea Biroului permanent și a plenului Camerei Deputaților, la solicitarea președintelui sau, în absența acestuia, prin decizie a președintelui Camerei Deputaților. Prin urmare, atât timp cât vicepreședintele are competența regulamentară să exercite atribuțiile președintelui Camerei Deputaților, în condițiile unei înțelegeri prealabile între aceștia, nu se poate reține că decizia de convocare a sesiunii extraordinare a fost semnată de un subiect de drept, care nu avea competența funcțională de a exercita atribuțiile ale președintelui Camerei Deputaților [Decizia nr.583 din 25 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.845 din 4 octombrie 2018, paragraful 115]. Actul de convocare are un caracter tehnic și, chiar în condițiile în care președinții Camerelor își încalcă obligația constituțională de a emite decizia de convocare, Camerele au posibilitatea de a se întruni din proprie inițiativă [paragraful 114]. În sensul celor de mai sus, Curtea s-a pronunțat și prin Decizia nr.650 din 25 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.97 din 7 februarie 2019, paragrafele 221 și 222, sau Decizia nr.85 din 13 februarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.326 din 25 aprilie 2019, paragrafele 54 și 55. Totodată, Curtea Constituțională s-a considerat legal investită să judece o cerere de soluționare a unui conflict juridic de natură constituțională, cerere semnată, în numele președintelui Camerei Deputaților, de vicepreședintele acesteia [Decizia nr.26 din 16 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.193 din 12 martie 2019, paragraful 117].

98. Având în vedere cele reținute în jurisprudența sa, Curtea, prin Decizia nr.312 din 20 mai 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.643 din 2 august 2019, par.34, 38 și 39, a statuat că, indiferent că în discuție sunt atribuții de natură constituțională sau regulamentară ale președintelui Camerei Deputaților, acesta le poate delega vicepreședintelui Camerei Deputaților. Curtea a mai reținut că, prin Decizia nr.538 din 12 septembrie 2018, a calificat competența prim-ministrului de a sesiza instanța constituțională în temeiul art.146 lit.e) din Constituție drept una de ordin constituțional care îl vizează direct, exclusiv și personal pe prim-ministru și care nu poate fi delegată unui alt membru al Guvernului. Cele reținute de Curte sunt și rămân valabile în privința prim-ministrului, însă nu pot fi aplicate ca atare, prin intermediul unui mimetism juridic, în privința președinților celor două Camere ale Parlamentului. Dacă, potrivit art.107 alin.(1) teza întâi din Constituție, prim-ministrul conduce Guvernul și coordonează activitatea membrilor acestuia, respectând atribuțiile ce le revin, ceea ce presupune atât o imposibilitate funcțională a membrilor Guvernului de a se substitui prim-ministrului, cât și o personalizare accentuată a funcției de prim-ministru, președintele Camerei Deputaților are un rol mult mai atenuat în ceea ce privește funcționarea Camerei Deputaților, astfel că titularul funcției nu conduce Camera Deputaților. Art.34 din Regulamentul Camerei Deputaților prevede că acesta conduce lucrările plenului Camerei sau ale Biroului permanent. Astfel, o ședință de Guvern nu poate avea loc fără participarea prim-ministrului, întrucât niciunui membru al Guvernului nu îi pot fi delegate atribuțiile acestuia, în timp ce o ședință a plenului Camerei Deputaților poate avea loc în absența președintelui acesteia, pentru că atribuțiile acestuia pot fi delegate. Prin urmare, Curtea a reținut că atribuțiile/prerogativele exercitate exclusiv de prim-ministru în realizarea rolului politic al Guvernului sunt, în primul rând, cele de conducere și de reprezentare a Guvernului în raporturile cu celelalte autorități publice constituționale, ceea ce înseamnă că aceste atribuții exclusive, fiind direct legate de rolul politic al prim-ministrului în structura statutului de drept, nu pot fi delegate, fiind indisolubil legate de persoana prim-ministrului titular, în schimb, în privința președintelui Camerei Deputaților, competențele/prerogativele de ordin constituțional/reglamentar îl vizează direct și exclusiv, dar nu și personal. De aceea, având în vedere natura lor, atribuțiile constituționale prevăzute de art.66 alin.(3) privind atribuția președinților celor două Camere ale Parlamentului de convocare în sesiune extraordinară a acestora, art.89 alin.(1) cu privire la consultarea președinților celor două Camere ale Parlamentului în cadrul procedurii de dizolvare a Parlamentului și de art.146 lit.a), b), c) și e) cu privire la atribuția președinților celor două Camere ale Parlamentului de a sesiza Curtea Constituțională pot fi delegate.

99. Prin urmare, decizia de delegare este opozabilă tuturor subiectelor de drept, iar actele îndeplinite/emise în considerarea acestei decizii se socotesc a fi realizate chiar de președintele Camerei Deputaților [Decizia nr.312 din 20 mai 2019, par.41]. Concluzionând, una și aceeași atribuție a două subiecte de drept, și anume prim-ministrul și președintele Camerei Deputaților, de a sesiza Curtea Constituțională în temeiul art.146 lit.e) din Constituție, nu poate fi delegată de către prim-ministru unui alt membru al Guvernului, având în vedere că atribuțiile exclusive ale prim-ministrului sunt intrinsec legate de persoana acestuia, pe când titularul funcției de președinte al Camerei



Deputaților poate delega orice atribuțiune a sa, indiferent de nivelul constituțional sau regulamentar al acesteia unui vicepreședinte al Camerei Deputaților, având în vedere că atribuțiile sale exclusive nu sunt legate de persoana titularului funcției. Astfel, natura funcției și poziția acesteia în cadrul autorității publice reprezentate determină soluții diferite în privința posibilității delegării atribuției de a formula cereri în fața Curții Constituționale.

100. Prin urmare, având în vedere că prin Decizia președintelui Camerei Deputaților nr.2/2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.212 din 18 martie 2019, s-a stabilit că, în perioada 16-24 martie 2019, atribuțiile președintelui Camerei Deputaților vor fi exercitate de domnul deputat Florin Iordache, vicepreședinte al Camerei Deputaților, coroborat cu faptul că semnarea cererii analizate a fost realizată de domnul deputat Florin Iordache, vicepreședinte al Camerei Deputaților pe data de 22 martie 2019, așadar, în perioada în care delegarea era valabilă, Curtea urmează să constate că, sub aspectul titularului dreptului de sesizare, a fost sesizată de președintele Camerei Deputaților.

101. Potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale [a se vedea Decizia nr.358 din 30 mai 2018, par.55], autoritățile publice care ar putea fi implicate într-un conflict juridic de natură constituțională sunt numai cele cuprinse în titlul III din Constituție, și anume: Parlamentul, alcătuit din Camera Deputaților și Senat, Președintele României, ca autoritate publică unipersonală, Guvernul, organele administrației publice centrale și ale administrației publice locale, precum și organele autorității judecătorești [Decizia nr.611 din 3 octombrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.877 din 7 noiembrie 2017, paragraful 58], respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii [Decizia nr.988 din 1 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.784 din 24 noiembrie 2008]. De asemenea, pot fi părți în conflictul juridic de natură constituțională prim-ministrul sau ministrul justiției, atunci când își exercită o atribuție proprie, Ministerul Justiției sau chiar prefectul [Decizia nr.358 din 30 mai 2018, par.57 și 62].

102. În cauza de față, Curtea constată că părțile implicate în pretinsul conflict juridic de natură constituțională sunt chiar cele cuprinse în titlul III din Constituție, și anume: Parlamentul, alcătuit din Camera Deputaților și Senat, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție.

103. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, conflictul juridic de natură constituțională presupune acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate ori mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței ori în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor (Decizia nr.53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.144 din 17 februarie 2005). Totodată, conflictul juridic de natură constituțională există între două sau mai multe autorități și poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor, decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale (Decizia nr.97 din 7 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.169 din 5 martie 2008). Mai mult, Curtea a statuat că textul art.146 lit.e) din Constituție „stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea” (Decizia nr.270 din 10 martie 2008). Prin urmare, potrivit jurisprudenței Curții, conflictele juridice de natură constituțională „nu se limitează numai la conflictele de competență, pozitive sau negative, care ar putea crea blocaje instituționale, ci vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției” (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.503 din 21 iulie 2009, Decizia nr.1525 din 24 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.818 din 7 decembrie 2010, Decizia nr.108 din 5 martie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.257 din 9 aprilie 2014, Decizia nr.285 din 21 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.478 din 28 iunie 2014, Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, par.120, sau Decizia nr.26 din 16 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.193 din 12 martie 2019, par.126).

104. Raportat la cauza de față, Curtea constată că cererea formulată de președintele Camerei Deputaților vizează o situație litigioasă, întrucât privește un diferend între Parlament și Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la limitele de competență ale acestora. De asemenea, litigiul are un caracter juridic, întrucât ceea ce se impută Înaltei Curți de Casație și Justiție este o conduită care interferează cu rolul constituțional al Parlamentului, excedând astfel rolului său constituțional de interpretare și aplicare a legii. Mai exact, se susține că Înalta Curte de Casație și Justiție a refuzat în mod explicit să aplice o lege adoptată de Parlament și s-a substituit în acest mod, implicit, autorității legiuitoare prin neconstituirea în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție de completuri de judecată specializate pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor de corupție și a

infrațiunilor asimilate, prevăzute de Legea nr.78/2000, de la data modificării art.29 alin.(1) din lege prin Legea nr.161/2003 și până în prezent. O asemenea susținere aduce în discuție o chestiune de drept referitoare la rolul și competența Parlamentului și ale Înaltei Curți de Casație și Justiție.

105. În continuare, Curtea urmează să stabilească dacă această situație juridică litigioasă are natură constituțională sau legală, urmând a fi analizată conduita imputată, din perspectiva rolului și competenței Înaltei Curți de Casație și Justiție și ale Parlamentului, în cadrul ordinii constituționale.

106. Pentru a aprecia relevanța constituțională a problemei de drept deduse judecării Curții Constituționale, Curtea reține că art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.161/2003, prevede că „Pentru judecarea în primă instanță a infrațiunilor prevăzute în prezenta lege, se constituie complete specializate”, iar cele două autorități implicate în conflict susțin, pe de o parte, că toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea unor astfel de cauze și, prin urmare, nu trebuiau constituite completuri specializate din judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, iar, pe de altă parte, că trebuiau constituite aceste completuri specializate dintre judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, chiar dacă toți sunt specializați în judecarea infrațiunilor prevăzute de Legea nr.78/2000.

107. În jurisprudența sa, Curtea a constatat că regula în ceea ce privește angajarea competenței Curții Constituționale este aceea ca, în măsura în care există mecanisme prin care autoritățile publice să se autoregleze prin acțiunea lor directă și nemijlocită, rolul Curții Constituționale devine unul subsidiar. În schimb, în lipsa acestor mecanisme, în măsura în care misiunea reglării sistemului constituțional revine în exclusivitate în sarcina justițiabilului, care este pus, astfel, în situația de a lupta pentru garantarea drepturilor sau libertăților sale în contra unei paradigme juridice neconstituționale, dar instituționalizate, rolul Curții Constituționale devine unul principal și primordial pentru înlăturarea blocajului constituțional rezultat din limitarea rolului Parlamentului în arhitectura Constituției [Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018 sau Decizia nr.26 din 16 ianuarie 2019, par.127]. Curtea a mai subliniat că reglarea întregului sistem constituțional, sub aspectul raporturilor existente între Înalta Curte de Casație și Justiție, respectiv Parlament, se realizează prin intermediul justițiabilului; aceasta nu trebuie să apară drept un demers dubitabil, inclusiv sub aspectul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la dreptul la un proces echitabil [Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, par.134]. Restabilirea ordinii constituționale prin potențiale acțiuni individuale ale justițiabililor în fața instanțelor judecătorești, pe lângă faptul că reprezintă o sarcină disproporționată în privința acestora, impune, prin ipoteză, și formularea acestor acțiuni la aceeași instanță care a generat prezentul conflict, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție. Or, trebuie evitate situațiile în care o persoană să devină judecătorul propriei cauze - *Nemo debet esse iudex in causa sua*, principiu reflectat în dreptul anglo-saxon încă din 1610 [a se vedea Cauza Dr. Bonham, 1610, Court of Common Pleas, Anglia]. De asemenea, în acest sens, chiar Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că dacă un judecător, după ce a ocupat în cadrul Parchetului o funcție ce l-a condus la a examina un anumit dosar în cadrul atribuțiilor sale, se află în situația de a fi sesizat cu judecarea aceluiași dosar ca magistrat de scaun, justițiabilii au tot dreptul să creadă că el nu oferă toate garanțiile de imparțialitate [Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 1 octombrie 1982, pronunțată în Cauza *Piersack împotriva Belgiei*, paragraful 30 lit.d)] [a se vedea Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, par.135].

108. Curtea a mai statuat că este legitimă intervenția sa pentru tranșarea raporturilor de ordin constituțional dintre Parlament și Înalta Curte de Casație și Justiție, prin prisma actelor pe care acestea le generează. Curtea nu a contestat faptul că fiecare act în parte al acestor autorități publice cunoaște un anumit mecanism constituțional de contestare, respectiv legea, prin intermediul excepției de neconstituționalitate, actele administrative, prin controlul judecătoresc pe calea contenciosului administrativ, iar hotărârile judecătorești prin intermediul căilor de atac, însă, problema ridicată în cauza de față transcende încălcărilor punctuale ale legii și aduce în discuție definirea raporturilor constituționale dintre autoritățile publice. Astfel, din punct de vedere instituțional, problema de drept constituțional pentru definirea raporturilor de ordin constituțional dintre Parlament și Înalta Curte de Casație și Justiție constă în stabilirea relației existente între art.126 alin.(1), (2) și (4), respectiv art.61 alin.(1) din Constituție, și raportarea concluziei astfel rezultate la situația de fapt generatoare a litigiului [Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, par.136].

109. Curtea constată că, în cauză, se aduce în discuție poziționarea instituției în sine a Înaltei Curți de Casație și Justiție într-o paradigmă, care presupune atât depășirea competențelor sale constituționale, cât și plasarea sa în afara ordinii normative constituționale. Noțiunea de „paradigmă juridică” presupune un set unitar de reguli și concepte instituite și acceptate în gândirea juridică. Din momentul cristalizării sale, aceasta implică ideea de continuitate în drept, tocmai pentru că valorifică, *inter alia*, elemente de tradiție juridică, astfel încât orice dezacord manifestat cu elementele deja acceptate este și va fi privit cu reticență și chiar respins. În schimb, în măsura în care tensiunile

normative generate din varii motive [modificări legislative, schimbări structurale la nivel economic/societar/cultural etc.] nu mai pot fi gestionate din interiorul acesteia, devine evidentă nevoia de schimbare, abandonare și chiar repudiare a acesteia, cu consecința înlocuirii ei. Raportat la specificul activității instanțelor constituționale, care plasează supremația Constituției în centrul atribuțiilor lor, devine axiomatic faptul că orice paradigmă juridică trebuie să se supună normei juridice superioare ca forță juridică, respectiv Constituția. Așadar, indiferent de gradul său de acceptanță și de întinderea în timp a aplicării sale, o paradigmă juridică ce își revendică temeiul în lege nu poate subordona însăși Constituția [Decizia nr.26 din 16 ianuarie 2019, par.133].

110. Având în vedere cele de mai sus, Curtea constată că, întrucât jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție (Deciziile Completurilor de 5 judecători nr.233 din 12 decembrie 2013 și nr.18 din 30 ianuarie 2014) a confirmat specializarea *ope legis* a tuturor judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția penală în soluționarea în primă instanță a cauzelor de corupție, cu consecința neconstituirii completurilor specializate în materia infracțiunilor ce fac obiectul Legii nr.78/2000, ceea ce se contestă este o *paradigmă juridică instituționalizată prin pronunțarea unor hotărâri judecătorești pe toată perioada de activitate a normei juridice, respectiv 16 ani, fără a se fi întemeiat pe o lege*. Prin urmare, din acest punct de vedere nu este vorba despre imputarea unor încălcări punctuale/ dispare ale legii, ci de o poziționare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, astfel că problema de drept constituțional constă în stabilirea relației existente între art.126 alin.(1), (2) și (4), respectiv art.61 alin.(1) din Constituție, ceea ce demonstrează relevanța constituțională a aspectelor deduse judecății Curții Constituționale. Mai mult, efectele acestei tensiuni normative se reflectă și asupra art.21 alin.(3) din Constituție cu privire la dreptul la un proces echitabil în componenta sa referitoare la stabilirea prin lege a instanței judecătorești.

111. Curtea reține că, în jurisprudența sa, a calificat opoziția Înaltei Curți de Casație și Justiție de a aplica o lege [Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018] drept problemă de natură și relevanță constituțională, atunci când aceasta se exprimă sub forma unei poziții instituționale consolidate, care transgresează simpla greșală de interpretare și aplicare a legii și care generează o paradigmă juridică de natură să pună sub semnul întrebării principiile fundamentale care stau la baza funcționării statului, sens în care se rețin, cu titlu exemplificativ, principiile referitoare la separația și echilibrul puterilor în stat, supremația Constituției și la respectarea legilor. O asemenea paradigmă este cu atât mai periculoasă la adresa fundamentelor constituționale ale statului cu cât, datorită naturii jurisdicționale a actului prin care aceasta este impusă, dobândește o acceptanță juridică ridicată, legitimizându-se într-un adevăr judiciar care nu suportă nicio urmă de contestare. Nicio putere a statului nu își poate aroga veleități de dominanță în raport cu celelalte puteri, raporturile dintre acestea fiind caracterizate de un necesar echilibru. Este de principiu că fiecare autoritate publică acționează în cadrul și limitele competenței sale, iar încălcarea competenței altei autorități publice, prin crearea, dezvoltarea și impunerea unei paradigme juridice neconstituționale, are drept efect crearea unei tensiuni normative ce nu poate fi soluționată decât prin repudierea paradigmei juridice anterioare și revenirea la starea de constituționalitate.

112. Este de observat că ceea ce susține autorul prezentei cereri de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională este că autoreglajul sistemic, sub forma excepției/ motivului de casare privitor la nelegala compunere a completului de judecată care soluționează/ a soluționat cauza în primă instanță, - care trebuia să funcționeze ca un remediu la inacțiunea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție - s-a dovedit lipsit de eficiență juridică și, în realitate, a contribuit el însuși la consolidarea paradigmei juridice neconstituționale, constând în nesocotirea autorității legii adoptate de Parlament. În aceste condiții, nu se pune numai problema deplasării sarcinii autoreglării sistemului spre justițiabil, ci și aceea că un asemenea demers ar fi devenit iluzoriu prin consolidarea pe cale jurisdicțională a paradigmei anterioare, ceea ce demonstrează că, în realitate, datorită conduitei Înaltei Curți de Casație și Justiție, remediu judiciar a încetat *de facto* să mai existe.

113. Curtea mai reține că dezvoltarea unei paradigme juridice neconstituționale constituie în sine un blocaj instituțional, astfel că, într-o atare ipoteză, cercetarea întrunirii existenței unui asemenea blocaj nu se pune în faza admisibilității prezentei cereri. În măsura în care se va contura existența unei asemenea paradigme, blocajul instituțional devine un rezultat implicit al acestei stări de drept.

114. În concluzie, Curtea constată că prin cererea formulată este vizat un veritabil conflict juridic de natură constituțională între autorități publice prevăzute în Constituție, iar competența soluționării acestuia revine Curții Constituționale, ținând seama de gravitatea conduitei imputate la adresa ordinii constituționale și de lipsa unui mecanism de autoreglaj instituțional direct, nemijlocit și efectiv, cu deplasarea către justițiabili a sarcinii restabilirii ordinii constituționale pretins încălcate. Prin urmare, având în vedere raporturile constituționale anterior relevate, Curtea urmează să constate că



situația litigioasă dintre cele două autorități publice de rang constituțional poate fi soluționată în cadrul competenței prevăzute de art.146 lit.e) din Constituție.

## **(2) Contestarea autorității Parlamentului de unică autoritate legiuitoare**

115. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că instituirea principiului separației și echilibrului puterilor în stat presupune, pe de o parte, că niciuna dintre cele trei puteri nu poate interveni în activitatea celorlalte puteri, iar, pe de altă parte, presupune controlul prevăzut de lege asupra actelor emise de fiecare putere în parte [Decizia nr.1.221 din 12 noiembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.804 din 2 decembrie 2008, Decizia nr.63 din 8 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.145 din 27 februarie 2017, paragraful 87]. Astfel, cum nici administrației nu îi este permis să cenzureze o hotărâre judecătorească [a se vedea Decizia nr.233 din 5 iunie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.537 din 25 iulie 2003] sau legiuitorului să cenzureze o hotărâre judecătorească [a se vedea Decizia nr.333 din 3 decembrie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.95 din 17 februarie 2003], nici instanțelor judecătorești nu le este permis să instituie/ modifice/ completeze/ abroge norme de reglementare primară [Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, par.138 și 175, sau Decizia nr.26 din 16 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.193 din 12 martie 2019, par.139]. De asemenea, instanțelor judecătorești nu le este permis să realizeze controlul de constituționalitate [Decizia nr.838 din 27 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.461 din 3 iulie 2009], să nesocotească deciziile Curții Constituționale [Decizia nr.1222 din 12 noiembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.864 din 22 decembrie 2008, Decizia nr.206 din 29 aprilie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.350 din 13 iunie 2013, și Decizia nr.454 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.836 din 1 octombrie 2018] ori să verifice oportunitatea emiterii actelor legislative/administrative [Decizia nr.68 din 27 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.181 din 14 martie 2017, și Decizia nr.757 din 23 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.33 din 15 ianuarie 2018].

116. Prevederile art.61 alin.(1) teza a doua din Constituție conferă Parlamentului calitatea de unică autoritate legiuitoare a țării, iar, în virtutea acestui monopol legislativ, Parlamentul este singura autoritate publică ce adoptă legi. Conceptul de „lege” se definește prin raportare la două criterii: cel formal sau organic și cel material. Potrivit primului criteriu, legea se caracterizează ca fiind un act al autorității legiuitoare, ea identificându-se prin organul chemat să o adopte și prin procedura ce trebuie respectată în acest scop. Această concluzie rezultă din coroborarea dispozițiilor art.61 alin.(1) teza a doua din Constituție cu prevederile art.67, 76, 77 și 78, potrivit cărora Camera Deputaților și Senatul adoptă legi care sunt supuse promulgării de către Președintele României și care intră în vigoare la trei zile după publicarea lor în Monitorul Oficial al României, Partea I, dacă în conținutul lor nu este prevăzută o altă dată ulterioară. Criteriul material are în vedere conținutul reglementării, definindu-se în considerarea obiectului normei, respectiv a naturii relațiilor sociale reglementate, sub acest aspect Parlamentul având plenitudine de legiferare [Decizia nr.63 din 8 februarie 2017, paragraful 88, și Decizia nr.68 din 27 februarie 2017, paragraful 73].

117. Prin Decizia nr.838 din 27 mai 2009, Curtea a statuat că „în ceea ce privește puterea legislativă, în temeiul art.61 alin.(1) din Constituție, «Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării». Pe lângă monopolul legislativ al Parlamentului, Constituția, în art.115, consacră delegarea legislativă, în virtutea căreia Guvernul poate emite ordonanțe simple sau de urgență. Astfel, transferul unor atribuții legislative către autoritatea executivă se realizează printr-un act de voință al Parlamentului ori, pe cale constituțională, în situații extraordinare, și numai sub control parlamentar”. „Sensul art.124 alin.(1) [din Constituție] este acela că organele care îndeplinesc justiția și care, potrivit art.126 alin.(1) din Constituție, sunt instanțele judecătorești trebuie să respecte legea, de drept material sau procesual, aceasta fiind cea care determină comportamentul persoanelor fizice și juridice în circuitul civil și în sfera publică”.

118. De asemenea, Curtea a reținut că este unanim acceptat faptul că „atribuțiile judecătorului implică identificarea normei aplicabile, analiza conținutului său și o necesară adaptare a acesteia la faptele juridice pe care le-a stabilit, astfel încât legiuitorul aflat în imposibilitate de a prevedea toate situațiile juridice lasă judecătorului, investit cu puterea de a spune dreptul, o parte din inițiativă. Astfel, în activitatea sa de interpretare a legii, judecătorul trebuie să realizeze un echilibru între spiritul și litera legii, între exigențele de redactare și scopul urmărit de legiuitor, fără a avea competența de a legifera, prin substituirea autorității competente în acest domeniu”. Curtea a mai constatat că, „în virtutea textelor constituționale menționate, Parlamentul și, prin delegare legislativă, în condițiile art.115 din Constituție, Guvernul au competența de a institui, modifica și abroga norme juridice de aplicare generală. Instanțele judecătorești nu au o asemenea competență, misiunea lor constituțională fiind aceea de a realiza justiția - art.126 alin.(1) din Legea fundamentală -, adică de a



soluționa, aplicând legea, litigiile dintre subiectele de drept cu privire la existența, întinderea și exercitarea drepturilor lor subiective” [Decizia nr.838 din 27 mai 2009, și în sensul celor de mai sus, Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, par.138-140].

119. Raportat la cauza de față, pentru a stabili sfera normativă a art.29 din Legea nr.78/2000, care, în opinia Înaltei Curți de Casație și Justiție, nu o vizează, întrucât s-ar referi numai la celelalte instanțe judecătorești, Curtea Constituțională reține că, în forma sa inițială, textul în discuție prevedea: „(1) Pentru judecarea infracțiunilor de corupție și a infracțiunilor asimilate acestora, prevăzute în prezenta lege, pot fi constituite complete specializate, potrivit art.15 din Legea nr.92/1992 pentru organizarea judecătorească, republicată, cu modificările ulterioare.

(2) Judecătorii care compun aceste complete specializate, procurorii care funcționează în cadrul Secției de combatere a corupției și criminalității organizate din cadrul Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, al serviciilor și birourilor teritoriale specializate, precum și persoanele prevăzute la art.28 alin.(4), (5) și (6) vor primi, pe lângă celelalte drepturi bănești, un spor de 30% din salariul de bază”.

120. Art.X din Ordonanța Guvernului nr.83/2000 pentru modificarea și completarea Legii nr.50/1996 privind salarizarea și alte drepturi ale personalului din organele autorității judecătorești, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.425 din 1 septembrie 2000, modifică alineatul (2) al textului anterferit în sensul că „(2) Persoanele prevăzute la art.28 alin.(4), (5) și (6) vor primi, pe lângă celelalte drepturi bănești, un spor de 30% din salariul de bază”, iar, începând cu 1 septembrie 2002, acest alineat a fost abrogat prin art.34 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.244 din 11 aprilie 2002.

121. Art.I pct.23 din Cartea II - *Modificarea unor reglementări în scopul prevenirii și combaterii corupției* a titlului I - *Asigurarea transparenței în exercitarea funcțiilor publice, prevenirea și combaterea corupției* din Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.279 din 21 aprilie 2003, modifică art.29 din Legea nr.78/2000, care va avea următorul cuprins: „(1) Pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în prezenta lege, se constituie complete specializate.

(2) La judecătorii, tribunale și curțile de apel, completele specializate sunt formate din 2 judecători”.

122. Ulterior, art.V din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.50/2006 privind unele măsuri pentru asigurarea bunei funcționări a instanțelor judecătorești și parchetelor și pentru prorogarea unor termene, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.566 din 30 iunie 2006, abrogă alineatul (2) al art.29 din Legea nr.78/2000, astfel încât, începând cu 30 iunie 2006, art.29 din Legea nr.78/2000 cuprinde un singur alineat, din moment ce, până în prezent, textul analizat nu a mai suferit niciun eveniment legislativ.

123. Prin urmare, având în vedere cele expuse, rezultă că art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, începând cu data de 21 aprilie 2003, are următorul cuprins: „(1) Pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în prezenta lege, se constituie complete specializate”.

124. Curtea reține că până la adoptarea Legii nr.304/2004 organizarea și funcționarea Înaltei Curți de Casație și Justiție erau reglementate printr-o lege distinctă, respectiv Legea Curții Supreme de Justiție nr.56/1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.159 din 13 iulie 1993, iar reglementarea generală a organizării judiciare s-a realizat prin Legea nr.92/1992 pentru organizarea judecătorească, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.197 din 13 august 1992, și republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.259 din 30 septembrie 1997.

125. Așadar, dacă până în anul 2003 se putea susține că art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 este aplicabil numai instanțelor inferioare curții supreme, prin trimiterea realizată la Legea nr.92/1992, nu și la Legea nr.56/1993, după anul 2003, odată cu modificarea art.29 din Legea nr.78/2000, această trimitere este eliminată, ceea ce înseamnă că se aplică tuturor instanțelor judecătorești. Mai mult, alineatul (2) al art.29, în vigoare între 2003 și 2006, și care stabilea că „La judecătorii, tribunale și curțile de apel, completele specializate sunt formate din 2 judecători”, nu era de natură să excludă curtea supremă, din contră, indica doar faptul că la instanțele de rang inferior completurile nu pot fi formate dintr-un singur judecător, în timp ce la curtea supremă se aplică regula generală, aceea a completului de 3 judecători. Dacă textul art.29 din lege s-ar fi referit numai la judecătorii, tribunale, curți de apel, ar fi avut o formulare mai restrictivă, care să illustreze această idee. Or, nu aceasta este situația în cauză. Rezultă, așadar, că sfera de cuprindere a dispozițiilor art.29 din Legea nr.78/2000 vizează toate instanțele judecătorești, inclusiv Înalta Curte de Casație și Justiție.

126. De altfel, Curtea reține că, ulterior anului 2000, statul român a întreprins o largă reformă legislativă pentru a combate în mod eficient fenomenul corupției, instituind, atât la nivel administrativ, cât și judiciar, entități cu o competență specializată în domeniul combaterii corupției. Astfel, la nivel administrativ, se reține înființarea Direcției generale anticorupție din cadrul Ministerului Administrației și Internelor, ca structură specializată pentru prevenirea și combaterea corupției în rândul personalului propriu [Legea nr.161/2005 privind stabilirea unor măsuri pentru prevenirea și combaterea corupției în cadrul Ministerului Administrației și Internelor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.476 din 6 iunie 2005], iar la nivel judiciar, pentru faza urmării penale, înființarea Direcției Naționale Anticorupție, compusă din procurori specializați în combaterea corupției [Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002], astfel că era firesc ca și pentru faza judecătii legiuitorului național să înființeze completuri specializate pentru toate gradele de jurisdicție, ceea ce s-a și concretizat prin adoptarea Legii nr.161/2003. O altă abordare ar fi indicat o concepție legislativă neunitară, pentru că s-ar fi ajuns la situația în care crearea unui parchet specializat să nu fi fost dublată de înființarea unor completuri specializate la toate gradele de jurisdicție.

127. Totodată, art.20 din Convenția penală privind corupția, adoptată la Strasbourg la 27 ianuarie 1999, sub auspiciile Consiliului Europei, și ratificată prin Legea nr.27/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.65 din 30 ianuarie 2002, prevede că „*Fiecare parte adoptă măsurile care se dovedesc necesare pentru ca persoane sau entități să fie specializate în lupta împotriva corupției. Ele vor dispune de independența necesară în cadrul principiilor fundamentale ale sistemului juridic al părții, pentru a-și putea exercita funcțiile în mod eficace și libere de orice presiune ilicită. Părțile veghează ca personalul respectivelor entități să dispună de o pregătire și de resurse financiare adaptate funcțiilor pe care le exercită*”.

128. În Raportul explicativ la Convenție se arată că art.20 din Convenție „cere statelor contractante să adopte măsurile necesare pentru a promova specializarea de persoane sau de unități de luptă împotriva corupției. Această prevedere răspunde, între altele, necesității de a îmbunătăți atât specializarea, cât și independența persoanelor sau unităților însărcinate să lupte împotriva corupției, deja afirmată în numeroase documente ale Consiliului Europei.” [par.95]. „În acest context, ar trebui mai întâi să se facă referire la concluziile și recomandările primei Conferințe pentru agenți specializați în materie de luptă împotriva corupției, care a avut loc la Strasbourg în aprilie 1996. În recomandările lor, participanții au recunoscut, între altele, că, «corupția este un fenomen a cărui prevenire, investigare și represiune trebuie abordate pe multiple planuri, necesitând conjugarea unor cunoștințe specifice în domenii multiple (drept, finanțe, economie, tehnici contabile, inginerie civilă etc.). Fiecare stat trebuie să dispună, așadar, de experți specializați în lupta împotriva corupției. Aceștia trebuie să fie în număr suficient de mare și dotați cu mijloace materiale adecvate. Specializarea poate avea diferite forme: se poate opta pentru specializarea unui anumit număr de polițiști, judecători și administratori, sau pentru instanțe sau unități special însărcinate cu diferite aspecte ale luptei împotriva corupției. Amploarea competențelor unităților sau persoanelor specializate trebuie să fie relativ mare și să cuprindă dreptul de acces la toate informațiile care pot prezenta interes pentru lupta împotriva corupției».

129. În al doilea rând, trebuie reținut faptul că în concluziile și recomandările celei de a doua Conferințe europene a serviciilor specializate în lupta împotriva corupției, care s-a desfășurat la Tallin în octombrie 1997, figurează recomandarea potrivit căreia «**judecătorii și procurorii trebuie să se bucure de independență și imparțialitate în exercitarea funcțiilor lor, să beneficieze de pregătire corespunzătoare în lupta împotriva acestui tip de comportament criminal și să dispună de mijloace și resurse suficiente pentru realizarea acestui obiectiv**».

130. În al treilea rând, Rezoluția (97) 24 privind cele douăzeci de Principii directe ale luptei împotriva corupției enunța în Principiul său nr.3 că statele ar trebui «să asigure ca **persoanele însărcinate cu prevenirea, investigarea, urmărirea și judecarea infracțiunilor de corupție să beneficieze de independența și autonomia necesare exercitării funcțiilor lor**, să fie libere de orice influență incompatibilă cu statutul lor și să dispună de mijloace adecvate pentru obținerea de probe; să asigure protecția persoanelor care ajută autoritățile să lupte împotriva corupției și să păstreze secretul investigațiilor» [par.96-98].

131. **Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003**, ratificată prin Legea nr.365/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.903 din 5 octombrie 2004, prevede la art.36 că „*Fiecare stat parte face astfel încât, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, să existe unul sau mai multe organisme ori persoane specializate în lupta împotriva corupției prin investigații și reprimare. Acest organism sau aceste organisme ori aceste persoane își vor acorda independența necesară, conform principiilor fundamentale ale sistemului juridic al statului parte, pentru a putea exercita eficient funcțiile lor la*

adăpost de orice influență necuvenită. Aceste persoane sau personalul respectivului ori respectivelor organisme ar trebui să aibă formarea și resursele adecvate pentru a-și exercita sarcinile”.

132. În aplicarea acestui articol, **potrivit Ghidului legislativ pentru implementarea Convenției Națiunilor Unite împotriva corupției**, „statele părți pot stabili o entitate nouă independentă sau pot desemna o entitate existentă ori un departament într-o entitate existentă. În anumite cazuri, o entitate anticorupție poate fi necesară pentru a începe combaterea corupției cu o energie proaspătă și concentrată. În alte cazuri, este, de cele mai multe ori, utilă extinderea competenței unei entități deja existente pentru a se include, în mod expres, în cadrul competenței sale lupta împotriva corupției. Corupția se îmbină deseori cu infracțiunile economice sau activitățile de crimă organizată. Are loc, astfel, o *sub-specializare* a poliției, parchetului, instanțelor sau a altor entități [spre exemplu, a celor administrative]” [par.463].

133. În jurisprudența sa cu privire la art.29 din Legea nr.78/2000 [Decizia nr.402 din 14 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.807 din 6 septembrie 2005, Decizia nr.110 din 16 februarie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.200 din 3 martie 2006, și Decizia nr.1137 din 23 septembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.750 din 10 noiembrie 2010], Curtea a statuat că, în temeiul dispozițiilor art.126 alin.(2) din Constituție, potrivit căreia „*Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege*”, legiuitorului îi revine obligația constituțională de a reglementa procedura de judecată și, în acest cadru, compunerea completurilor ce judecă diferitele categorii de infracțiuni. În exercitarea acestei competențe exclusive conferite de Legea fundamentală, legiuitorul poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură, cum este și cazul normelor criticate, prin care s-a stabilit ca pentru judecarea în primă instanță a unei anumite categorii de infracțiuni - infracțiunile de corupție - să se instituie completuri specializate, *scopul vădit al acestor dispoziții legale fiind perfecționarea actului de justiție*.

134. Cu acele prilejuri, Curtea a mai apreciat că înființarea unor astfel de completuri nu are semnificația instituirii unor instanțe extraordinare, întrucât, potrivit art.126 alin.(1) din Constituție, „*Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege*”, iar judecătorii care compun completuri specializate fac parte din instanțele judecătorești prevăzute de lege, îndeplinind cerințele de independență și imparțialitate impuse de prevederile constituționale. De altfel, niciun text constituțional nu interzice specializarea completurilor de judecată, ci, dimpotrivă, *Legea fundamentală permite chiar înființarea de instanțe specializate în anumite materii* [art.126 alin.(5) teza a doua din Constituție].

135. Prin aceleași decizii, Curtea a constatat că textul analizat nu este contrar principiului egalității, câtă vreme se aplică în mod nediferențiat tuturor persoanelor aflate în ipoteza sa, respectiv tuturor celor care au săvârșit infracțiuni de corupție. Curtea Constituțională a statuat în mod constant în jurisprudența sa faptul că egalitatea nu este sinonimă cu uniformitatea, principiul egalității presupunând un tratament juridic diferit pentru situații diferite. Or, *persoanele care au săvârșit infracțiuni de corupție se află într-o situație juridică diferită de cea a persoanelor care au săvârșit alte infracțiuni, astfel încât este justificată distincția făcută de legiuitor*.

136. Totodată, în jurisprudența sa generată în mod distinct de prevederile punctuale ale art.29 din Legea nr.78/2000, Curtea a statuat că „legiuitorul stabilește componența completului de judecată și conduita pe care trebuie să o aibă acesta la soluționarea cauzelor ce îi sunt repartizate. Atât Constituția, cât și Legea privind organizarea judecătorească stabilesc, sub aspectul imparțialității, dreptul și obligația judecătorilor de a se supune numai legii, activitatea de judecată desfășurându-se, potrivit legii, strict în limitele cadrului legal” [Decizia nr.741 din 13 septembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.705 din 18 octombrie 2007, sau Decizia nr.368 din 28 mai 2019, nepublicată la data pronunțării prezentei decizii în Monitorul Oficial al României, Partea I].

137. Argumentul Înaltei Curți de Casație și Justiție, potrivit căruia reglementările din domeniul salarizării magistraților ar demonstra că la nivelul acesteia nu se impunea constituirea de completuri specializate în materia Legii nr.78/2000, nu poate fi acceptat. Faptul că art.28 alin.(5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002, astfel cum a fost modificat prin art.I pct.8 din Legea nr.601/2004 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.24/2004 privind creșterea transparenței în exercitarea demnităților publice și a funcțiilor publice, precum și intensificarea măsurilor de prevenire și combatere a corupției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1227 din 20 decembrie 2004, prevede că președintele, vicepreședintele, președinții de secții și judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție, pe de o parte, și judecătorii care compun completurile de judecată specializate în infracțiunile de corupție - potrivit art.29 din Legea nr.78/2000, cu modificările și completările ulterioare, pe de altă parte, beneficiază de un spor de 40% la indemnizația de încadrare brută lunară nu demonstrează că aceste completuri specializate funcționau numai la nivelul instanțelor inferioare. Opțiunea legiuitorului de a acorda acest spor tuturor judecătorilor Înaltei Curți de



Casație și Justiție, indiferent de natura cauzelor judecate, nu implica inaplicabilitatea art.29 din Legea nr.78/2000 la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție. Extinderea acordării sporului menționat nu constituie un argument în sensul că la Înalta Curte de Casație și Justiție nu trebuiau constituite astfel de completuri, ci reprezintă o problemă distinctă, de politică salarială raportată la gradul profesional maxim al judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, ce nu pune în discuție, spre exemplu, obligația Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție de constituire a acestora. A justifica refuzul aplicării unui text de lege referitor la crearea unor completuri specializate printr-un argument ce valorifică o opțiune legislativă de salarizare a magistraților este inacceptabil. Curtea reține că acordarea sporurilor se realizează în funcție de anumite criterii, însă din această situație premisă nu se poate stabili nicio concluzie în sensul că la Înalta Curte de Casație și Justiție ar exista sau nu completuri specializate în domeniul Legii nr.78/2000. Art.29 din Legea nr.78/2000 stabilește acest lucru, voința legiuitorului fiind, așadar, expresă, directă și neechivocă în privința constituirii completurilor specializate. Textul legal referitor la salarizarea acestor judecători nu face altceva decât să acorde sporul anterferit judecătorilor care compun completurile de judecată specializate în infracțiunile de corupție. Faptul că acest spor este extins pentru toți judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție nu demonstrează că la această instanță nu ar trebui constituite completuri specializate; mai mult, acest aspect ce ține de politica de salarizare a legiuitorului nu are nicio conțință cu problema completurilor specializate, aspectele normate fiind diferite.

138. În ceea ce privește *sanctiunea judecării unei cauze de un complet specializat în condițiile în care competența revenea unuia nespecializat este nulitatea absolută* [a se vedea Deciziile nr.328 din 20 ianuarie 2004, nr.1052 din 24 februarie 2004, nr.1436 din 12 martie 2004, nr.3395 din 18 iunie 2004, nr.401 din 19 ianuarie 2005 și nr.32 din 5 ianuarie 2005, pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția penală]. Prin urmare, și viceversa, respectiv *judecarea unei cauze de un complet nespecializat în condițiile în care competența revenea unuia specializat, atrage sanctiunea nulității absolute a hotărârii astfel pronunțate*. În acest sens, în materie civilă, prin Decizia nr.17 din 17 septembrie 2018 referitoare la examinarea recursului în interesul legii privind interpretarea dispozițiilor art.129 alin.(2) pct.2, art.129 alin.(3), art.130 alin.(2) și (3), art.131, art.136 alin.(1), art.200 alin.(2) din Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.872 din 16 octombrie 2018, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că necompetența materială procesuală a secției/completului specializat este de ordine publică. „Prin «compunerea instanței» se înțelege, *în sens restrâns* (aspectul cantitativ), alcătuirea instanței cu numărul de judecători prevăzut de lege, iar *în sens larg*, alcătuirea instanței cu judecătorii care pot face parte din complet. Prin urmare, compunerea instanței/completului nu se limitează la aspectul cantitativ. Este unanim acceptat că există situații în care este vizat aspectul calitativ al compunerii, una dintre acestea fiind și cazul când, în condițiile legii, anumite categorii de litigii trebuie să fie soluționate de completurile/secțiile specializate, după obiectul sau natura litigiului” [par.20]. „Normele care reglementează competența materială procesuală (specializată) sunt în mod evident de ordine publică întrucât ocrotesc un interes public - buna administrare a actului de justiție, prin specializarea judecătorilor, necesară în raport cu complexitatea și numărul cauzelor. *Specializarea instanțelor/secțiilor și judecătorilor nu este o chestiune de ordine privată, ci una ce ține de organizarea și administrarea justiției*. Nu poate fi primită interpretarea potrivit căreia competența specializată este reglementată de norme de ordine privată, întrucât acestea din urmă ocrotesc interesele părților” [par.22].

139. Cele de mai sus sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în materie penală. Mai mult, art.354 alin.(1) din Codul de procedură penală prevede că „*instanța judecă în complet de judecată a cărui compunere este cea prevăzută de lege*”. Or, în ipoteza dată, compunerea, respectiv alcătuirea instanței cu judecătorii care pot face parte din complet, trebuie raportată la art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, atât din perspectiva existenței unui corp de judecători specializați în materia infracțiunilor ce fac obiectul Legii nr.78/2000, cât și din cea a obligației legale de a organiza completuri specializate. Sanctiunea nerespectării acestei norme juridice este nulitatea absolută, art.281 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură penală stabilind *expressis verbis* că „*Determină întotdeauna aplicarea nulității încălcarea dispozițiilor privind: a) compunerea completului de judecată*”.

140. Din răspunsul primit de la Consiliul Superior al Magistraturii rezultă că *tribunalele și curțile de apel s-au preocupat în sensul aplicării art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, solicitând Consiliului Superior al Magistraturii aprobarea înființării de completuri specializate cu privire la judecarea cauzelor ce au ca obiect infracțiuni stabilite prin Legea nr.78/2000*. În comparație și în contrast cu situația anterferită, la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție nu au existat astfel de preocupări, ceea ce a dus la judecarea, în primă instanță, a tuturor cauzelor având ca obiect infracțiunile reglementate de Legea nr.78/2000 de oricare dintre completurile de judecată existente la nivelul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Curtea mai remarcă faptul că invocarea



existenței unei situații similare la anumite instanțe cu cea de la Înalta Curte de Casație și Justiție, în sensul că nici acestea nu și-ar fi înființat completuri specializate potrivit art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 pe motiv că și acolo toți judecătorii și, implicit, toate completurile ar fi specializate, nu poate face obiectul analizei Curții Constituționale în cadrul prezentului conflict juridic de natură constituțională, însă este de subliniat că o practică greșită la nivelul unor instanțe inferioare Înaltei Curți de Casație și Justiție nu se poate constitui într-un reper tocmai pentru aceasta din urmă și cu atât mai mult nu poate fi convertit într-un argument valid ce ar putea fi opus Curții Constituționale. Din contră, ar constitui un argument suplimentar în sensul consolidării unei paradigme juridice neconstituționale și la nivelurile de jurisdicție inferioare.

141. De altfel, și Inspekția Judiciară, în Raportul său privind respectarea principiilor generale care guvernează activitatea autorității judecătorești în cauzele de competența Direcției Naționale Anticorupție vizând magistrați sau în legătură cu acestea [raport neaprobat încă de Consiliul Superior al Magistraturii și față de care au fost formulate observații de Înalta Curte de Casație și Justiție], a reținut că „din hotărârile Colegiului de conducere [ale Înaltei Curți de Casație și Justiție – s.n.] date de acest organ colegial în perioada 1.01.2014-30.07.2018 și care au fost puse la dispoziția echipei de control nu rezultă că au fost constituite completuri specializate pentru judecarea cauzelor de corupție” [pag.199, a se vedea și pag.247]. Mai mult, se constată că nu a existat nici o solicitare adresată Consiliului Superior al Magistraturii din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție în perioada 2003-2013 pentru constituirea unor astfel de completuri [ulterior anului 2013 competența constituirii completurilor specializate a revenit colegiilor de conducere ale instanțelor].

142. Cu privire la întrebările formulate de Curtea Constituțională a României pe forumul Comisiei de la Veneția, Curtea reține că, de principiu, în niciunul dintre statele ai căror reprezentanți au răspuns la aceste întrebări [Africa de Sud, Austria, Azerbaidjan, Belgia, Republica Cehă, Croația, Georgia, Kosovo (stat nerecunoscut de România), Macedonia de Nord, Republica Moldova, Olanda, Polonia, Serbia, Slovacia, Suedia și Ungaria] curtea supremă nu are competența de a judeca în primă instanță în materie penală [cu excepția Republicii Moldova în privința infracțiunilor comise de Președintele Republicii]. La nivelul curților supreme poate exista o specializare a judecătorilor chiar în cadrul secției penale atunci când judecă apelurile împotriva hotărârilor inferioare [Austria - completuri specializate în criminalitate juvenilă, infracțiuni financiare, infracțiuni de corupție, infracțiuni privind legile media], iar la nivelul instanțelor inferioare există o specializare în toate statele antereferte.

143. Prin urmare, rezultă că o specializare a judecătorilor la nivelul instanței supreme nu este și nu poate fi exclusă. Însă, dacă legiuitorul național reglementează o obligație în sensul constituirii unor completuri specializate, indiferent de argumentele de drept comparat existente, acestea nu pot fi folosite în sensul neaplicării legii adoptate, sistemele de drept procesual ale altor state neconstituind izvor de drept în sistemul de drept român. *Prin urmare, ține de competența exclusivă a legiuitorului să reglementeze constituirea unor completuri specializate fără a face distincție între instanțele de diferite niveluri, astfel cum a stabilit în art.29 din Legea nr.78/2000, cu modificările aduse prin Legea nr.161/2003.*

144. În România, dacă legea a instituit completuri specializate așadar, nu speciale, înseamnă că și judecătorii sunt și trebuie să fie specializați. Pentru aceasta, în tăcerea legii, dar în aplicarea ei, revenea Consiliului Superior al Magistraturii/ Colegiului de conducere al curții supreme să elaboreze un set de reguli care să garanteze statutul specific al acestor judecători, reguli dintre care pot fi menționate: examen de integritate, cunoștințe specifice, formare profesională specializată, experiență relevantă în domeniu, elaborarea unor lucrări de specialitate. Or, Consiliul Superior al Magistraturii nu a elaborat aceste criterii. De asemenea, Curtea subliniază că nici lipsa cursurilor de formare profesională nu constituie un motiv și nu justifică neînființarea completurilor specializate. De altfel, o asemenea situație nu se întâlnește în cauză, întrucât Institutul Național al Magistraturii, în cadrul programului de formare continuă aprobat de Consiliul Superior al Magistraturii, organizează cursuri de formare în domeniul anticorupție [a se vedea programele de formare continuă din anii 2017-2019].

145. De altfel, cu titlu exemplificativ, Curtea reține că în avizul Comisiei de la Veneția nr.896/2017 cu referire la proiectele de lege privind instanțele anticorupție și privind modificarea legii privind organizarea judecătorească și statutul judecătorilor [Ucraina], adoptată la cea de-a 112-a sesiune plenară, 6-7 octombrie 2017, par.42 și 43, s-a apreciat în mod pozitiv faptul că selecția unei curți penale specializate anticorupție era realizată după următorul algoritm: (i) judecătorii să aibă 10 de experiență ca judecător, procuror, avocat în drept penal, specialiști în drept, condițiile fiind, în esență, identice cu cele de numire la Curtea Supremă; (ii) evaluare a competențelor realizată de Comisia Superioară de Calificări a Judecătorilor adaptată condițiilor privitoare la judecătoria anticorupție [se urmăresc nivelul de cunoaștere, abilitățile practice și abilitățile de aplicare a legislației anticorupție, inclusiv elemente de drept penal și procesual penal, acte internaționale cu privire la

prevenire corupției, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și conducerea dezbaterilor în fața instanței]; (iii) o procedură specială de verificare raportată la integritate realizată de Consiliul de Integritate Publică; (iv) interviuri în fața Comisiei Superioare de Calificări a Judecătorilor și Consiliului Superior al Judecătorilor, nominalizare de către acestea și numire de Președintele Republicii.

146. Analizând cadrul legislativ reprezentat de Legea nr.78/2000, Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.826 din 13 septembrie 2005, Legea nr.304/2004 privind organizarea judecătorească, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.827 din 13 septembrie 2005, și Legea nr.317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.628 din 1 septembrie 2012, Curtea constată că nicio prevedere a acestora nu consacră specializarea de drept a judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție în materia judecării infracțiunilor de corupție, din contră, prevăzând că se constituie completuri specializate rezulta o obligație corelativă de determinare a specializării și de specializare a acestora/ a unora dintre aceștia. Curtea nu exclude ca toți judecătorii, prin prisma experienței lor profesionale/ formării profesionale, să fie specializați în această materie, însă acest aspect trebuie determinat și constatat ca atare, neexistând o prezumție simplă în sensul că aceștia sunt specializați. Din contră, din declarația legii, rezultă că judecătorul Înaltei Curți de Casație și Justiție nu este *de plano* specializat, pentru că altfel textul art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 nu ar fi avut sens. Or, orice normă juridică se interpretează în sensul de a produce efecte juridice [a se vedea Decizia nr.683 din 27 iunie 2012, pct.6, sau Decizia nr.583 din 25 septembrie 2018, par.21]. Revenea Consiliului Superior al Magistraturii obligația de a institui criterii pentru determinarea specializării și de a derula procedura de stabilire a specializării în vederea constituirii completurilor specializate, potrivit legii. Prin urmare, Curtea identifică două etape pentru punerea în aplicare a art.29 din Legea nr.78/2000, respectiv (i) stabilirea criteriilor și procedurii de determinare a specializării și (ii) constituirea completurilor specializate din judecători specializați. Având în vedere aceste cerințe și pentru a da valoare completă transpunerii în legislația națională a Convenției penale privind corupția, se impune nu doar constituirea la nivel formal a completurilor specializate, ci și realizarea scopului prevăzut de art.20 din Convenție, respectiv asigurarea exercitării atribuțiilor în combaterea corupției „*in mod eficace*”. Acest fapt presupune obligativitatea stabilirii unui număr limitat de completuri așa încât să se asigure soluționarea cauzelor în condiții optime de timp și calitate, nicidecum desemnarea formală a tuturor completurilor sau a tuturor judecătorilor din materie penală în aceste completuri.

147. În aceste condiții, Curtea reține că chiar dacă toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție ar putea fi considerați, prin parcurgerea primei etape antereferte, ca fiind specializați în materia infracțiunilor reglementate de Legea nr.78/2000 și ar putea intra, astfel, în compunerea completurilor specializate, în primă instanță, având, așadar, aptitudinea profesională de a judeca infracțiuni reglementate de Legea nr.78/2000, nu înseamnă, totuși, că toate completurile în care aceștia sunt desemnați au și competența de a judeca infracțiunile antereferte. Din contră, legea este foarte clară în sensul că trebuie constituite completurile specializate care să judece în materia infracțiunilor reglementate de Legea nr.78/2000. Faptul că toți judecătorii sunt specializați nu înseamnă decât că alegerea componenței completurilor se va face dintre toți aceștia. Însă, posibilitatea abstractă a judecătorului de a face parte din completurile specializate și constituirea acestora, prin actul Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, sunt două chestiuni distincte, dar complementare, iar lipsa constituirii completurilor specializate nu poate fi acoperită de un argument paleativ în sensul că infracțiunea reglementată de Legea nr.78/2000 a fost judecată de un complet cu competență generală compus din judecători care ar fi putut face parte dintr-un complet specializat, care nu a fost constituit până în anul 2019.

148. Prin urmare, Curtea constată că, indiferent cum era stabilită specializarea judecătorilor, oricum era obligatorie organizarea completurilor specializate, cu consecința ca numai aceste completuri să aibă competența exclusivă să judece, în primă instanță, în materia infracțiunilor reglementate de Legea nr.78/2000. Așadar, raportat la cauza de față, se constată că până la adoptarea Hotărârii Colegiului de conducere nr.14 din 23 ianuarie 2019 condițiile prevăzute la par.146 din prezenta decizie nu au fost îndeplinite nici măcar formal, iar după adoptarea acesteia condițiile au fost îndeplinite exclusiv formal, fără a răspunde cerințelor prevăzute de art.20 din Convenția penală privind corupția în sensul unei reale specializări a unui număr limitat de completuri pentru combaterea eficientă a corupției.

149. Înființarea prin lege a completurilor specializate a avut în vedere caracterul ineficient al soluționării cauzelor ce vizează corupția la nivel înalt. Dacă din perspectiva ponderii dosarelor având ca obiect infracțiuni de corupție în activitatea Înaltei Curți de Casație și Justiție și din perspectiva principiului repartizării aleatorii a dosarelor, art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 ar fi

devenit anacronic/ obsolet ori nu existau mecanisme de aplicare a lui, se putea face aplicarea art.27 alin.(1) din Legea nr.304/2004, potrivit căruia „La sfârșitul fiecărui an, Înalta Curte de Casație și Justiție, în Secții Unite, stabilește cazurile în care este necesară îmbunătățirea legislației și le comunică ministrului justiției”. De asemenea, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii avea posibilitatea de a sesiza ministrul justiției cu privire la necesitatea inițierii sau modificării unor acte normative în domeniul justiției [art.38 alin.(5) din Legea nr.317/2004]. Mai mult, completurile de judecată aveau posibilitatea de a ridica, din oficiu, o excepție de neconstituționalitate în temeiul art.146 lit.d) din Constituție, dacă apreciau că textul criticat încalcă art.21 alin.(3) din Constituție cu privire la dreptul la un proces echitabil din perspectiva pretinsei tensiuni normative dintre art.29 din Legea nr.78/2000 și principiul repartizării aleatorii a cauzelor, văzută ca o garanție a dreptului la un proces echitabil. Rezultă că, în lipsa unor asemenea acțiuni și în lipsa unor intervenții legislative, textul continuă să facă parte din dreptul pozitiv, astfel că nu se justifică un refuz de aplicare a acestuia.

150. Curtea constată că Înalta Curte de Casație și Justiție nu se poate prevala de o anumită pondere a cauzelor având ca obiect infracțiunile prevăzute de Legea nr.78/2000 din toată activitatea Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru a nu aplica art.29 din Legea nr.78/2000, care prevede în mod expres că aceste infracțiuni se judecă de completuri specializate. Astfel, din punctul de vedere al existenței normative a textului antereferit, nu trebuie realizată o progresie aritmetică corelată între numărul cauzelor ce fac obiectul Legii nr.78/2000 și numărul completurilor de judecată, ci contează numai specializarea acestora, indiferent de numărul lor/ numărul cauzelor pe care îl judecă. O atare apreciere nici măcar nu aduce în discuție o metodă interpretativă a textului, ci aspectele de fapt în considerarea cărora textul ar fi eliminat din dreptul pozitiv chiar de autoritatea care ar trebui să îl aplice.

151. Problema aplicării art.29 din Legea nr.78/2000 a fost adusă în fața completurilor Înaltei Curți de Casație și Justiție care judecau infracțiuni ce fac obiectul Legii nr.78/2000, însă instanța supremă, prin respingerea cererilor formulate care urmăreau aplicarea textului legal antereferit, a dezvoltat o paradigmă juridică de eliminare a acestuia în fondul activ al legislației justificată de (i) un pretins caracter limitativ al sferei sale de incidență, care excludea Înalta Curte de Casație și Justiție, invocându-se, pe de o parte, dihotomia normativă dintre Legea nr.92/1992 și Legea nr.56/1993, iar, pe de altă parte, aspecte privind domeniul salarizării magistraților, și (ii) necesitatea aplicării principiului repartizării aleatorii a dosarelor, principiu introdus la nivelul tuturor instanțelor judecătorești prin art.11 din Legea nr.303/2004.

152. Curtea reține că cele două argumente invocate de Înalta Curte de Casație și Justiție nu pot fi acceptate, întrucât ele reprezintă o distorsionare a textului art.29 din Legea nr.78/2000. Pe de o parte, astfel cum s-a arătat anterior, din punct de vedere normativ, art.29 din Legea nr.78/2000 nu cuprinde nicio limitare a constituirii completurilor specializate numai la nivelul anumitor instanțe judecătorești. Pe de altă parte, existența unor completuri specializate nu este și nu poate fi în contradicție cu principiul repartizării aleatorii a dosarelor, ele coexistând în mod armonios în sistemul normativ; astfel, reglementarea principiului repartizării aleatorii a dosarelor nu afectează autoritatea normei și nici nu se constituie, eventual, într-o abrogare implicită a acesteia.

153. Totodată, Curtea mai reține că art.19 alin.(3) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.827 din 13 septembrie 2005, astfel cum a fost modificat prin art.215 pct.2 din Legea nr.71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr.287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.409 din 10 iunie 2011, a prevăzut că „La începutul fiecărui an, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, la propunerea președintelui sau a vicepreședintelui acesteia, poate aproba înființarea de complete specializate în cadrul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, în funcție de numărul și natura cauzelor, de volumul de activitate al fiecărei secții, precum și de specializarea judecătorilor și necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora”. Textul antereferit nu modifică art.29 din Legea nr.78/2000, astfel că judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000 se realizează de completurile specializate. Rezultă că la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție se pot constitui alte completuri specializate în domeniile pentru care legea nu prevede în mod expres o asemenea obligativitate. Or, pentru infracțiunile prevăzute în Legea nr.78/2000 exista o asemenea obligativitate încă din 2003, astfel că, în privința acestora, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nu are competența, începând cu anul 2011, de a le desființa pe cele existente, ci doar de a înființa alte completuri în materiile în care legea nu obligă. Prin urmare, art.29 din Legea nr.78/2000 nu a fost implicit abrogat prin art.19 alin.(3) din Legea nr.303/2004, astfel cum a fost modificată prin Legea nr.71/2011.

154. Refuzul constant al unei autorități a statului, fie ea și Înalta Curte de Casație și Justiție, de a aplica o lege nu echivalează cu o cădere în desuetudine a acesteia în sensul că legea



nu ar mai beneficia de autoritatea conferită inițial de către legislativ, din cauza eșecului său de a reflecta realitatea socială. Prin urmare, poziționarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la interpretarea art.29 din Legea nr.78/2000 a conturat o paradigmă juridică ce acordă un rol central interpretării normei în detrimentul conținutului normativ al acesteia, ceea ce a dus la subordonarea, în mod vădit, a normei și, în mod evident, la încălcarea autorității acesteia.

155. O asemenea poziționare instituțională a Înaltei Curți de Casație și Justiție afectează rolul și competența Parlamentului, fiind contrară art.61 alin.(1) și art.126 alin.(1), (2) și (4) din Constituție.

156. Curtea mai reține că invocarea pct.45 din Avizul Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni nr.15/2012 privind specializarea judecătorilor, adoptat în cadrul celei de-a 13-a reuniuni plenare a Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (Paris, 5-6 noiembrie 2012), raportată la coordonatele cauzei de față, este realizată în mod inexact. Acest text prevede că „*La vârful ierarhiei sistemului judiciar, specializarea nu trebuie să împiedice existența unei anumite polivalențe, pentru a se permite administrarea cu flexibilitate a diverselor cauze la cel mai înalt nivel. Această flexibilitate este indispensabilă instanțelor superioare pentru a-și îndeplini misiunea lor legală și constituțională, mai ales garantarea unității și coerenței în interpretarea și aplicarea legii și a jurisprudenței. De asemenea, flexibilitatea va garanta că, în cadrul căilor de atac, domeniile specializate nu vor constitui apanajul unui grup (prea) restrâns de judecători care pot impune astfel punctul lor de vedere într-o materie anume și, prin acest fapt, pot împiedica dezvoltarea interpretării legii în respectivul domeniu*”. Fără a realiza un control de conformitate a legii cu avizul anterferit, control, de altfel, inadmisibil, se poate lesne observa că acest text al avizului se referă la a nu afecta polivalența judecătorului de la instanța supremă de a soluționa diverse cauze, cu alte cuvinte specializarea sa să nu excludă posibilitatea sa de a judeca și alte categorii de cauze, și la a nu permite ca, în căile de atac, specializarea să devină un apanaj al unui număr restrâns de judecători. Or, art.29 din Legea nr.78/2000, astfel cum s-a arătat, nu vizează căile de atac, unde acționează Completurile de 5 judecători, constituite anual și cu o componentă rezultată din tragerea la sorți a tuturor membrilor acestora [a se vedea, pe larg, cu privire la componenta Completurilor de 5 judecători, Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018].

157. În aceste condiții, Curtea reține că susținerile președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție potrivit cărora este absurd ca un judecător nespecializat să nu poată judeca în primă instanță, în schimb, în apel, să poată pronunța o hotărâre definitivă nu sunt întemeiate. Astfel, judecarea în primă instanță a unei cauze presupune ca în mod primar judecătorul să fixeze cadrul procesual, să determine principalele probleme de drept și de fapt ridicate și să realizeze o evaluare a acestora, aspecte ce, la nivelul instanței supreme, pot fi realizate prin mijlocirea completurilor specializate, în schimb, în căile de atac se realizează deja controlul judiciar, care evaluează caracterul legal și temeinic al hotărârii primei instanței, situație în care la compunerea acestor completuri nu este exclusă, ci este de dorit ca desemnarea, prin tragere la sorți, a judecătorilor Completurilor de 5 judecători să se realizeze dintre toți judecătorii Secției penale a instanței supreme. Prin urmare, de principiu, o asemenea concepție legislativă care permite o evaluare primară a cauzei de un complet specializat este chiar în sensul avizului anterferit, din moment ce nu lasă unui număr restrâns de judecători să decidă definitiv în cauzele având ca obiect infracțiunile reglementate de Legea nr.78/2000. Mai mult, aceasta răspunde dezideratului de transpunere în legislația internă a Convenției penale privind corupția.

158. Prin urmare, pentru perioada 21 aprilie 2003 - 22 ianuarie 2019, nu pot fi considerate toate completurile de 3 judecători ale Înaltei Curți de Casație și Justiție ca fiind specializate în sensul art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, astfel cum se acreditează prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019. Această hotărâre, prevăzând faptul că „*aprobă funcționarea în continuare a completurilor specializate*”, nu face altceva decât să înființeze pentru viitor completuri specializate; în schimb, această hotărâre este de natură a induce în eroare justițiabilii prin faptul că acreditează ideea potrivit căreia ar fi existat o constituire anterioară a acestor completuri pentru a susține ideea de continuitate a lor, mai exact că ele ar fi existat și în trecut, ceea ce, în mod evident, este fals.

159. Curtea constată că Înalta Curte de Casație și Justiție și-a corectat în timp, în mod formal, conduita de opunere față de aplicarea unui text de lege parte a dreptului pozitiv, însă rezultă cu certitudine faptul că în perioada 21 aprilie 2003 - 22 ianuarie 2019 a instituționalizat, prin persistența în timp și autoritatea jurisdicțională a acestei conduite, o paradigmă juridică care a poziționat Înalta Curte de Casație și Justiție în afara cadrului constituțional, nesocotind autoritatea legislativă a Parlamentului. Chiar dacă practica neconstituțională a Înaltei Curți de Casație și Justiție a încetat odată cu adoptarea Hotărârii Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019, așadar, înainte de sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea



prezentului conflict juridic de natură constituțională, Curtea constată că refuzul Înaltei Curți de Casație și Justiție de a aplica art.29 din Legea nr.78/2000 a declanșat și a întreținut un conflict juridic de natură constituțională pentru perioada 21 aprilie 2003 - 22 ianuarie 2019. Prin urmare, Curtea nu poate decât să constate că a existat un conflict juridic de natură constituțională între Parlament, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, generat de neconstituirea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a completurilor de judecată specializate pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, contrar celor prevăzute de art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.161/2003.

160. Totodată, Curtea reține că intensitatea controlului [level of scrutiny] pe care îl realizează în cadrul acestei atribuții a sale pentru a asigura supremația Constituției este mai scăzută în ceea ce privește modul de atingere a scopului legii, însă ea este una ridicată în ceea ce privește rezultatul/ scopul stabilit de lege pentru a fi atins, respectiv constituirea completurilor specializate. Astfel, Curtea reține că modul lipsit de transparență, empiric și deficitar de stabilire a specializării judecătorilor, realizat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019, nu produce din punct de vedere procedural o încălcare a Constituției, neavând încă amplitudinea necesară, în schimb, întrucât prin hotărârea menționată au fost constituite completurile specializate, Curtea consideră că, formal, scopul legii a fost atins pentru perioada ulterioară adoptării acestei hotărâri. În aceste condiții, Curtea subliniază faptul că actul administrativ anterefert reprezintă un răspuns formal la cerințele impuse în par.146 din prezenta decizie, astfel încât, în mod evident, nu a realizat o reală specializare a unui număr limitat de completuri pentru combaterea eficientă a corupției.

161. Curtea reține, astfel, că, în perioada 21 aprilie 2003 - 22 ianuarie 2019, Înalta Curte de Casație și Justiție a nesocotit prevederile constituționale ale art.61 alin.(1) și ale art.126 alin.(1), (2) și (4) și, implicit, ale art.1 alin.(4), iar modul atipic de poziționare a instanței supreme față de Parlament, denotă o nesocotire atât a obligației de respectare a legilor, prevăzută de art.1 alin.(5) din Constituție, cât și a exigențelor statului de drept, reglementate de art.1 alin.(3) din Constituție, mai exact a loialității constituționale - element intrinsec al acestuia - de care instanța supremă trebuie să dea dovadă.

162. În concluzie, Curtea constată că Înalta Curte de Casație și Justiție a refuzat aplicarea unei legi în vigoare, adoptată de Parlament, ceea ce denotă o opoziție/ contracarare a politicii legislative. Rezultă că, în aceste condiții, Înalta Curte de Casație și Justiție și-a arogat o competență ce transcende interpretării și aplicării legii, în sensul art.126 alin.(1) din Constituție, din moment ce a interferat și, pe cale de consecință, a adus atingere rolului Parlamentului de unică autoritate legiuitoare a țării, prevăzut de art.61 alin.(1) din Constituție coroborat, raportat la specificul cauzei, cu art.126 alin.(2) și (4) din Constituție.

**(3) În raport cu nesocotirea dreptului la un proces echitabil, prevăzut la nivel legal la art.8 din Codul de procedură penală, expresie a art.21 alin.(3) din Constituție**

163. Curtea, în jurisprudența sa, a statuat că puterea publică, în mod axiomatic, are caracter unic și organizat, iar în sistemul de drept continental, instrumentul juridic primar care ordonează puterea publică este actul fundamental al statului, respectiv Constituția sau Legea fundamentală, după caz. Acesta, prin natura sa, implică, pe de o parte, o dimensiune constitutivă, care vizează stabilirea/instituirea puterilor statului și a autorităților publice fundamentale, și, pe de altă parte, o dimensiune atributivă, care vizează conferirea și definirea atribuțiilor/competențelor autorităților publice antereferte. Așadar, puterea publică nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune diviziunea funcțiilor între diferitele autorități publice, iar în privința celor de rang constituțional aceasta își are, în mod evident, temeiul direct și originar în Constituție [Decizia nr.358 din 30 mai 2018, paragraful 66, sau Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, par.176].

164. Transpunând acest considerent la nivelul organizării completurilor de judecată, Curtea a reținut că instanțele judecătorești, astfel cum sunt reglementate prin Constituție și Legea nr.304/2004, își realizează funcția de înfăptuire a justiției prin intermediul judecătorilor organizați în completuri de judecată. Pentru ca organizarea puterii judecătorești să nu devină în sine aleatorie și pentru a nu permite apariția unor elemente de arbitrar, legiuitorul constituant a stabilit că procedura de judecată se stabilește prin lege, iar cu privire specială asupra Înaltei Curți de Casație și Justiție a consacrat faptul că atât compunerea sa, cât și regulile de funcționare se stabilesc prin lege organică. Astfel, atunci când legiuitorul constituțional se referă la compunerea instanței supreme - noțiune autonomă folosită de Constituție - nu are în vedere numărul total de judecători al acesteia, ci **organizarea și compunerea secțiilor, secțiilor unite, completurilor de judecată care realizează funcția sa jurisdicțională**. Astfel, Curtea a constatat că legiuitorul constituțional a dat o mare importanță ordonării acțiunii puterii judecătorești atât la nivelul instanței supreme, cât și la nivelul

celorlalte instanțe inferioare. Această construcție constituțională a dus la calificarea la nivel legal a aspectelor referitoare la compunerea instanței judecătorești, ca fiind norme de procedură de ordine publică. De aceea, încălcarea prevederilor legii referitoare la compunerea completului de judecată exprimă o exigență de ordine publică, a cărei încălcare atrage nulitatea absolută a actelor pronunțate de acesta. O astfel de viziune asigură coerență acțiunii puterii judecătorești, garantând, în același timp, independența și imparțialitatea judecătorului. Dreptul la un proces echitabil are la baza sa exact aceste două caracteristici esențiale, iar încălcarea reglementărilor referitoare la compunerea instanței chiar de către aceasta atrage, în mod cert, o suspiciune/îndoială rezonabilă cu privire la posibilitatea ca instanțele să nu fie independente sau imparțiale [Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, par.177-178].

165. Raportat la cauza de față, Curtea reține că *organizarea completurilor de judecată* la care face referire Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, par.177, *cuprinde în mod intrinsec ideea de constituire a acestora potrivit legii, ceea ce exprimă obligația Înaltei Curți de Casație și Justiție de a respecta legea și de a se supune acesteia*. Astfel, dacă legea prevede un anumit număr, specializare sau existență temporală a completurilor, Înalta Curte de Casație și Justiție, indiferent că acționează în virtutea laturii sale administrative sau jurisdicționale [cu privire la această distincție, a se vedea Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, par.141], are obligația constituțională să respecte exigențele art.126 alin.(4) din Constituție și, pe cale de consecință, să constituie completurile de judecată potrivit legii, iar, în măsura în care latura sa administrativă, în speță Colegiul de conducere, eșuează în îndeplinirea acestei misiuni constituționale, completurile de judecată nelegal constituite trebuie să identifice și să apeleze la remediile judiciare prevăzute de lege pentru a readuce starea de legalitate în activitatea jurisdicțională a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

166. Folosirea noțiunii de tribunal stabilit prin lege este o condiție ce se subsumează dreptului la un proces echitabil, pe lângă caracterul independent și imparțial al acesteia, și este de natură a asigura că organizarea judiciară într-o societate democratică nu depinde de bunul plac al executivului și că ea este reglementată printr-o lege adoptată de Parlament. Nici în statele unde dreptul este codificat, organizarea sistemului judiciar nu poate fi lăsată la discreția autorităților judiciare, fără ca acest lucru să însemne că instanțele nu ar avea o anumită marjă în interpretarea legislației naționale relevante. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, în principiu, o încălcare de către o instanță a prevederilor legale naționale referitoare la stabilirea și competența organelor judiciare este contrară art.6 paragraful 1 din Convenție [a se vedea, Hotărârea din 5 octombrie 2010, pronunțată în Cauza *DMD GROUP, AS. împotriva Slovaciei*, paragrafele 60 și 61, precum și Decizia Curții Constituționale nr.685 din 7 noiembrie 2018, par.191]. De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a mai statuat că sintagma „*stabilită prin lege*” din cuprinsul art.6 par.1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale acoperă nu numai baza legală a existenței în sine a unui „tribunal”, ci și respectarea de către tribunal a normelor particulare care îl guvernează [a se vedea Hotărârea din 20 iulie 2006, pronunțată în cauza *Sokurenko și Strygun împotriva Ucrainei*, par.24], precum și componența completurilor în fiecare caz [a se vedea Hotărârea din 4 martie 2003, pronunțată în cauza *Posokhov împotriva Rusiei*, par.39]. Totodată, o instanță care nu este stabilită în conformitate cu *voința legiuitorului* este în mod necesar lipsită de legitimitatea cerută într-o societate democratică pentru a soluționa litigii de natură juridică [a se vedea Hotărârea din 28 noiembrie 2002, pronunțată în cauza *Lavents împotriva Letoniei*, par.114].

167. În aceste condiții, Curtea nu poate decât să constate că prin neconstituirea completurilor specializate în domeniul judecării, în primă instanță, a infracțiunilor reglementate de Legea nr.78/2000 Înalta Curte de Casație și Justiție a încălcat prevederile art.29 din Legea nr.78/2000, astfel încât completurile care s-au considerat competente să judece astfel de cauze nu au fost constituite potrivit legii, nesocotindu-și misiunea constituțională prevăzută de art.126 alin.(4) din Constituție, ceea ce în planul drepturilor fundamentale echivalează cu o încălcare a prevederilor art.21 alin.(3) din Constituție, sens în care devin aplicabile cele statuate de Curtea Constituțională, prin Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, cu privire la reglementarea prin lege a instanței judecătorești. În consecință, judecarea în primă instanță a cauzelor subsumate Legii nr.78/2000 aflate pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție de către completuri de judecată nespecializate prin translarea *proprio motu* de către Înalta Curte de Casație și Justiție a acestei competențe de judecată către completurile cu competență generală reprezintă, în principal, un act de opunere la lege, ceea ce înseamnă că, sub aspectul judecării în primă instanță a infracțiunilor prevăzute de Legea nr.78/2000, completul astfel rezultat nu a fost stabilit prin lege, ci prin *voința contra legem* a puterii judecătorești, reprezentată, în cazul de față, de Înalta Curte de Casație și Justiție. Or, este evident că Înalta Curte de Casație și Justiție nu poate ea însăși *refuza aplicarea* unei norme juridice, ci *doar competența de a o interpreta și aplica*; prin refuzul aplicării/ neagrearea art.29 din Legea nr.78/2000, Înalta Curte de Casație și Justiție a dezavuat *voința legiuitorului*, a ignorat obligația sa de a constitui completuri

specializate și a redimensionat competența de judecată a completurilor cu competență generală de la nivelul său. Prin urmare, noua competență rezultată a acestor completuri generaliste nu este prevăzută de lege, astfel că judecarea cauzelor la care face referire art.29 din Legea nr.78/2000 apare ca fiind realizată, prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului anterioare, de către un organ judiciar neprevăzut de lege. În aceste condiții, Înalta Curte de Casație și Justiție, asumându-și o competență contrară art.61 alin.(1) și art.126 alin.(1), (2) și (4) din Constituție, a încălcat art.21 alin.(3) din Constituție privind dreptul la un proces echitabil, în componenta sa referitoare la stabilirea prin lege a instanței judecătorești.

#### **(4) Efectele deciziei Curții Constituționale și conduita constituțională de urmat**

168. Odată constatat un conflict juridic de natură constituțională, Curtea Constituțională, în virtutea dispozițiilor art.142 alin.(1) din Constituție, potrivit cărora „este garantul supremației Constituției”, are obligația să soluționeze conflictul, arătând conduita în acord cu prevederile constituționale la care autoritățile publice trebuie să se conformeze. În acest sens, Curtea are în vedere prevederile art.1 alin.(3), (4) și (5) din Constituție, în conformitate cu care România este stat de drept, organizat potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească, stat în care respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie, iar colaborarea între autoritățile/instituțiile statului se fundamentează pe principiul colaborării loiale și al respectului reciproc [Decizia nr.838 din 27 mai 2009, Decizia nr.460 din 13 noiembrie 2013, Decizia nr.261 din 8 aprilie 2015, paragraful 49, Decizia nr.68 din 27 februarie 2017, paragraful 123, sau Decizia nr.611 din 3 octombrie 2017, paragraful 139]. Una dintre condițiile realizării obiectivelor fundamentale ale statului român o constituie buna funcționare a autorităților publice, cu respectarea principiilor separației și echilibrului puterilor, fără blocaje instituționale [Decizia nr.460 din 13 noiembrie 2013, Decizia nr.261 din 8 aprilie 2015, paragraful 49, sau Decizia nr.68 din 27 februarie 2017, paragraful 123]. De asemenea, **textul art.146 lit.e) din Constituție nu conferă Curții Constituționale atribuția de a constata doar existența conflictelor juridice de natură constituțională, ci pe aceea de a soluționa aceste conflicte. Prin urmare, în exercitarea atribuției sale, Curtea aplică o procedură în două trepte, și anume analiza existenței conflictului juridic de natură constituțională și, în măsura unui răspuns afirmativ, indicarea conduitei de urmat de către autoritățile publice implicate în conflict** [Decizia nr.358 din 30 mai 2018, par.120].

169. Curtea constată că, potrivit jurisprudenței sale generate în temeiul art.146 lit.e) din Constituție [a se vedea Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, par.198], efectele deciziilor pronunțate vizează, potrivit art.147 alin.(4) din Constituție, situații juridice nedefinitiv consolidate. În cadrul acestei noțiuni autonome se includ *cauzele aflate în curs de judecată*, cele care, deși au fost soluționate printr-o hotărâre definitivă, pot fi contestate în măsura în care *justifiabilii sunt încă în termenul de exercitare a căilor de atac extraordinare corespunzătoare*, precum și *cauzele viitoare*. Având în vedere obligația constituțională a Curții Constituționale de indicare a conduitei de urmat de către autoritățile publice implicate în conflict, revine acesteia competența de a particulariza, în funcție de specificul fiecărei cauze în parte, situațiile juridice nedefinitiv consolidate cărora li se aplică decizia astfel pronunțată.

170. Raportat la decizia de față și ținând seama de faptul că judecata în primă instanță a cauzelor ce fac obiectul Legii nr.78/2000 a fost afectată de conduita neconstituțională a Înaltei Curți de Casație și Justiție, ceea ce a produs un blocaj instituțional implicit, Curtea identifică două categorii de cauze ce vizează situații juridice nedefinitiv consolidate la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, cărora urmează a li se aplica direct prezenta decizie. Prima categorie de cauze este reprezentată de cele a căror judecată în primă instanță a fost realizată prin mijlocirea completurilor nespecializate anterior Hotărârii Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019 și, la data publicării prezentei decizii, se află în curs de judecată, în faza apelului, pe rolul Completurilor de 5 judecători. Aceste cauze, având în vedere încălcarea în faza judecătii în primă instanță a prevederilor art.21 alin.(3), ale art.61 alin.(1) și ale art.126 alin.(1), (2) și (4) din Constituție, urmează a fi rejudecate, în condițiile art.421 pct.2 lit.b) din Codul de procedură penală, de completurile specializate alcătuite potrivit art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.161/2003. Desigur, a doua categorie de cauze este cea subsumată cauzelor care vor fi înregistrate la Înalta Curte de Casație și Justiție începând cu data publicării prezentei decizii, și anume *cauzele viitoare* cu privire la care aplicarea prezentei decizii nu comportă nicio dificultate procesuală.

171. De asemenea, Curtea reține că, din moment ce conduita neconstituțională a Înaltei Curți de Casație și Justiție a afectat judecata în primă instanță [spre deosebire de situația constatată în Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, care a privit modul de compunere al Completurilor de 5 judecători] a cauzelor ce fac obiectul Legii nr.78/2000, nu devin incidente dispozițiile art.426 lit.d) din



Codul de procedură penală, potrivit căroră „*Împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare în următoarele cazuri [...] d) când instanța de apel nu a fost compusă potrivit legii [...]*”. Curtea subliniază că, potrivit art.147 alin.(4) din Constituție, deciziile sale produc efecte numai pentru viitor, astfel încât autoritatea de lucru judecat asociată hotărârilor judecătorești pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție prin care au fost soluționate definitiv cauzele care intră sub incidența Legii nr.78/2000, până la data publicării prezentei decizii, nu este atinsă.

172. Având în vedere considerentele expuse, dispozițiile art.146 lit.e) din Constituție, precum și prevederile art.11 alin.(1) lit.A.e), ale art.34 și 35 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

## CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite sesizarea formulată de președintele Camerei Deputaților și constată că a existat un conflict juridic de natură constituțională între Parlament, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, generat de neconstituirea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a completurilor de judecată specializate pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, contrar celor prevăzute de art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.161/2003.

2. Cauzele înregistrate pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție și soluționate de aceasta în primă instanță anterior Hotărârii Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019, în măsura în care nu au devenit definitive, urmează a fi rejudecate, în condițiile art.421 pct.2 lit.b) din Codul de procedură penală, de completurile specializate alcătuite potrivit art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.161/2003.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președintelui Camerei Deputaților, președintelui Senatului și președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 3 iulie 2019.

## OPINIE SEPARATĂ

1. În dezacord cu soluția adoptată - cu majoritate de voturi - prin Decizia nr.417 din 3 iulie 2019, considerăm că cererea de soluționare a pretinsului conflict juridic de natură constituțională dintre Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de o parte, și Parlamentul României, pe de altă parte, constând în refuzul explicit al celei dintâi autorități publice de a aplica o lege adoptată de Parlament și substituirea în acest mod, implicit, autorității legiuitoare prin neconstituirea, în cadrul Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, de completuri de judecată specializate pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor de corupție și a infracțiunilor asimilate, prevăzute de Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, de la data modificării art.29 alin.(1) din lege, prin Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției și până în prezent nu putea face obiectul de analiză a Curții Constituționale în cadrul competenței sale prevăzute de art.146 lit.e) din Constituție.

2. Competența Curții Constituționale de a soluționa conflicte juridice de natură constituțională a fost introdusă la revizuirea Constituției în anul 2003, iar, în cadrul procedurii de revizuire, prin Decizia nr.148 din 16 aprilie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.317 din 12 mai 2003, pronunțată în exercitarea controlului de constituționalitate a inițiativei de revizuire, s-a arătat că, prin conferirea noii atribuții, Curtea „soluționează sau aplanează litigii constituționale între autorități. Aceste litigii pot privi conflicte între două sau mai multe autorități constituționale *cu privire la conținutul ori întinderea atribuțiilor lor, decurgând din Constituție*. Aceasta este o măsură necesară, urmărind înlăturarea unor posibile blocaje instituționale”.

3. Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale generată ulterior revizuirii Constituției, conflictele juridice de natură constituțională „nu se limitează numai la conflictele de competență, pozitive sau negative, care ar putea crea *blocaje instituționale*, ci vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției” [a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.503 din 21 iulie 2009, precum și par.103 al Deciziei nr.417 din 3 iulie 2019].

4. Prin Decizia nr.108 din 5 martie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.257 din 9 aprilie 2014, Curtea a statuat că „deși prin neîndeplinirea unei obligații ce



izvorăște dintr-un act normativ inferior Constituției, [respectiv, o lege – sn.] s-a născut un conflict juridic, acesta nu poate fi asimilat unuia de natură constituțională”, astfel că „neîndeplinirea unor obligații de sorginte legală nu generează automat un conflict juridic de natură constituțională, întrucât eventuala ignorare a unei astfel de competențe a unei instituții sau autorități publice, fie ea nominalizată în chiar titlul III al Constituției României, nu reprezintă *eo ipso* o problemă de constituționalitate, ci una de legalitate, pentru că raportul acestora poate fi cenzurat în fața instanțelor de judecată”.

5. *Cu alte cuvinte, din jurisprudența Curții Constituționale rezultă că admisibilitatea unei cereri formulate în temeiul art.146 lit.e) din Constituție, depinde de relevanța constituțională a conflictului de natură juridică dintre autoritățile publice aflate în divergență și că nu orice încălcare a legii reprezintă, în mod implicit, o problemă de constituționalitate. Este adevărat că art.1 alin.(5) din Constituție stabilește că respectarea legilor este obligatorie și că prin nerespectarea unei legi, în mod implicit, se aduce atingere chiar acestui principiu constituțional, însă, trebuie reținut că nu orice încălcare a Constituției, directă sau indirectă, angajează competența Curții Constituționale. Remediile stabilite prin Constituție sau lege pentru restabilirea stării de legalitate pot fi de natură administrativă sau judiciară, competența soluționării acțiunii sau inacțiunii care a nesocotit legea revenind autorității administrative sau judiciare competente. Competența Curții Constituționale, astfel cum rezultă din Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1021 din 29 noiembrie 2018, este angajată, în temeiul art.146 lit.e) din Constituție, numai atunci când se dezvoltă o paradigmă juridică neconstituțională ce semnifică poziționarea și plasarea unei autorități a statului în afara ordinii constituționale. Totodată, competența Curții este angajată numai în subsidiar, și anume în situația în care nu există un alt remediu, de orice natură pentru a readuce starea de legalitate.*

6. În cauza de față, se constată că ceea ce se impută Înaltei Curți de Casație și Justiție este aceea că nu a constituit completuri specializate de 3 judecători în judecarea, în primă instanță, a infracțiunilor reglementate de Legea nr.78/2000 și că, astfel, ar fi dezvoltat o paradigmă juridică neconstituțională.

7. Pentru a analiza justetea celor imputate Înaltei Curți de Casație și Justiție, trebuie lămurită problema specializării judecătorilor în sensul de a determina viziunea legiuitorului asupra acesteia. În acest sens, se constată că, în concepția legiuitorului organic, noțiunea de specializare vizează domeniul de drept în care judecătorul urmează să activeze. O atare susținere rezultă din faptul că în intervalul de timp cuprins între data intrării în vigoare a Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor [29 septembrie 2004] și intrarea în vigoare a Legii nr.242/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor [18 octombrie 2018], la nivelul instanțelor inferioare Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și la cel al Înaltei Curți de Casație și Justiție – mai cu seamă în perioada 2012-2018 - noțiunea de specializare a fost reglementată la nivel legal și a avut în vedere ramura de drept în care urma să activeze judecătorul. Exemplificativ, menționăm, art.46 din Legea nr.303/2004 privind promovarea la nivelul tribunalelor și curților de apel, respectiv art.52<sup>o</sup> din aceeași lege, care, atunci când se referă la specializare, au în vedere o grupă de materii specifică practic secției din care judecătorul va face parte, astfel: secția civilă (drept civil, dreptul familiei și drept internațional privat), secția penală (drept penal) sau secția de contencios administrativ (drept administrativ, drept financiar și fiscal și dreptul muncii). Prin urmare, specializarea viza un fascicul de materii în care judecătorul urma să judece. Dacă în privința judecătorilor de la instanțele inferioare ierarhic Înaltei Curți de Casație și Justiție se poate pretinde o sub-specializare, având în vedere că nu dispun de cunoștințele și experiența profesională a judecătorului de la Înalta Curte de Casație și Justiție, în privința acestora din urmă nu se poate impune o asemenea cerință pentru că, de principiu, prin cariera lor/ experiența și cunoștințele lor au dobândit gradul profesional maxim de unde rezultă existența unei reguli de drept ce nu poate fi răsturnată, respectiv existența specializării acestora în materiile pe care le judecă. Se mai reține că pentru a accede la Înalta Curte de Casație și Justiție judecătorul respectiv a parcurs toate gradele profesionale, astfel că putem afirma, chiar dacă valorificăm un element de fapt, că un astfel de judecător a judecat o paletă largă de cauze de diferite tipologii, inclusiv cauze având ca obiect infracțiuni de corupție săvârșite de persoane care nu angajau competența Înaltei Curți de Casație și Justiție.

8. Este adevărat că stabilirea *specializării judecătorilor în cadrul unei materii* [sub-specializarea] implică, în mod necesar, criterii obiective, care să țină seama de experiența lor profesională în judecarea anumitor categorii de cauze, de activitatea de perfecționare în cadrul programelor de formare continuă asigurate prin intermediul Institutului Național al Magistraturii, de participarea la conferințe sau seminare de specialitate, de absolvirea unor studii postuniversitare de perfecționare, susținerea unor prezentări, elaborarea unor lucrări în domeniul respectiv etc. Prin

urmare, specializarea reflectă un cumul de cunoștințe dobândite în cadrul unui segment al materiei respective. Totuși, legea nu prevede astfel de criterii, ceea ce îndreptățește concluzia potrivit căreia indiferent de nivelul instanțelor judecătorești, compunerea completurilor specializate nu era realizată pe baza acestora, astfel că, în realitate, completurile specializate erau și sunt alcătuite din judecători ai aceleiași secții specializați în materie penală, anume desemnați pe criterii stabilite *pe cale pretoriană* să facă parte din acestea.

9. Din cele de mai sus, rezultă că art.29 din Legea nr.78/2000 vizează constituirea unor completuri specializate, fără a exista, însă, criterii stabilite de lege pentru determinarea sub-specializării. Legiuitorul are competența de a determina astfel de criterii numai la instanțele ierarhic inferioare Înaltei Curți de Casație și Justiție, nu și pentru judecătorii acesteia din urmă. Întrucât, compunerea acestor completuri trebuia determinată de Consiliul Superior al Magistraturii sau Colegiul de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție, rezultă că, în măsura în care nu au făcut-o, ceea ce în sine reprezintă o încălcare a legii, totuși, consecința nu este nelegala compunere a completului, ci considerarea tuturor completurilor ca având competența să judece, în primă instanță, infracțiuni reglementate de Legea nr.78/2000.

10. Prin urmare, la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, întrucât judecătorii acesteia nu pot fi grupați în generaliști și specializați, art.29 din Legea nr.78/2000 nu putea să reglementeze decât o obligație cu caracter organizatoric în sensul că Colegiul de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție trebuie să stabilească dacă toate completurile sau numai unele judecă în primă instanță infracțiuni reglementate de Legea nr.78/2000.

11. În consecință, la nivelul instanței supreme toți judecătorii din materie penală sunt specializați în judecarea oricăror infracțiuni, indiferent că acestea sunt reglementate de dreptul comun sau legile speciale. Prin urmare, funcționează o prezumție simplă în virtutea căreia odată ce persoana este numită în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, în cadrul secției penale, aceasta deține specializarea necesară să judece orice fel de infracțiuni. Nu se poate afirma că la nivelul instanței supreme a unui stat există judecători generaliști și specializați în cadrul materiei penale din moment ce pentru a dobândi acest grad profesional fiecare a avut de îndeplinit aceleași cerințe profesionale, iar gradul dobândit impune atât dreptul, cât și obligația de a-și continua pregătirea profesională în domeniul în care sunt specializați, respectiv domeniul dreptului penal. Aceștia au fost numiți judecători la secția penală, drept care sunt specializați în materie penală, nefiind, așadar, numiți ca judecători la completuri specializate pentru a judeca numai anumite infracțiuni din cadrul materiei penale ce intră în competența Înaltei Curți de Casație și Justiție.

12. Mai mult, este de observat că specializarea sau necesitatea specializării pe care o invocă autorul cererii nu este o regulă absolută din moment ce există și alte situații în care completuri nespecializate judecă aspecte de țin de competența completurilor specializate. În acest sens, se reține că în privința excepției de nelegalitate un complet nespecializat judecă aspecte ce țin de o altă materie. Astfel, instanța investită cu judecarea fondului cauzei va putea să soluționeze o excepție de nelegalitate, fără a fi una specializată în cauze de contencios administrativ. De aceea, raportat la cauza de față, chiar neconstituite ca și completuri specializate, completurile existente, specializate din punct de vedere material, pot reține competența de judecată a completurilor care, din punct de vedere formal, sunt calificate drept specializate. Prin urmare, cu sau fără hotărârea respectivă a Colegiului de conducere, este incontestabil că un complet al Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție poate soluționa cauze ce fac obiectul Legii nr.78/2000.

13. Totuși, în măsura în care legea impune crearea unor completuri specializate la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, și nimic nu interzice legiuitorului să procedeze în acest fel, Consiliul Superior al Magistraturii/ Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție au obligația, astfel cum se solicită în cauză, de a le constitui pentru a judeca ele însele infracțiunile reglementate de Legea nr.78/2000. În aceste condiții, revenea Consiliului Superior al Magistraturii/ Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție obligația de a constitui aceste completuri pentru că, în caz contrar, acestea se plasau în afara legii. Or, este de principiu, că judecătorul se supune legii, și nu aspectelor de oportunitate. Judecătorul, indiferent că deține sau nu o funcție de conducere, trebuie să aplice legea, nu să refuze aplicarea acesteia pe motiv că nu mai este în acord cu dezvoltarea dreptului. Fără a justifica în vreun fel neaplicarea legii de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, nu putem să nu observăm că în perioada 2005-2018 procentul cauzelor de corupție din totalul cauzelor soluționate este de 70,83%, fiind ani în care procentul a fost chiar de 100% [2005 și 2006], aspect care, însă, demonstrează că, în lipsa hotărârii antereferte, toate completurile trebuie a fi considerate „specializate”.

14. Chiar neconstituite aceste completuri, se ridică problema dacă o chestiune de formă, cu caracter organizatoric, poate fi opusă unui aspect de fond circumscris existenței specializării în orice domeniu al dreptului penal al judecătorilor Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție. În

opinia noastră, a da precădere aspectului organizatoric față de cel de fond pune în discuție însăși fundamentul ideii de completuri specializate; s-ar putea ajunge la situația în care, în condițiile deciziei la care formulăm această opinie separată, aceiași judecători din cadrul secției penale care au judecat în complet „nespecializat” să ajungă să judece aceleași categorii de cauze în complet „specializat”. Mai mult, judecătorii care au judecat în complet „nespecializat”, iar hotărârea dată ar fi desființată pe acest motiv, ar putea face parte din orice complet de apel, respectiv Completul de 5 judecători. Acest lucru indică un caracter absolut formal al pretinsului conflict juridic de natură constituțională adus în fața Curții Constituționale.

15. Potrivit criteriului material, toți judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție constituie baza de selecție atât pentru completurile specializate de 3 judecători, cât și pentru cele de apel, Completurile de 5 judecători. Atât timp cât baza de selecție pentru completurile specializate o constituie toți judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție, care trebuie a fi considerați specializați tocmai prin gradul profesional pe care îl dețin, o disfuncție organizatorică – neadoptarea unei hotărâri a Consiliului Superior al Magistraturii/ Colegiului de conducere – nu califică completul de 3 judecători ca nespecializat. Nici măcar nu se pune problema acoperirii în cazul dat în apel a disfuncției organizatorice de către Completul „nespecializat” de 5 judecători pentru că, în realitate, aceasta nu afectează alcătuirea completului de judecată. Situația reținută în decizie este cu atât mai paradoxală, sub aspectul efectelor acesteia, cu cât chiar hotărârea unui complet specializat de 3 judecători poate fi infirmată de un Complet „nespecializat” de 5 judecători. În aceste condiții, sub aspect substanțial, indiferent că era sau nu adoptată acea hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii/ Colegiului de conducere de constituire a completurilor specializate, hotărârile pronunțate de completurile de 3 judecători proveneau de la completuri specializate.

16. Oponerea unui criteriu formal la cel material anterefert nu face altceva decât să afecteze buna desfășurare a activității jurisdicționale a Înaltei Curți de Casație și Justiție în materie penală și reluarea proceselor aflate pe rolul Completurilor de 5 judecători de la început, respectiv de la primul ciclu procesual.

17. Întrucât art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 nu are nicio incidență asupra legalei compuneri a instanței judecătorești, aceasta fiind compusă, potrivit legii, din 3 judecători, specializați prin însăși gradul profesional maxim pe care îl dețin, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție putea fi obligat să emită hotărârea de constituire a completurilor specializate [toate/ unele dintre acestea]. *Însă, în măsura în care n-a făcut-o înseamnă că toate completurile sunt specializate*, astfel încât în mod corect Înalta Curte de Casație și Justiție a respins excepția/ motivul de casare referitor la nelegala constituire a instanței, pe motiv că nu ar fi constituite completuri specializate.

18. Apreciem, prin urmare, că mijlocul procedural urmat pentru soluționarea acestui diferend în privința întinderii și aplicării art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, respectiv sesizarea Curții Constituționale în temeiul art.146 lit.e) din Constituție, a fost greșit. Problema de drept relevantă nu are o dimensiune constituțională care să angajeze competența Curții Constituționale, fiind un aspect care nu aduce în discuție o afectare de o anumită intensitate a valorilor și exigențelor constituționale. De altfel, *per absurdum* a accepta că orice încălcare, directă/ indirectă, a Constituției angajează competența Curții Constituționale ar însemna o încălcare a diviziunii de competențe între autoritățile publice stabilite prin însuși textul Constituției.

19. În consecință, se reține că finalitatea textului legal analizat este îndeplinită chiar dacă în mod formal nu au fost constituite aceste completuri specializate, tocmai pentru că toți judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost și sunt specializați în judecarea oricăror infracțiuni, astfel că desființarea unei hotărâri judecătorești în apel pentru lipsa unei hotărâri de constituire a unui complet specializat, în condițiile în care acestea funcționau ca atare, este dificil de acceptat.

20. A ridica problema neconstituirii exprese a completurilor specializate reglementate de art.29 din Legea nr.78/2000 la nivel constituțional înseamnă a-i acorda o atenție mult sporită, iar efectele deciziei pronunțate sunt disproporționate asupra derulării cauzelor aflate pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, mai ales cu privire la cele aflate în apel. Mai mult, Hotărârea Colegiului de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019, pe care Curtea Constituțională o acceptă ca fiind un act prin care s-au constituit completurile specializate, stabilește că **toate** completurile de 3 judecători ale Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializate, astfel că într-o cauză care, întâmplător, a tranzitat acest moment completul nespecializat brusc se transformă într-unul specializat, în condițiile în care are aceeași componență și, astfel, cauza continuă să fie legal judecată. În schimb, dacă anterior acestui moment cauza a fost soluționată printr-o sentință și se află în apel, ea se va reîntoarce la un complet de 3 judecători existent și anterior Hotărârii Colegiului de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019 devenit, între timp, specializat.

21. Se mai reține că într-o asemenea logică nu se poate susține încălcarea art.21 alin.(3) din Constituție, în sensul că instanța nu ar fi fost prevăzută de lege și, astfel, s-ar fi încălcat dreptul la un proces echitabil. Așa cum am arătat, este vorba despre aceeași componentă a completului de judecată atât înainte, cât și după Hotărârea Colegiului de conducere nr.14/2019. Completurile sunt tot atât de legitime, indiferent de momentul la care, în mod formal, Colegiul de conducere a emis hotărârea antereferită. Înalta Curte de Casație și Justiție, în ceea ce privește constituirea completelor Secției penale, s-a supus Legii nr.304/2004, astfel că compunerea completului era prevăzută de lege, neputându-se susține că acesta ar fi fost constituit prin acte ale puterii judecătorești, și nu în temeiul și executarea legii. De aceea, a fost respectată componenta procesului echitabil referitoare la constituirea prin lege a instanțelor judecătorești.

22. Totodată, se reține că dreptul la un proces echitabil prevăzut de art.6 par.1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale presupune evaluarea caracterului echitabil al procedurii penale în ansamblu [Hotărârea din 13 septembrie 2016, pronunțată în cauza *Ibrahim și alții împotriva Regatului Unit*, par.250]. Respectarea cerințelor unui proces echitabil trebuie examinată în fiecare caz, având în vedere dezvoltarea procedurii în ansamblu și nu pe baza unei analize izolate a unui anumit aspect sau a unui incident particular, deși nu poate fi exclus faptul că un factor specific poate fi atât de decisiv încât să permită evaluarea corectitudinii procesului într-o etapă anterioară a procedurii [Hotărârea Comisiei Europene a Drepturilor Omului din 12 iulie 1984, pronunțată în cauza *Can împotriva Austriei*, par.48]. Or, în cauza de față, nu se putea reține că un incident izolat, precum lipsa hotărârii Colegiului de conducere de constituire a completurilor specializate, pune în discuție însuși dreptul la un proces echitabil. Încălcarea acestui drept rezultă dintr-un complex de factori cu importanță mai mică sau mai mare, astfel că nu se poate susține că un criteriu formal, precum cel antereferit, este în măsură să răstoarne criteriul material, respectiv cel potrivit căruia toți judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați prin natura funcției deținute și să ducă la concluzia afectării dreptului la un proces echitabil. Ne întrebăm, în aceste condiții, ce vătămare produce lipsa hotărârii Colegiului de conducere de constituire a completurilor specializate pentru perioada 2003-2019 în condițiile în care la 23 ianuarie 2019 prin hotărârea dată de Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție se consfințește, și Curtea acceptă, că toate completurile existente la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializate... Mai mult, apelul împotriva hotărârii pronunțate de completurile „nespecializate” de 3 judecători este judecat tot de un complet nespecializat, respectiv de unul dintre Completurile de 5 judecători. Se ajunge în situația în care într-o cale de atac devolutivă un complet nespecializat examinează cauza sub toate aspectele de fapt și de drept [art.417 alin.(2) din Codul de procedură penală], ceea ce denotă că, *sub aspectul evaluării cauzei*, completul de 3 judecători de primă instanță și cel de 5 judecători în apel realizează același examen al cauzei, *cu consecința lipsei de relevanță a distincției dintre completurile specializate și nespecializate*. Din contră, având în vedere că Completul de 5 judecători judecă în apel, *hotărârile completurilor de 3 judecători*, chiar constituite drept specializate, *pot fi menținute sau desființate în tot sau în parte prin hotărârea unui complet nespecializat*, situație care nu generează, nici în viziunea legiuitorului și nici în cea a opiniei majoritare, o încălcare a dreptului la un proces echitabil. În consecință, sub aspectul finalității, nu există nicio diferență între *situația hotărârii date de un complet nespecializat*, care poate fi supusă unei căi de atac la un complet de asemenea nespecializat și *situația hotărârii date de un complet specializat*, care poate fi supusă unei căi de atac la un complet de asemenea nespecializat, astfel că, evaluând procedura per ansamblu, nu se poate susține că în primul caz nu s-a respectat dreptul la un proces echitabil, iar în cel de-al doilea caz că s-a respectat acest drept, ci, din contră, ambele situații evidențiază respectarea dreptului la un proces echitabil.

23. Din cele de mai sus rezultă că, prin neadoptarea hotărârii de constituire a completurilor specializate de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a existat o încălcare a legii la nivelul Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, însă încălcarea legii nu a afectat legala compunere a completurilor de 3 judecători și, în consecință, nu a afectat activitatea de îndeplinire a justiției realizată de Înalta Curte de Casație și Justiție. În aceste condiții, rezultă în mod evident că, deși suntem în fața unui conflict juridic între două autorități publice, acesta nu are relevanță constituțională. De asemenea, chiar dacă a existat o încălcare a legii de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin neconstituirea formală a completurilor specializate, nu înseamnă că însăși Înalta Curte de Casație și Justiție s-a poziționat într-o paradigmă juridică neconstituțională, întrucât o încălcare punctuală a legii nu denotă o conduită instituțională care ar poziționa modul de acțiune a Înaltei Curți de Casație și Justiție în afara ordinii constituționale.

24. Prin urmare, contrar soluției pronunțate prin decizia antereferită, apreciem că, în cauză, nu a existat în perioada 2003-2019 niciun conflict juridic de natură constituțională între Parlament, pe de o parte, și Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, generat de



neconstituirea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a completurilor de judecată specializate pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, contrar celor prevăzute de art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.161/2003.

Judecător,  
prof. univ. dr. Mona-Maria Pivniceru

Judecător,  
Daniel Marius Morar

## OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu soluția pronunțată cu majoritate de voturi de Curtea Constituțională, considerăm că **instanța de contencios constituțional ar fi trebuit:**

- **În principal, să constate inadmisibilitatea sesizării**, întrucât:
  - **aceasta nu a fost formulată de titularul dreptului de a sesiza Curtea Constituțională cu soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională**, conform art.146 lit.e) din Constituție, respectiv de Președintele Camerei Deputaților, ci de un vicepreședinte al Camerei, domnul Florin Iordache, iar, conform Constituției, atribuția președintelui Camerei Deputaților de a sesiza instanța de contencios constituțional nu poate forma obiectul delegării;
  - **nu sunt întrunite elementele constitutive, respectiv criteriile definitorii ale unui conflict juridic de natură constituțională**, astfel cum acestea au fost stabilite în jurisprudența Curții, în cadrul fixat chiar de instanța de contencios constituțional pentru acest tip de cauze, nici chiar în interpretarea cea mai relaxată pe care jurisdicția constituțională o dă mai recent acestei noțiuni;
- **În subsidiar, să constate că, în cauză nu a existat și nu există un conflict juridic de natură constituțională între Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de-o parte, și Parlamentul României, pe de altă parte**, deoarece:
  - **nu s-a putut stabili o încălcare din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție a competențelor pe care Constituția și legea i le conferă;**
  - **nu s-a putut stabili o imixtiune sau o substituție din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție în competențele conferite de Legea fundamentală Parlamentului României**, de vreme ce Parlamentul a adoptat legi (Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție și Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară) necorelate între ele, iar Înalta Curte nu a făcut altceva decât să le aplice în sensul producerii de efecte juridice de către ambele;
- Prin **decizia adoptată în baza opiniei majoritare și soluția oferită pentru dezlegarea pretinsului conflict juridic de natură constituțională Curtea Constituțională a intervenit în mod arbitrar și fără a avea vreo competență în sfera activității judiciare**, pe de o parte, soluționând în locul instanțelor de drept comun și în afara oricărui cadru procesual legal o inedită excepție procesuală ce ar viza o pretinsă nelegală compunere a unor complete de judecată, iar pe de altă parte încălcând principiul separației puterilor în stat și afectând independența justiției.

1. **Inadmisibilitatea sesizării, întrucât aceasta nu a fost formulată de titularul dreptului de a sesiza Curtea Constituțională cu soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională**, conform art.146 lit.e) din Constituție, respectiv de Președintele Camerei Deputaților, ci de un vicepreședinte al Camerei, domnul Florin Iordache, iar, conform Constituției, atribuția președintelui Camerei Deputaților de a sesiza instanța de contencios constituțional nu poate forma obiectul delegării.

Astfel, potrivit art.146 lit.e) din Constituția României "Curtea Constituțională soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două camere, a Primului ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii".

Textul constituțional al art.146 lit.e) operează o distincție între două categorii de subiecte de drept: **titularii dreptului de a sesiza Curtea Constituțională**, enumerați expres de norma constituțională, respectiv **autoritățile publice care pot avea calitatea de parte în conflict și are ca scop delimitarea calităților procesuale ale acestora în cauza dedusă judecării Curții**.

Subiectele de drept pe care Legea fundamentală, în art.146 lit.e), le îndrituiește a sesiza Curtea sunt limitativ prevăzute, respectiv acestea sunt Președintele României, Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Primul ministru și Președintele Consiliului Superior al Magistraturii. Practic, dispoziția constituțională nu distinge, după cum autoritățile pe care aceste subiecte de drept le reprezintă, sunt sau nu părți în conflictul cu care sesizează Curtea.

Astfel, prima categorie, prin formularea cererii de sesizare a Curții, acționează în virtutea dreptului conferit de Constituție, fără a dobândi calitatea procesuală de parte a conflictului, în vreme ce a doua categorie dobândește calitatea procesuală de parte a conflictului.

Sub aspectul **titularului dreptului de a sesiza** Curtea Constituțională, instanța de contencios constituțional a dezvoltat o bogată jurisprudență (Decizia nr.270 din 10 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.290 din 15 aprilie 2008, Decizia nr.972 din 21 noiembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.800 din 28 noiembrie 2012, Decizia nr.460 din 3 noiembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.762 din 9 decembrie 2013, Decizia nr.261 din 8 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 17 aprilie 2015, Decizia nr.68 din 27 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.181 din 14 martie 2017, paragraful 55, sau Decizia nr.757 din 23 noiembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.33 din 15 ianuarie 2018, paragraful 59, sau Decizia nr.358 din 30 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.473 din 7 iunie 2018, paragrafele 53 și 54).

În ceea ce privește admisibilitatea cererii formulate în prezenta cauză, sub aspectul titularului dreptului de a sesiza Curtea Constituțională cu soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, constatăm că președintele Camerei Deputaților este titular al acestui drept, conform art.146 lit.e) din Constituție, iar această atribuție a sa nu poate forma obiectul delegării către vicepreședintele Camerei.

**În sensul că, atribuția Președintelui Camerei Deputaților de a sesiza Curtea Constituțională cu un conflict juridic de natură constituțională constituie o prerogativă care îl vizează exclusiv pe titularul dreptului de sesiza, neputând forma obiectul delegării, instanța de contencios constituțional s-a pronunțat prin Decizia nr.538 din 12 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1076 din 19 decembrie 2018, paragrafele nr.57 și nr.59 și care a vizat cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Prim-ministrul României, pe de o parte, și Președintele României, pe de altă parte, Curtea având obligația de a-și menține această jurisprudență.**

În acest sens, în considerentele Deciziei nr.538 din 12 septembrie 2018, pentru un alt titular al dreptului de sesiza, respectiv Prim ministrul Guvernului României, Curtea Constituțională a statuat că, atribuțiile constituționale ale primului ministru- inclusiv atribuția de a sesiza Curtea Constituțională cu un conflict juridic de natură constituțională- întemeiate pe ideea de reprezentare a Guvernului nu pot fi delegate.

Concret, instanța de contencios constituțional a reținut următoarele:

**"57. Prim-ministrul deține un loc aparte - primus inter pares - în structura Guvernului, Constituția asigurându-i, pe lângă prerogativa esențială de conducere a Guvernului și coordonare a activității membrilor acestuia, cu respectarea atribuțiilor ce le revin [art.107 alin.(1) ], un statut special și o poziție de autoritate executivă de sine stătătoare, cu prerogative proprii, exclusive. Acestea vizează, în esență, raporturile sale cu Parlamentul și cu Președintele României, raporturi ce sunt, însă, indisolubil legate de rolul constituțional al Guvernului. Astfel, Președintele României desemnează candidatul pentru funcția de prim-ministru [art.85 alin.(1) ], urmând ca acesta să ceară votul de încredere al Parlamentului asupra programului și a întregii liste a Guvernului [art.103 alin.(2) ]; prim-ministrul poate cere participarea Președintelui României la ședințele Guvernului și în alte situații decât cele prevăzute de art.87 alin.(1); prim-ministrul contrasemnează decretele emise de Președintele României în exercitarea atribuțiilor sale prevăzute în art.91 alin.(1) și (2), art.92 alin.(2) și (3), art.93 alin.(1) și art.94 lit.a, b) și d) [art.100 alin.(2) ]; prim-ministrul prezintă Camerei Deputaților sau Senatului rapoarte și declarații cu privire la politica Guvernului, care se dezbate cu prioritate [art.107 alin.(1) fraza a doua]; prim-ministrul propune Președintelui numirea și revocarea unor membri ai Guvernului [art.85 alin.(1)], precum și desemnarea unor interimari [art.107 alin.(4) ]; propune Parlamentului aprobarea noii structuri sau compoziții politice a Guvernului, în caz de remaniere guvernamentală [art.85 alin.(2) și (3) ]; semnează hotărârile și ordonanțele adoptate de Guvern [art.108 alin.(4) ]; **prim-ministrul are dreptul de a sesiza Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională [art.146 lit.e) ]**; Guvernul este demis dacă prim-ministrul se află într- unul din cazurile de încetare a funcției de membru al Guvernului, prevăzute la art.106 sau se află în imposibilitatea de a-și exercita atribuțiile mai mult de 45 de zile [art.110 alin.(2) ]; spre deosebire de ceilalți membri ai Guvernului, prim-ministrul nu poate fi revocat de Președintele statului [art.107 alin.(2) ]. **Toate aceste competențe /prerogative de ordin constituțional îl vizează direct, exclusiv și personal pe prim- ministru. (...)****

**59. Așa fiind, Curtea constată că atribuțiile/prerogativele exercitate exclusiv de prim-ministru în realizarea rolului politic al Guvernului sunt, în primul rând, cele de conducere și de reprezentare a**

**Guvernului în raporturile cu celelalte autorități publice constituționale, cum ar fi Președintele României, Parlamentul, Curtea Constituțională, precum și de coordonare a activității membrilor Guvernului, cu respectarea atribuțiilor ce le revin. Aceste atribuții concretizează rolul eminent politic și exclusiv al prim-ministrului în realizarea programului de guvernare, prin asigurarea îndeplinirii măsurilor adoptate în planul politicii interne și externe a țării. Este evident că aceste atribuții exclusive, fiind direct legate de rolul politic al prim-ministrului în structura statutului de drept, nu pot fi delegate, fiind indisolubil legate de persoana prim-ministrului titular, numit în funcție potrivit normelor constituționale.”**

Practic, instanța de contencios constituțional, prin această decizie, a statuat că în sfera prerogativelor exclusive ale Primului-ministru și care nu pot forma obiectul delegării este inclus dreptul de a sesiza Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, prevăzut în art.146 lit.e) din Constituție.

Includerea în sfera prerogativelor exclusive, nesusceptibile de delegare, a dreptului de a sesiza Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, nu poate opera numai pentru unul dintre titularii enumerați în dispozițiile constituționale ale art.146 lit.e), respectiv doar pentru Primul-ministru, ci pentru toți titularii enumerați în cuprinsul acestor dispoziții constituționale, considerentele general obligatorii ale Deciziei Curții Constituționale nr.538/2018 fiind pe deplin aplicabile în cazul Președintelui României, al președintelui Senatului, al președintelui Camerei Deputaților și al președintelui Consiliului Superior al Magistraturii.

Fiecare dintre aceste subiecte de drept are o serie de prerogative proprii și exclusive, atribuite prin constituție și care, sub nici o formă, nu pot fi delegate către cel desemnat să-i țină locul. Una dintre aceste prerogative este aceea de a sesiza Curtea Constituțională cu un conflict juridic de natură constituțională. Ca atare, sesizarea Curții Constituționale cu un astfel de conflict reprezintă un atribut exclusiv, personal și netransferabil al fiecăruia dintre cele cinci subiecte de drept enumerate în Constituție în textul art.146 lit.e).

Mai mult, dacă legiuitorul constituant ar fi dorit să facă o distincție între cei cinci titulari ai dreptului de sesiza, cu privire la atribuția prevăzută în art.146 lit.e) din Constituție, ar fi menționat-o expres. Or, textul constituțional nu operează nici o astfel de distincție, astfel încât considerentele Deciziei Curții Constituționale nr.538 din 12 septembrie 2018 sunt aplicabile *mutatis mutandis* fiecăruia dintre cei cinci titulari ai dreptului de sesiza indicați în art.146 lit.e) din Constituție, inclusiv Președintelui Camerei Deputaților.

În consecință, în conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr.538 din 12 septembrie 2018, delegarea generală a atribuțiilor președintelui Camerei Deputaților nu poate include delegarea prerogativei exclusive de a sesiza Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, potrivit art.146 lit.e) din Constituție, drept ce poate fi exercitat doar de către Președintele Camerei Deputaților.

În același timp, vicepreședintele Camerei Deputaților, căruia îi sunt delegate, cu caracter general, atribuțiile președintelui acestei Camere, nu poate exercita o atribuție ce constituie o prerogativă exclusivă și proprie a președintelui Camerei Deputaților, conform Deciziei Curții Constituționale nr.538/2018, și anume sesizarea instanței de contencios constituțional, în temeiul art.146 lit.e) din Constituție.

Examinând cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională care formează obiectul prezentului dosar constatăm că, în partea introductivă a cererii, vicepreședintele Camerei Deputaților a invocat:

- dispozițiile art.146 lit.e) din Constituția României, care, așa cum am arătat anterior, se referă exclusiv la Președintele Camerei Deputaților;
- dispozițiile art.34 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, care se referă la cererea unuia dintre președinții celor două Camere;
- precum și dispozițiile art.34 lit.e) din Regulamentul Camerei Deputaților, ce reglementează atribuția președintelui Camerei Deputaților de a sesiza Curtea Constituțională în condițiile prevăzute în art.146 lit.a), b), c) și e) din Constituția României, republicată.

Niciuna dintre dispozițiile invocate nu îi conferă însă vicepreședintelui Camerei Deputaților dreptul de a sesiza Curtea Constituțională, în condițiile prevăzute în art.146 lit.e) din Constituție.

În Decizia nr.2 din 16 martie 2019 privind delegarea atribuțiilor președintelui Camerei Deputaților, publicată în M. Of. nr.212 din 18 martie 2019, se prevede că, în perioada 16-24 martie 2019, atribuțiile președintelui Camerei Deputaților vor fi exercitate de domnul deputat Florin Lordache, vicepreședinte al Camerei Deputaților.

În conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr.538/2018, delegarea generală a atribuțiilor președintelui Camerei Deputaților nu poate include delegarea prerogativei exclusive de a sesiza



Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, potrivit art.146 lit.e) din Constituție.

În același sens sunt dispozițiile art.35 din Regulamentul Camerei Deputaților, invocate ca temelie legală al Deciziei nr.2 din 16 martie 2019, alături de dispozițiile art.34 ce reglementează atribuțiile președintelui Camerei Deputaților. Niciunul dintre aceste texte nu prevede posibilitatea încredințării atribuțiilor ce constituie prerogative exclusive, conferite de Constituție în considerarea persoanei președintelui Camerei Deputaților.

Astfel, potrivit art.35 din Regulamentul Camerei Deputaților:

(1) *Vicepreședinții îndeplinesc atribuțiile stabilite de Biroul permanent sau încredințate de președintele Camerei Deputaților.*

(2) *Vicepreședinții conduc activitatea Biroului permanent și a plenului Camerei Deputaților, la solicitarea președintelui sau, în absența acestuia, prin decizie a președintelui Camerei Deputaților.*

(3) *În perioada în care președintele Camerei Deputaților asigură interimatul funcției de Președinte al României, atribuțiile președintelui Camerei Deputaților se exercită de unul dintre vicepreședinți, desemnat de președintele Camerei Deputaților.*

(4) *Fiecare vicepreședinte coordonează și activitatea unor comisii permanente stabilite de Biroul permanent, prin hotărâre a acestuia.*

(5) *În îndeplinirea atribuțiilor prevăzute la alin.(4), vicepreședintele coordonator poate participa la lucrările comisiilor, fără drept de vot, prezentând informații Biroului permanent.*

Față de cele ce preced, în plus față de impedimentul stabilit prin Decizia Curții Constituționale nr.538/2018 care exclude posibilitatea delegării atribuției de a sesiza Curtea Constituțională în baza art.146 lit.e) din Constituție, examinarea dispozițiilor art.35 din Regulamentul Camerei Deputaților conduce la concluzia că aceste dispoziții fac numai o referire generală la încredințarea unor atribuții, iar nu la încredințarea atribuțiilor care constituie prerogative exclusive și proprii ale președintelui Camerei Deputaților.

Pe de altă parte, **funcția de președinte al Camerei Deputaților are o importanță constituțională deosebită, dată de complexitatea și de rolul său de autoritate prevăzută în Constituție la Titlul III.**

**Președintele Camerei Deputaților se alege pe durata mandatului Camerei, iar ceilalți membri ai birourilor permanente sunt aleși la începutul fiecărei sesiuni. Această distincție subliniază necesitatea asigurării permanenței funcției de președinte al Camerei. Acesta este ales de majoritatea deputaților prezenți [a se vedea art.22 alin.(2) din Regulament], în timp ce alegerea vicepreședinților, a secretarilor și a chestorilor care compun Biroul permanent se face la propunerea grupurilor parlamentare, în conformitate cu ponderea acestora, potrivit configurației politice a Camerei Deputaților și negocierii liderilor grupurilor parlamentare [a se vedea art.24 alin.(I) din Regulament].**

Prin urmare, **președintele Camerei Deputaților, având în vedere majoritatea necesară alegerii sale, reprezintă Camera, în ansamblul ei, atât în relațiile cu alte autorități, asigurând legătura cu puterea executivă, cât și pe plan extern, cu parlamentele altor state. Acestea sunt aspectele care fac distincția între instituția președintelui Camerei Deputaților și ceilalți membri ai acesteia.**

**Rolul vicepreședinților Camerei este de a acorda sprijin în exercitarea atribuțiilor de către președintele Camerei, de a asigura continuitatea conducerii funcționale a Camerei, prin îndeplinirea unor sarcini nominalizate de către Biroul permanent.**

De aceea, **atribuțiile constituționale ale președintelui Camerei Deputaților nu pot fi exercitate decât intuitu personae, fără ca acesta să le poată încredința altei persoane, întrucât este ales prin votul majorității deputaților prezenți, iar nu prin negociere politică.**

De remarcat este și faptul că, la Senat se respectă voința legiuitorului constituant, în sensul că deciziile de delegare vizează doar activitatea de conducere a Senatului, așadar, conducerea administrativă, și nu delegarea tuturor atribuțiilor, precum s-a realizat în cauza de față, prin Decizia președintelui Camerei Deputaților nr.2/2019.

Învederăm, totodată, faptul că, în cadrul dezbaterilor ce au avut loc cu ocazia revizuirii Constituției din 2003 (a se vedea stenogramele din anul 2003 depuse la dosar de către Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție), inițial atribuția de sesizare a Curții Constituționale cu un conflict juridic de natură constituțională fusese acordată doar Președintelui României, în calitate de mediator între puterile statului, conform art.80 din Constituție. Ulterior, s-a susținut ideea că, aceste atribuții pot fi conferite și Președintelui Camerei Deputaților și Președintelui Senatului, întrucât sunt singurii care pot substitui Președintele, în ipoteza în care șeful statului se află în imposibilitatea constituțională de exercitare a atribuțiilor, a prerogativelor sale. Ulterior, s-a votat ca această competență să o aibă și un număr de 25 de senatori sau 50 de deputați, dar votul a fost reluat și **decizia finală adoptată a fost aceea că, doar Președintele României, Președintele Senatului,**

**Președintele Camerei Deputaților** (întrucât este singurul care are calitatea de a reprezenta Camera în relațiile cu alte autorități), **Prim-ministrul și Președintele Consiliului Superior al Magistraturii** pot exercita această prerogativă exclusivă, proprie, de o importanță majoră pentru stat.

**2. În cauză nu a existat și nu există un conflict juridic de natură constituțională între Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de-o parte, și Parlamentul României, pe de altă parte, deoarece nu sunt întrunite elementele constitutive ale unui conflict juridic de natură constituțională, astfel cum acestea au fost stabilite în jurisprudența Curții, în cadrul fixat chiar de instanța de contencios constituțional pentru acest tip de cauze.**

### **2.1. Noțiunea de conflict juridic de natură constituțională. Cadrul legal**

În jurisprudența sa evolutivă, dezvoltată în privința competenței ce i-a fost atribuită prin art.146 lit.e) din Constituție, instanța de contencios constituțional a stabilit conținutul noțiunii de „*conflict juridic de natură constituțională*” dintre autoritățile publice, pentru ca, ulterior, să examineze situația litigioasă dedusă judecării prin raportare la cadrul astfel fixat.

Concretizarea legislativă a prevederilor constituționale ale art.146 lit.e) o regăsim în dispozițiile art.34 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, conform cărora:

(1) Curtea Constituțională soluționează **conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice**, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Primului ministru sau a Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii.

(2) Cererea de soluționare a conflictului va menționa **autoritățile publice aflate în conflict**, textele legale asupra cărora poartă conflictul, prezentarea poziției părților și opinia autorului cererii.

### **2.2. Interpretarea sintagmei ”conflict juridic de natură constituțională”**

Reamintim, mai întâi, jurisprudența Curții Constituționale prin care s-a definit sintagma ”*conflict juridic de natură constituțională*” dintre autorități publice, pentru a proceda, apoi, la examinarea situației dedusă judecării, în raport de cadrul fixat chiar de instanța constituțională pentru acest tip de cauze.

Astfel, Curtea Constituțională a statuat, prin **Decizia nr.53 din 28 ianuarie 2005**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.144 din 17 februarie 2005, că **un conflict juridic de natură constituțională presupune „acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor”**.

De asemenea, prin **Decizia nr.97 din 7 februarie 2008**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.169 din 5 martie 2008, Curtea a reținut: **„Conflictul juridic de natură constituțională există între două sau mai multe autorități și poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale.”**

Totodată, Curtea a mai statuat că textul art.146 lit.e) din Constituție „**stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea**”. Prin urmare, **noțiunea de conflict juridic de natură constituțională „vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției”** (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.503 din 21 iulie 2009).

De asemenea, **cu referire la competența materială de a soluționa conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice**, Curtea Constituțională, prin **Decizia nr.148 din 16 aprilie 2003** privind constituționalitatea propunerii legislative de revizuire a Constituției României, a reținut următoarele:

**”Este vorba de conflictele de autoritate. Într-un atare caz Curtea Constituțională soluționează sau aplanează litigii constituționale între autorități. Aceste litigii pot privi conflicte între două sau mai multe autorități constituționale cu privire la conținutul ori întinderea atribuțiilor lor, decurgând din Constituție. Aceasta este o măsură necesară, urmărind înlăturarea unor posibile blocaje instituționale. Pentru a se evita antrenarea Curții în soluționarea unor conflicte politice este necesar să se prevadă că este vorba doar de blocajele instituționale, respectiv de conflictele pozitive sau negative de competență. ” (pct.B.1 lit.a din decizie).**

În această etapă intermediară a noțiunii evolutive de conflict juridic de natură constituțională Curtea Constituțională a precizat că de esența lui este blocajul instituțional, însă ulterior ea a adăugat că „regula este aceea că, în măsura în care există mecanisme prin care autoritățile publice să se autoregleze prin acțiunea lor directă și nemijlocită, rolul Curții Constituționale devine unul subsidiar” (Decizia nr.108/05.03.2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.257/09.04.2014

sau Decizia nr.875/19.12.2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1903/21.12.2018).

Totodată, în **Decizia nr.108/05.03.2014**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.257/9.04.2014, Curtea Constituțională a stabilit că:

**"V. In ceea ce privește noțiunea de conflict juridic de natură constituțională dintre autorități publice**

*Fără a-i defini conținutul, atât Constituția, cât și Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale utilizează sintagma de "conflict juridic de natură constituțională". Prin urmare, **pentru stabilirea trăsăturilor conținutului conflictului juridic de natură constituțională, principalul reper l-a constituit jurisprudența Curții Constituționale și doctrina în materie.***

**Astfel, aceste conflicte au următoarele trăsături:**

- **sunt conflicte juridice;**
- **sunt conflicte juridice de natură constituțională;**
- **crează blocaje instituționale;**
- **vizează nu numai conflictele de competență (pozitive sau negative) născute între autoritățile publice, ci și orice situații conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct din textul Constituției;**

- **se referă numai la anumite autorități care pot apărea ca subiecte ale acestuia.**

**Toate aceste trăsături au caracter cumulativ și nicidecum alternativ, neîndeplinirea vreuneia dintre ele fiind, ab initio, o cauză de respingere a sesizării.**

*Totodată, art.146 lit.e) din Constituție nu privește orice conflict, probabil și posibil, între autoritățile publice, ci numai conflictul juridic, deci nu și pe cel politic, și bineînțeles numai conflictul care să privească competențe constituționale (a se vedea, în acest sens, J. Muraru, E.S. Tănăsescu, Constituția României, Comentariu pe articole, Ed. C. H. Beck, București, 2008, p. 1.405)."*

Mai recent, potrivit jurisprudenței Curții, conflictele juridice de natură constituțională nu se limitează numai la conflictele de competență, pozitive sau negative, care ar putea crea blocaje instituționale sau la „orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției”, ci jurisdicția constituțională a considerat că inclusiv interpretarea diferită a unui articol constituțional poate ocasiona un conflict juridic de natură constituțională (Decizia nr.270/10.03.2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.290/15.04.2008, Decizia nr.538/12.09.2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1076/19.12.2018 sau Decizia nr.504/18.09.2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.801/03.10.2019).

Totodată, în **Decizia nr.685/07.11.2018**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1021/29.11.2018, rămasă singulară în jurisprudența Curții Constituționale, aceasta s-a străduit să își justifice intervenția în activitatea judiciară precizând că „relevanța constituțională” a unui conflict juridic de natură constituțională poate fi indicată și de „un complex de acte/acțiuni/inacțiuni” considerate împreună și care pot contura „geneza și consolidarea unei paradigme juridice în care interpretarea normei juridice subordonează însăși conținutul normativ al acesteia”. Contrar jurisprudenței sale anterioare, prin care apreciasse că rolul său este subsidiar dacă există alte mijloace de reglare a litigiului constituțional dedus judecății, în Decizia nr.685/07.11.2018, precitată, Curtea Constituțională a arătat că „deși fiecare act în parte al autorităților publice aflate în conflict cunoaște un anumit mecanism constituțional de contestare”, problema ridicată „transcede încălcărilor punctuale ale legii și aduce în discuție definirea raporturilor constituționale dintre autoritățile publice”. În plus, fără să fi fost sesizată de vreun cetățean cu privire la vreo încălcare a drepturilor sale fundamentale, în decizia sus-menționată Curtea a considerat că, în măsura în care „misiunea reglării sistemului constituțional revine în exclusivitate în sarcina justițiabilului, care este pus în situația de a lupta pentru garantarea drepturilor sau a libertăților sale în contra unei paradigme juridice neconstituționale, dar instituționalizate, rolul Curții Constituționale devine unul primordial”.

Altfel spus, **în baza atribuției sale de a soluționa conflicte juridice de natură constituțională, Curtea Constituțională a decis că ar fi competentă inclusiv să analizeze „conduita unei autorități publice” separat de orice conflict pozitiv sau negativ de competență ori blocaj instituțional între autorități publice și să își extindă competența la protecția juridică din oficiu și în principiu a cetățenilor, fără ca aceștia să îi fi reclamat vreo atingere a vreunui drept fundamental.**

Din jurisprudența Curții Constituționale expusă mai sus rezultă că, pentru a ne afla în prezența unui conflict juridic de natură constituțională, Curtea trebuie să circumscrie analizei sale următoarele aspecte:

- să verifice dacă există o **situație conflictuală între două autorități publice, de natură a crea blocaje instituționale, care nu pot fi înlăturate în alt mod;**



- **în ipoteza constatării existenței unei situații conflictuale între două autorități publice, să verifice dacă aceasta rezidă, în mod direct, din textul Constituției, și nu dintr-un act normativ subsecvent Constituției** (a se vedea și Decizia Curții Constituționale nr.1525 din 24 noiembrie 2010 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.818 din 7 decembrie 2010, punctul II). Circumscris acestei din urmă condiții, Curtea Constituțională, prin Decizia nr.901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.503 din 21 iulie 2009 a statuat că: „**Eventuala depășire a limitelor de competență ale misiunilor de audit nu reprezintă probleme de constituționalitate, ci strict de legalitate, astfel încât raportul acestora poate fi cenzurat în fața instanțelor de judecată.**”

- să constate că, **toate aceste trăsături au caracter cumulativ și nicidecum alternativ, neîndeplinirea vreuneia dintre ele fiind, ab initio, o cauză de respingere a sesizării.**

### **2.3. Obiectul verificărilor Curții în cadrul prezentei cereri, verificări ce se impuneau a fi efectuate prin prisma elementelor constitutive ale unui conflict juridic de natură constituțională**

Față de circumstanțierea realizată în jurisprudența Curții Constituționale relevată anterior și prin care au fost definite, determinate, trăsăturile conflictului juridic de natură constituțională, precum și cerința ca acestea să fie întrunite, în mod cumulativ, vom examina în continuare, în raport de actele și lucrările dosarului, dacă aspectele invocate în prezenta cerere de către autorul sesizării și calificate de acesta ca fiind generatoare ale unui conflict juridic de natură constituțională se circumscriu sau nu dispozițiilor art.146 lit.e) din Constituția României.

Autorul sesizării a susținut că, acest conflict juridic de natură constituțională a fost generat, pe de o parte, de faptul că Înalta Curte de Casație și Justiție a refuzat constituirea completurilor specializate în judecarea cauzelor de corupție, conform art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 și, pe de altă parte, de refuzul instanței supreme de a aplica o lege adoptată de Parlament.

**Conflictul juridic de natură constituțională între două sau mai multe autorități poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgând din Constituție, nu și competențe prevăzute de texte infraconstituționale.**

Raportat la cauza de față, Curtea trebuia să constate dacă cererea formulată de Președintele Camerei Deputaților vizează o situație litigioasă, respectiv privește un diferend între Parlament și Înalta Curte de Casație și Justiție și dacă această situație juridică litigioasă are natură constituțională sau legală, motiv pentru care se impunea a fi analizată conduita imputată, din perspectiva rolului și competenței Înaltei Curți de Casație și Justiție și a Parlamentului, în cadrul ordinii constituționale. Totodată, Curtea urma să stabilească **dacă ceea ce se impută Înaltei Curți de Casație și Justiție este o conduită care interferează cu rolul constituțional al Parlamentului, excedând, astfel, rolului său constituțional și dacă, eventual, această conduită a avut aptitudinea/capacitatea de a genera un blocaj instituțional.**

Or, în cauză nu suntem în prezența unui conflict juridic de natură constituțională, întrucât nu se poate pune în discuție o nesocotire de către Înalta Curte de Casație și Justiție a voinței legiuitorului sau de o încălcare a unei norme juridice imperative aflată în vigoare și care să fie de natură a se converti într-o flagrantă încălcare a dreptului intern.

Examinând actele dosarului constatăm că, Înalta Curte de Casație și Justiție a respectat pe deplin atât dispozițiile legale incidente în evoluția legislativă a acestora, cât și mecanismul de verificare a propriei competențe stabilit prin Decizia Curții Constituționale nr.685/2018, pentru următoarele argumente:

- legiuitorul a investit de drept pe toți judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție cu competența de a soluționa în primă instanță cauze de corupție.

- investirea de drept a judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție cu competența de a soluționa în primă instanță cauze de corupție este susținută și de dispozițiile art.19 alin.(3) din Legea nr.304/2004, care prevăd o facultate, iar nu o obligație a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a constitui completele specializate.

- jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție (deciziile Completului de 5 judecători nr.233 din 12 decembrie 2013 și nr.18 din 30 ianuarie 2014) a confirmat specializarea *ope legis* a judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție în soluționarea în primă instanță a cauzelor de corupție.

- evoluția legislativă infirmă interpretarea dată textelor de lege prin punctul de vedere exprimat în sesizare.

#### **A. Evoluția normativă a articolului 29 din Legea nr.78/2000**

În sesizare s-a reproșat Înaltei Curți de Casație și Justiție faptul că nu a aplicat dispozițiile Legii nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție.

##### **A.1. Forma inițială a articolului 29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 statua că:**

"Pentru judecarea infracțiunilor de corupție și a infracțiunilor asimilate acestora, prevăzute în prezenta lege, pot fi constituite complete specializate, potrivit art.15 din Legea nr.92/1992 pentru organizarea judecătorească, republicată, cu modificările ulterioare."

**Din examinarea acestor prevederi legale rezultă, cu claritate, că textul articolului 29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, prin trimiterea realizată la Legea nr.92/1992 (mai exact la dispozițiile art.15), era aplicabil doar instanțelor a căror organizare era reglementată de această lege, respectiv numai instanțelor inferioare Curții Supreme de Justiție de atunci. Și aceasta întrucât, la acea dată, mai exact la momentul intrării în vigoare a Legii nr.78/2000, Curtea Supremă de Justiție nu era organizată și nu funcționa conform prevederilor Legii nr.92/1992, ci potrivit propriei legi de organizare și funcționare, respectiv potrivit Legii nr.56/1993 (Legea Curții Supreme de Justiție), în raport de care își constituia completurile de judecată.**

**A.2. Ulterior, a intervenit Legea nr.161/2003** privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției și care a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.279 din 21 aprilie 2003.

În conformitate cu dispozițiile art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, astfel cum acestea au fost modificate prin Legea nr.161/2003 "pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în prezenta lege, se constituie complete specializate."

Practic, prin Legea nr.161/2003, articolul 29 alin.(1) din Legea nr.78/2000 a fost modificat, în sensul stabilirii obligativității constituirii completurilor specializate la judecătorii, tribunale și curți de apel din doi judecători. Conform expunerii de motive a legii, rațiunea unei asemenea modificări a fost, printre altele, aceea că, măcar la cauzele având ca obiect infracțiuni de corupție, completul să fie alcătuit nu doar dintr-un singur judecător, ci din doi judecători, ca o garanție de incoruptibilitate. Sub acest aspect, Înalta Curte de Casație și Justiție nu putea fi avută în vedere, întrucât aceasta judeca în completuri de trei judecători, prin urmare, nu exista nevoia unei garanții de incoruptibilitate.

Pe de altă parte, nici Legea nr.161/2003 (s.n. la fel ca și Legea nr.92/1992) nu putea avea ca destinatar al reglementării instanța supremă, întrucât, și la acea dată, Curtea Supremă de Justiție funcționa tot în baza legii proprii de organizare și funcționare, respectiv în baza Legii nr.56/1993, lege care a fost în vigoare de la 13 iulie 1993 până la 31 decembrie 2004.

Prin urmare, toate obligațiile impuse de Legea nr.78/2000 și de Legea nr.161/2003 vizau doar instanțele inferioare Curții Supreme de Justiție, respectiv curțile de apel, tribunalele și judecătorii.

Pe de altă parte, deși autorul sesizării a susținut că Înalta Curte, nesocotind dispozițiile Legii nr.161/2003, a încălcat voința legiuitorului, respectiv a Parlamentului, cu toate acestea, trebuie subliniat faptul că, **Legea nr.161/2003 a fost o lege adoptată de Guvern, în calitate de legiuitor primar, prin asumarea răspunderii Guvernului în fața Parlamentului.** Această lege nu a avut drept destinatar Curtea Supremă de Justiție de atunci, întrucât instanța supremă –așa cum am arătat anterior – la acea dată, avea propria lege de organizare și funcționare și judeca în primă instanță în completuri de 3 judecători. Pentru completurile specializate în fapte de corupție de la instanțele inferioare, Legea nr.161/2003, care a modificat dispozițiile art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, a instituit o serie de garanții anticorupție care au constat în: un spor la salarizare, pe de o parte, și aplicarea principiului colegialității completurilor de judecată care judecau cauze în primă instanță.

**În strânsă corelare cu dispozițiile art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, în forma prevăzută în Legea nr.161/2003, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.24/2004<sup>1</sup>, art.28 alin.(4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002 a fost modificat, în sensul că:**

*"personalul prevăzut la alin.(1) și judecătorii care compun completele specializate în infracțiunile de corupție, potrivit art.29 din Legea nr.78/2000, cu modificările ulterioare, beneficiază de o majorare cu 40% a indemnizației de încadrare brute lunare, iar personalul prevăzut la alin.(2) și (3)*

<sup>1</sup>Ordonanța de urgență a Guvernului nr.24/2004 privind creșterea transparenței în exercitarea demnităților publice și a funcțiilor publice, precum și intensificarea măsurilor de prevenire și combatere a corupției a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.365 din 27 aprilie 2004.

beneficiază de o majorare cu 30% pentru activitatea specializată de combatere a infracțiunilor de corupție.”

În aplicarea dispozițiilor legale mai sus invocate, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție de la acea vreme a emis Ordinul nr.109/2004, nota care a stat la baza adoptării acestui ordin referindu-se la **desemnarea, cu caracter permanent, a judecătorilor Secției penale, pentru a participa la judecarea infracțiunilor de corupție**. În acest context, precizăm că, în conformitate cu legislația în vigoare la momentul adoptării Ordinului nr.109/2004 (7 mai 2004), desemnarea se realiza de către președintele instanței. Această concluzie rezultă, cu claritate, și din Ordinul ministrului justiției nr.688/C din 6 martie 2003.

**A.3. Faptul că, niciodată Legea nr.78/2000 nu a avut ca destinatar instanța supremă, a fost conștient chiar de către legiuitor care, prin Legea nr.601/2004 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.24/2004<sup>2</sup>, a făcut o distincție clară între completurile specializate în fapte de corupție de la instanțele inferioare și judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție.**

Astfel, prin Legea nr.601/2004 legiuitorul a prevăzut în cuprinsul dispozițiilor art.28 alin.(5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002 următoarele:

*”(5) Personalul prevăzut la alin.(1), judecătorii care compun completele de judecată specializate în infracțiunile de corupție - potrivit art.29 din Legea nr.78/2000, cu modificările și completările ulterioare -, procurorii care participă la judecarea acestor cauze, **președintele, vicepreședintele, președinții de secții și judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, adjuncții săi și procurorii din Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție beneficiază de un spor de 40% la indemnizația de încadrare brută lunară. Personalul din Parchetul Național Anticorupție prevăzut la alin.(2) și (3) beneficiază de un spor de 30% pentru activitatea specializată de combatere a infracțiunilor de corupție pe care o desfășoară.**”*

De menționat este faptul că, **alineatul (5) al articolului 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002 a fost introdus în procedura parlamentară. Ca atare, a fost voința legiuitorului parlamentar să acorde un alt statut judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție față de judecătorii de la instanțele inferioare specializați în judecarea faptelor de corupție.**

Examinarea dispozițiilor art.28 alin.(5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002, în forma adoptată prin Legea nr.601/2004, conduce, totodată, la concluzia că legiuitorul, enumerând **președintele, vicepreședintele, președinții de secții și judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție distinct de judecătorii care compun completele specializate în infracțiunile de corupție**, potrivit art.29 din Legea nr.78/2000, **a exclus posibilitatea ca, la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, numai unii dintre judecătorii Secției penale să judece infracțiunile prevăzute în Legea nr.78/2000 și a considerat, prin efectul legii, că toți judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr.78/2000.**

Ca atare, însuși legiuitorul a făcut distincția între instanțele inferioare -care aveau obligația potrivit Legii nr.78/2000 să constituie completuri specializate în fapte de corupție, întrucât doar lor li se adresau dispozițiile art.29 din Legea nr.78/2000 - **și judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție care, în viziunea legiuitorului, toți, chiar și cei civilști erau socotiți ca fiind specializați în judecarea faptelor de corupție.**

Această viziune a legiuitorului este corectă întrucât, spre deosebire de instanțele inferioare, deasupra instanței supreme nu există o altă instanță ierarhic superioară. Acesta este și motivul pentru care la toate celelalte instanțe, cu excepția Înaltei Curți, dacă există situații de incompatibilitate într-un număr mare, astfel încât să nu fie posibilă constituirea completului, cauza va fi judecată de instanța ierarhic superioară. La Înalta Curte, în caz de incompatibilități, atunci când completul specializat este în imposibilitate de a constitui un complet de judecată, acesta se va constitui din ceilalți judecători ai Curții, toți specializați în judecarea cauzelor de corupție.

**Specializarea tuturor judecătorilor Înaltei Curți rezidă și din faptul că, spre deosebire de toate celelalte instanțe judecătorești, judecătorii supremi au și alte atribuții, respectiv pronunță soluții de principiu, unifică practica judiciară, asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii, inclusiv pentru faptele de corupție. Toate aceste atribuții ale judecătorilor supremi se realizează prin mecanismele de unificare, de asigurare a unei practici judiciare unitare,**

<sup>2</sup>Legea nr.601/2004 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.24/2004 privind creșterea transparenței în exercitarea demnităților publice și a funcțiilor publice, precum și intensificarea măsurilor de prevenire și combatere a corupției a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1227 din 20 decembrie 2004.



**respectiv recursul în interesul legii și hotărârile prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, la care participă, potrivit legii, deopotrivă, judecători penaliști, judecători civiliști și judecători cu specializare în materie de contencios administrativ și fiscal.**

**Stabilirea specializării, prin efectul legii, reprezintă o opțiune a legiuitorului care a reflectat o realitate consfințită în Ordinul președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.109/2004 și continuă să reflecte o realitate, rezultată din condițiile impuse de lege pentru accesul la funcția de judecător al Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție - condiții ce implică parcurgerea ierarhiei instanțelor judecătorești, un nivel de specializare și o experiență profesională pe baza cărora legiuitorul a putut considera, prin efectul legii, că toți judecătorii promovați la Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr.78/2000. **Pe cale de consecință, completele Secției penale din care aceștia fac parte sunt, de plano, specializate.****

În temeiul dispozițiilor art.28 alin.(5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002, în forma adoptată prin Legea nr.601/2004, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție a emis Ordinul nr.1/2005, în scopul de a se conforma voinței legiuitorului.

În conformitate cu normele de tehnică legislativă, abrogarea ulterioară a dispozițiilor art.28 alin.(5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.43/2002, în forma adoptată prin Legea nr.601/2004 (abrogare care a fost realizată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.27/2006<sup>3</sup>), nu poate avea aptitudinea de a readuce Înalta Curte de Casație și Justiție în situația anterioară adoptării Legii nr.601/2004, de a permite ca numai unii dintre judecătorii Secției penale să judece infracțiunile prevăzute în Legea nr.78/2000 și de a înlătura constatarea, prin efectul legii, că toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr.78/2000.

Această concluzie se impune cu atât mai mult cu cât, în conformitate cu dispozițiile art.10<sup>1</sup> din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, introduse prin Legea nr.247/2005<sup>4</sup> (între momentul adoptării Legii nr.601/2004 și momentul adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr.27/2006), *activitatea de judecată se desfășoară cu respectarea principiilor distribuirii aleatorii a dosarelor și continuității, cu excepția situațiilor în care judecătorul nu poate participa la judecată din motive obiective.*

În raport cu dispozițiile art.10<sup>1</sup> din Legea nr.304/2004, în forma introdusă prin Legea nr.247/2005, devenite prin renumerotare dispozițiile art.11 din Legea nr.304/2004, **în condițiile în care toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000, a stabili că numai unii dintre judecătorii specializați ar trebui să judece aceste infracțiuni înseamnă a încălca principiul distribuirii aleatorii a dosarelor.**

Referitor la semnificația acestui principiu pentru respectarea dreptului la un proces echitabil, în considerentele Deciziei nr.685/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.021 din 29 noiembrie 2018, Curtea Constituțională a statuat că, între garanțiile aferente imparțialității obiective a instanței, parte a dreptului la un proces echitabil, se înscrie **caracterul aleatoriu al distribuirii cauzelor în sistem informatic. Astfel, repartizarea cauzelor în mod aleatoriu, fiind o normă de organizare judiciară cu rang de principiu, a fost instituită prin art.11 și art.53 din Legea nr.304/2004, cu scopul de a conferi o garanție în plus independenței funcționale a judecătorului și imparțialității actului de justiție, principala modalitate de repartizare aleatorie fiind cea informatică [a se vedea și Decizia nr.5103 din 1 noiembrie 2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția de contencios administrativ și fiscal].**

Ca atare, în temeiul dispozițiilor art.11 din Legea nr.304/2004, care consacră principiul distribuirii aleatorii a dosarelor, și, în strictă conformitate cu considerentele Deciziei Curții Constituționale nr.685/2018 referitoare la respectarea caracterului aleatoriu al distribuirii cauzelor, ca o componentă a dreptului la un proces echitabil, **în condițiile în care toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr.78/2000, unica soluție legală este reprezentată de judecarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000 de către toți judecătorii Secției penale, ca judecători specializați.**

<sup>3</sup>Ordonanța de urgență a Guvernului nr.27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.314 din 7 aprilie 2006.

<sup>4</sup>Legea nr.247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.653 din 22 iulie 2005.

Pe de altă parte, este de menționat faptul că Înalta Curte nu s-a confruntat doar acum cu această problemă. De-a lungul timpului, în diferite etape procesuale această problemă a completurilor specializate a fost ridicată, iar excepția așa-zisei nelegale constituiri a completurilor de judecată a fost tranșată pe cale jurisprudențială în **Decizia nr.18 din 30 ianuarie 2014 a Completului de 5 judecători, pronunțată sub imperiul Codului de procedură penală anterior și intrată în puterea lucrului judecat**, în considerentele căreia s-au reținut următoarele:

*”În conformitate cu dispozițiile art.29 pct.1 lit.d)-f), Înalta Curte de Casație și Justiție este competentă să judece în primă instanță cauzele care au ca obiect infracțiuni săvârșite de persoane care dețin anumite calități, respectiv: senatori, deputați, europarlamentari, membrii Guvernului, judecători la Curtea Constituțională, membrii Consiliului Superior al Magistraturii, judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție, procurori de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, mareșali, amirali, generali și chestori, iar în conformitate cu prevederile din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară și din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, completele de la Secția penală care soluționează cauzele în primă instanță sunt formate din trei judecători.*

**Deși în art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, modificată, se arată că pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor de corupție sau asimilate acestora se constituie complete specializate, competența funcțională și materială a Înaltei Curți de Casație și Justiție, atât ca instanță de fond cât și ca instanță de recurs, este prevăzută în art.29 Codul de procedură penală anterior, fără a fi nevoie de o investire specială.**

**În raport cu specificul competenței Înaltei Curți de Casație și Justiție de a judeca în primă instanță după calitatea persoanei, fiind cea mai înaltă instanță națională, judecătorii Secției penale sunt investiți să judece în primă instanță toate cauzele date în competența Înaltei Curți de Casație și Justiție, inclusiv cauzele care au ca obiect infracțiuni de corupție sau infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție.”**

În același sens este și **Decizia nr.233 din 12 decembrie 2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție- Completul de 5 judecători.**

De asemenea, la data soluționării prezentului conflict juridic de natură constituțională, pe rolul completului de 5 judecători de la instanța supremă s-a aflat dosarul nr.2401/1/2018, în care a fost invocată excepția nelegalei compunerii a completului de 3 judecători care a soluționat cauza în primă instanță - pentru exact același motiv pentru care Curtea Constituțională a fost sesizată în prezenta cauză - excepție care a fost respinsă de completul de 5 judecători.

Prin urmare, **ceea ce s-a dorit prin sesizarea instanței de contencios constituțional cu prezentul conflict juridic de natură constituțională a fost, în realitate, substituirea Curții Constituționale în rolul instanțelor judecătorești, pentru ca instanța constituțională să se pronunțe pe așa-zisa excepție a nelegalei constituiri a completurilor de trei judecători.**

**Din jurisprudența instanței supreme relevată anterior rezultă că, practica constantă a Înaltei Curți a fost aceea de a face aplicarea articolului 29 din Legea nr.78/2000, în sensul că destinatarul acestei reglementări nu este reprezentat de instanța supremă, ci doar de celelalte instanțe judecătorești.**

Și sub imperiul Codului de procedură penală în vigoare, competența de judecată în primă instanță după materie și după calitatea persoanei a Înaltei Curți de Casație și Justiție este fixată în dispozițiile art.40 alin.(1), *potrivit căroră Înalta Curte de Casație și Justiție judecă în primă instanță infracțiunile de înaltă trădare, infracțiunile săvârșite de senatori, deputați și membri din România în Parlamentul European, de membrii Guvernului, de judecătorii Curții Constituționale, de membrii Consiliului Superior al Magistraturii, de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.* Nici sub imperiul Codului de procedură penală în vigoare, principiul distribuirii aleatorii a dosarelor, parte a dreptului la un proces echitabil, nu permite, în condiții identice de specializare a judecătorilor Secției penale în judecarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000, excluderea unora dintre completurile Secției penale de la distribuirea aleatorie a dosarelor privind infracțiunile de corupție.

Competența după calitatea persoanei este relevantă pentru Înalta Curte de Casație și Justiție, spre deosebire de toate celelalte instanțe, deoarece, cu o singură excepție, criteriul calității persoanei constituie criteriul principal pe baza căruia a fost reglementată competența în primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție în materie penală. De aceea, **toți judecătorii Secției penale sunt specializați să judece întreaga cazuistică privitoare la persoanele enunțate în dispozițiile Codului de procedură penală referitoare la competența de judecată în primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție în materie penală.** Se constată, de altfel, că la nivelul Secției penale numărul cauzelor ce au ca obiect infracțiuni de corupție săvârșite de persoanele în discuție depășește procentul de 80% pe an.

Soluția menționată mai sus este confirmată, de asemenea, în **Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019**, potrivit căreia, *având în vedere aprobarea anuală a numărului și compunerilor completelor care judecă în primă instanță la nivelul Secției penale și care, în sistemul ECRIS, au fost deschise la repartizare aleatorie pentru toate obiectele asociate materiei, inclusiv pentru cauze de corupție, cu unanimitate, aprobă funcționarea în continuare a completelor specializate în materia Legii nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție.*

În consecință, pe baza întregii evoluții legislative examinate și având în vedere actele invocate de instanța supremă, precum și jurisprudența acesteia, rezultă că la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, începând cu anul 2003 și până în prezent, au fost respectate pe deplin dispozițiile legale ce vizează competența acesteia de a soluționa în primă instanță cauze de corupție.

### **3. Inexistența unui refuz din partea ÎCCJ de a aplica o lege adoptată de Parlament ori a unei substituirii a Parlamentului de către ICCJ**

**Art.29 din Legea nr.78/2000** pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție face vorbire despre constituirea unor complete specializate în cadrul instanțelor judecătorești pentru judecarea infracțiunilor de corupție și a infracțiunilor asimilate acestora. Dacă până în anul 2003 textul făcea vorbire de posibilitatea constituirii unor astfel de complete specializate, după modificarea legislativă din 2003 el instituie obligația constituirii unor astfel de complete specializate. În forma sa aflată în vigoare și nemodificată din 2006 până în prezent acest text dispune: „*Pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în prezenta lege se constituie complete specializate.*”

În același timp, **art.19 alin.(3) din Legea nr.304/2004** privind organizarea judiciară precizează că, la începutul fiecărui an, Colegiul de conducere al Înaltei Curți poate aproba înființarea de complete specializate în cadrul secțiilor instanței supreme în funcție de numărul și natura cauzelor, de volumul de activitate al fiecărei secții, precum și în funcție de specializarea judecătorilor și necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora.

În aceste condiții, pentru a face posibilă aplicarea concomitentă a două dispoziții legale necorelate între ele de către autorul lor - Parlamentul României - prin Ordinul nr.109/2004 emis de președintele Înaltei Curți, la nivelul instanței supreme s-a stabilit desemnarea cu caracter *permanent* a tuturor judecătorilor din cadrul Secției penale pentru a participa la judecarea infracțiunilor de corupție și a celor asimilate acestora. De altfel, și opinia majoritară acceptă ideea că „toți judecătorii, prin prisma experienței lor profesionale/formării profesionale, sunt specializați în această materie”, însă consideră că nu există o prezumție simplă în acest sens și „indiferent cum era stabilită specializarea judecătorilor, tot trebuiau organizate completurile specializate”. (considerentul 147)

În concret, începând cu anul 2004, toți judecătorii secției penale din cadrul instanței supreme au fost considerați specializați în materia infracțiunilor reglementate de Legea nr.78/2000 și, pe cale de consecință, *toate completele de judecată alcătuite în cadrul secției penale a Înaltei Curți au fost considerate specializate în această materie*. De atunci până în prezent, la începutul fiecărui an, Colegiul de conducere al Înaltei Curți a validat această interpretare a legii, fapt ce a condus la o practică instituțională constantă și predictibilă.

**Procedând astfel Înalta Curte nu a făcut altceva decât să respecte principiul eficienței actelor juridice, care arată că actele juridice trebuie interpretate și aplicate în sensul producerii de efecte juridice și nu pentru a împiedica o astfel de stare de lucruri. Confruntată cu două reglementări a căror ipoteză normativă coincide (constituirea unor complete specializate), dar ale căror dispoziții sunt divergente (Legea nr.78/2000 obligă la constituirea lor pentru judecarea infracțiunilor de corupție în vreme de Legea nr.304/2004 permite constituirea lor la nivelul ÎCCJ) instanța judecătorească supremă a identificat încă din 2004 o soluție optimă și a confirmat printr-o practică instituțională constantă, reconfirmată inclusiv în 2019, că toți judecătorii din cadrul secției sale penale au specializarea necesară pentru a judeca în primă instanță cauze penale care vizează infracțiuni de corupție.**

O astfel de *interpretare și aplicare* a unor legi divergente (nu neapărat contradictorii) este posibilă, este conformă cu ambele prevederi legale, ține exclusiv de competența instanțelor judecătorești, nu încalcă principiul separației puterilor în stat, nu pune în discuție nicio dispoziție constituțională și nu creează niciun blocaj în funcționarea instanțelor judecătorești ori a legiuitorului. Prin interpretarea și aplicarea legii într-un mod eficient, constant și predictibil ÎCCJ nu a adăugat sau scăzut nimic din lege și nu a stabilit noi reguli de conduită, ci s-a limitat la a face aplicarea normelor juridice generale și impersonale la cauzele concrete care i-au fost deduse judecării. Atât Parlamentul cât și Înalta Curte și-au exercitat atribuțiile care le revin conform Constituției și nu și-au depășit



competențele constituționale sau legale; Parlamentul a continuat să legisla chiar dacă nu a realizat corelarea necesară între cele două acte normative nici măcar cu prilejul modificării aduse legii de organizare judiciară în anul 2018, iar instanța supremă a continuat să soluționeze cauze de competența sa în cadrul unor completuri care dispun de specializarea necesară și alcătuite din judecători specializați. Prin urmare, nu a existat și nu există niciun refuz al Înaltei Curți de a pune în aplicare vreo lege adoptată de Parlament și instanța supremă nu s-a substituit Parlamentului atunci când a *interpretat* două acte normative necorelate între ele în sensul în care ambele pot produce efecte juridice și nu doar unul, doar celălalt ori niciunul.

Pe de altă parte, din modul în care opinia majoritară a prezentat situația de fapt ar putea rezulta că, în prezenta speță, Curtea Constituțională vizează o „paradigmă juridică” ce nu împiedică Parlamentul să legisla, ci limitează „încrederea justițiabilului în actul de justiție [...] prin prisma exigențelor de independență și imparțialitate obiectivă care trebuie să caracterizeze orice instanță judecătorească”. O astfel de analiză se îndepărtează radical de la noțiunea de conflict juridic de natură constituțională, chiar și în viziunea relaxată adoptată mai recent de Curtea Constituțională, căci nu permite identificarea unui „conflict”, ci se referă la o „paradigmă” și nu are în vedere încălcarea unei prevederi din Constituție, ci abordează „conduita unei autorități publice”. Or, Curtea Constituțională nu a fost investită de Constituție cu evaluarea generică și nedistinctă a conduitei și practicilor instituționale ale autorităților statului, ci cu rolul de a garanta supremația legii fundamentale. Pentru realizarea acestui rol ea poate și trebuie să determine respectarea principiului separației puterilor în stat de către puterea legiuitoare, de către cea executivă și de către cea judecătorească, nu înainte însă de a respecta ea însăși repartizarea competențelor stabilite prin Constituție și, în primul rând, de a își respecta propria competență. Legea fundamentală a dat în sarcina Curții Constituționale soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională și nu analiza unor himere paradigmatică, motiv pentru care cererea introductivă trebuia respinsă ca inadmisibilă.

În prezenta speță autoritățile publice pretins aflate în conflict și-au exercitat și continuă să își exercite fiecare atribuțiile care le sunt stabilite prin Constituție fără a încălca una competența celeilalte, nu se află nici într-un conflict pozitiv și nici într-un conflict negativ de competență, nu creează blocaje instituționale nici reciproc și nici în raport cu alte autorități publice, iar în cererea introductivă nu s-a invocat nici un articol din Constituție care să fi fost încălcat ori interpretat diferit de cele două autorități publice vizate. Analiza relației dintre art.126 și art.61 din Constituție, pe care nu autorul sesizării ci doar opinia majoritară o face, nu demonstrează relevanța constituțională a aspectelor deduse judecății ci doar faptul că o interpretare corelată a articolelor din legea fundamentală este posibilă, ceea ce este normal de vreme ce dispozițiile fac parte din același act normativ.

În prezenta cauză Curtea Constituțională a fost sesizată cu o pretinsă nelegală compunere a unor complete de judecată, altfel spus cu o excepție procesuală atipică de vreme ce este ridicată de o autoritate publică ce nu poate justifica un interes și este adresată unei alte autorități publice care nu are competența de a o soluționa pentru că nu este instanță judecătorească. Legea fundamentală nu a dat în competența Curții Constituționale rezolvarea unor excepții procesuale pe calea soluționării conflictelor juridice de natură constituțională. Adăugarea unei noi atribuții de către înseși jurisdicția constituțională la competența ce i-a fost stabilită prin legea fundamentală echivalează cu o revizuire informală dacă nu chiar cu o fraudă la Constituție.

**4. Referitor la incidența dispozițiilor art.215 din Legea nr.71/2011<sup>5</sup>, invocată în cerere, precum și la susținerea potrivit căreia aceste dispoziții stabileau obligația Înaltei Curți de Casație și Justiție de a înființa complete specializate, subliniem următoarele:**

Prin dispozițiile art.215 din Legea nr.71/2011, la art.19 din Legea nr.304/2004 a fost introdus un nou alineat, alineatul (3), în temeiul căruia:

*(3) La începutul fiecărui an, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, la propunerea președintelui sau a vicepreședintelui acesteia, poate aproba înființarea de complete specializate în cadrul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, în funcție de numărul și natura cauzelor, de volumul de activitate al fiecărei secții, precum și de specializarea judecătorilor și necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora.*

Examinarea dispozițiilor art.19 alin.(3) din Legea nr.304/2004, astfel cum au fost introduse prin Legea nr.71/2011, conduce cu claritate la concluzia că **înființarea completelor specializate** de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție este **facultativă**, iar nu obligatorie.

---

<sup>5</sup>Legea nr.71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr.287/2009 privind Codul civil a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.409 din 10 iunie 2011.

Prin urmare, **dispozițiile art.19 alin.(3) din Legea nr.304/2004 nu instituie obligația Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a înființa complete specializate în nicio materie și, implicit, nici în materia infracțiunilor de corupție și, pe cale de consecință, nu se poate constata o încălcare a voinței legiuitorului, care a stabilit, cu caracter facultativ, înființarea completelor specializate la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție.** Or, așa cum am arătat anterior, toți judecătorii Secției penale din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați, în virtutea legii, în soluționarea în primă instanță a cauzelor de corupție, aspect ce nu atrage incidența art.19 alin.(3) din Legea nr.304/2004.

În acest context, subliniem și faptul că **Decizia nr.17 din 17 septembrie 2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.872 din 16 octombrie 2018, nu se referă la dispozițiile art.19 alin.(3) din Legea nr.304/2004 și nu instituie obligația Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a înființa complete specializate, în temeiul acestor dispoziții, această decizie neavând relevanță în chestiunea supusă examinării prin prezenta sesizare.**

Așa cum rezultă, atât din dispozitivul Deciziei nr.17/2018, cât și din considerentele acesteia, decizia pronunțată în recurs în interesul legii privește **regimul juridic al excepției de necompetență materială procesuală a secției sau a completului specializat, în procesele supuse Codului de procedură civilă, în aplicarea dispozițiilor art.129 alin.(2) pct.2, art.129 alin.(3), art.130 alin.(2) și (3), art.131, art.136 alin.(1), art.200 alin.(2) din Codul de procedură civilă și ale art.35 alin.(2) și art.36 alin.(3) din Legea nr.304/2004.**

Or, în art.35 alin.(2) din Legea nr.304/2004 se prevede că, **în cadrul curților de apel funcționează, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, completuri specializate pentru cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și completuri specializate pentru cauze maritime și fluviale,** iar în art.36 alin.(3) din Legea nr.304/2004 se prevede că, **în cadrul tribunalelor funcționează, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, completuri specializate pentru cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și completuri specializate pentru cauze maritime și fluviale.**

De altfel, similar Înaltei Curți și alte instanțe au constatat că toți judecătorii Secției Penale sunt specializați în judecarea cauzelor de corupție. Astfel, în Decizia nr.445/2019 a Președintelui Curții de Apel București s-a statuat că:

"Având în vedere adresa din 8 mai 2019 (s.n. deci, după sesizarea Curții Constituționale cu prezentul conflict juridic de natură constituțională) a conducerii Secției a II-a Penale a Curții de Apel București referitoare la desemnarea unor judecători în componența completelor specializate și având în vedere că prin Hotărârea nr.16 din 30 ianuarie 2014 a Colegiului de conducere al Curții de Apel București, toți judecătorii Secțiilor penale ale instanței au fost desemnați să soluționeze cauze de corupție dintre cele prevăzute în legea nr.78/2000, constată că, judecătorii au fost desemnați în componența completelor specializate în judecarea cauzelor de corupție odată cu numirea acestora în cadrul Curții de Apel București – Secția a II-a penală".

Simpla lectură a conținutului Deciziei Președintelui Curții de Apel București menționată mai sus demonstrează:

- pe de o parte că, din anul 2014, Curtea de Apel București nu a avut hotărâri anuale de colegiu prin care să-și constituie completuri specializate în judecarea cauzelor de corupție;
- pe de altă parte că, Curtea de Apel București a constatat, în mod legal, ca și Înalta Curte de Casație și Justiție, de altfel, că toți judecătorii Secției Penale sunt specializați în judecarea cauzelor de corupție.

Această ultimă constatare au făcut-o și alte instanțe din țară, respectiv Curțile de Apel Alba Iulia, Oradea și Galați.

Mai mult, în intervalul de timp cât conflictul juridic de natură constituțională s-a aflat pe rolul Curții Constituționale, **Președintele instanței supreme a adresat un chestionar Rețelei Președinților Curților Supreme de Justiție,** cu privire la organizarea instanțelor supreme din alte state membre al Uniunii Europene, iar rezultatul răspunsurilor primite a fost transmis Curții Constituționale și în care s-a arătat că **nicio Curte Supremă de Justiție din Uniunea Europeană, cu excepția Austriei, nu are completuri specializate în judecarea faptelor de corupție.**

În susținerea aspectelor invocate mai sus este și **Avizul nr.15/2012 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni privind specializarea judecătorilor, adoptat în cadrul celei de a 13-a reuniuni plenare a CCJE (Paris, 5-6 noiembrie 2012) în care s-a statuat că:**

- Pct.45: „La vârful ierarhiei sistemului judiciar, specializarea nu trebuie să împiedice existența unei anumite polivalențe, pentru a se permite administrarea cu flexibilitate a diverselor cauze la cel mai înalt nivel. Această flexibilitate este indispensabilă instanțelor superioare pentru a-și îndeplini misiunea lor legală și constituțională, mai ales garantarea unității și coerenței în interpretarea și aplicarea legii și a jurisprudenței. De asemenea, flexibilitatea va garanta că, în cadrul căilor de atac, domeniile specializate nu vor constitui apanajul unui grup (prea) restrâns de judecători care pot impune astfel punctul lor de vedere într-o materie anume și, prin acest fapt, pot împiedica dezvoltarea interpretării legii în respectivul domeniu”;

- ”Este de evitat, mai ales la nivelul instanțelor superioare, monopolul asupra judecării anumitor tipuri de cauze de către un număr restrâns de completuri de judecată. Totodată, la nivelul instanțelor superioare trebuie să existe multă flexibilitate, astfel încât unificarea practicii judiciare și soluțiile de principiu să nu fie oferite de un număr foarte restrâns de judecători.”

În concluzie, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a încălcat legea, respectiv Legea nr.78/2000, ci, dimpotrivă, s-a conformat acesteia, lege care, prin conținutul său normativ, exclude instanța supremă de la constituirea unor completuri specializate în privința infracțiunilor de corupție, din moment ce toate completurile erau specializate în materie de corupție.

Pe de altă parte, volumul de activitate al instanței supreme în această materie – așa cum Președintele Înaltei Curți a prezentat datele statistice – nu justifică înființarea de completuri specializate în număr limitat, întrucât, de-a lungul anilor, cauzele având ca obiect infracțiuni de corupție au avut o pondere de peste 70%, 80% sau chiar de 100% din activitatea Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

## **5. Hotărârea Colegiului de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14/2019**

La punctul 2 din opinia majoritară, Curtea a decis astfel:

”Cauzele înregistrate pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție și soluționate de aceasta în primă instanță **anterior Hotărârii Colegiului de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019**, în măsura în care nu au devenit definitive, urmează a fi rejudecate, în condițiile art.421 pct.2 lit.b) din Codul de Procedură penală, de completurile specializate alcătuite potrivit art.29 alin.(1) din Legea nr.78/2000, astfel cum a fost modificat prin Legea nr.161/2003”.

Cu privire la această soluție, care are ca punct de demarcație Hotărârea Colegiului de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14 din 23 ianuarie 2019, mai exact vizează cauzele înregistrate pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție și soluționate de aceasta în primă instanță anterior acestei hotărâri, în măsura în care nu au devenit definitive, învederăm următoarele:

Începând cu anul 2005 toți președinții secțiilor penale de la instanța supremă și-au configurat toate completurile ca fiind specializate în judecarea faptelor de corupție. Totodată, la început de an, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție a aprobat propunerile făcute de președintele secției penale cu privire la compunerea completurilor în materie penală, situație care s-a întâmplat și în anul 2019 prin Hotărârea Colegiului de conducere a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr.14/2019.

**Practic, prin această hotărâre a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție – așa cum se menționează în dispozitivul ei – și la care instanța de contencios constituțional s-a referit, nu s-a făcut altceva decât să se aprobe funcționarea în continuare a tuturor completurilor de judecată de la Secția penală, ca și completuri specializate în materie de corupție. În această situație, în care toate completurile de judecată ale Secției penale a instanței supreme erau specializate în materie de corupție, în mod firesc, se pune întrebarea:**

**Care este rostul și justificarea rejudecării cauzelor menționate în punctul 2 al dispozitivului prezentei decizii și, totodată, de ce a fost considerată, de către instanța constituțională, doar această hotărâre a Colegiului de conducere a instanței supreme ca fiind definitivă (s.n. deși ea nu face altceva decât să aprobe funcționarea în continuare a tuturor completurilor de judecată de la Secția penală, ca și completuri specializate în materie de corupție) și nu și celelalte hotărâri anterioare ale Colegiului de conducere?**

## **6. Intervenția arbitrară a Curții Constituționale în competența autorității judiciare**

Considerând, în mod eronat, că a fost sesizată cu un conflict juridic de natură constituțională Curtea Constituțională a oferit și o soluție pentru ieșirea din ceea ce ea a perceput a fi un impas. Soluția identificată constă în aplicarea dispozițiilor art.421 pct.2 lit.b) din Codul de procedură penală, respectiv rejudecarea cauzelor înregistrate pe rolul Înaltei Curți și soluționate de aceasta în primă instanță anterior datei la care a fost adoptată hotărârea anuală din 2019 a Colegiului de conducere al instanței supreme, prin care s-a reconfirmat practica instituțională conform căreia toți judecătorii din



cadrul Secției penale a Înaltei Curți sunt specializați și toate completele alcătuite din astfel de judecători sunt specializate pentru a judeca fapte de natura celor prevăzute de Legea nr.78/2000. Această rejudecare ar urma să fie posibilă doar în cazul acelor hotărâri care nu au devenit definitive și ar urma să privească doar cauzele soluționate înainte de 23 ianuarie 2019.

În privința obligației stabilită de Curtea Constituțională în sarcina Înaltei Curți de a realiza rejudecarea anumitor cauze pe care le soluționase în primă instanță, însă numai în măsura în care ele nu au devenit definitive - nu până la data de 23 ianuarie 2019 ci până la data pronunțării deciziei de către Curtea Constituțională - trebuie observat că **jurisdicția face aplicarea unor dispoziții dintr-o lege și nu aplicarea unor dispoziții constituționale**. Ea obligă instanța supremă la reformarea anumitor hotărâri judecătorești, subrogându-se în atribuțiile unei instanțe de control judiciar, deși nu face parte din sistemul judiciar, nu a fost sesizată legal din punct de vedere formal, conform prevederilor art.412 din Codul de procedură penală și nu a fost sesizată de subiectele de drept prevăzute de art.409 din Codul de procedură penală. Or, chiar soluția oferită de jurisdicția constituțională arată că rezolvarea pretinsului conflict ține exclusiv de competența instanțelor judecătorești.

Oferind posibilitatea doar anumitor părți din anumite procese să beneficieze de o rejudecare a cauzelor lor ce nu sunt încă definitive opinia majoritară aduce o gravă atingere principiului egalității în fața justiției și induce un arbitrar greu de înțeles în funcționarea autorității judecătorești. Precizând și că, deși tot de o judecată realizată de complete nelegal constituite - în viziunea sa - au beneficiat și părțile ale căror cauze au fost soluționate definitiv până la data pronunțării deciziei Curții Constituționale, dar lor nu le este deschisă o nouă procedură judiciară deoarece deciziile jurisdicției constituționale produc efecte numai pentru viitor, opinia majoritară realizează o altă piruetă ininteligibilă, îndepărtându-se de la singurul precedent care i-a servit drept model în prezenta cauză. Astfel, în decizia nr.685/2018, precitată, care, fiind a Curții Constituționale, tot numai pentru viitor a produs efecte, jurisdicția constituțională a adus atingere și principiului autorității de lucru judecat atunci când, prin recurgerea la art.426 lit.d) din Codul de procedură penală, a permis redeschiderea unor cauze soluționate definitiv.

Interferând cu competența exclusivă a instanțelor judecătorești, prin aplicarea arbitrară a unor dispoziții legale destinate doar acestora și modularea efectelor lor după criterii doar de ea știute, Curtea Constituțională încalcă separația puterilor în stat pe care este obligată să o protejeze și pune sub semnul întrebării securitatea juridică și independența justiției. În plus, ea încalcă astfel și principii de multă vreme consacrate și confirmate printr-o jurisprudență constantă a Curții europene a drepturilor omului în materia accesului la justiție ca noțiune autonomă, proprie Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale a Consiliului Europei, precum și principiul protecției jurisdicționale efective prevăzute de art.19 din Tratatul de funcționare al Uniunii Europene în corelație cu art.47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Subrogându-se fără motiv și fără competență în drepturile procesuale ale cetățenilor care au fost părți în anumite procese penale și precizând instanțelor judecătorești conduita de urmat în dosare aflate pe rol, Curtea Constituțională riscă să afecteze grav independența justiției în măsura în care aceasta este garantată inclusiv prin faptul că hotărârile judecătorești nu pot fi controlate decât în cadrul sistemului judiciar, numai de instanțe judecătorești și doar în conformitate reguli de fond și de procedură stabilite de lege. Mai mult, legislația în vigoare prevede modalități prin care părțile interesate pot contesta în justiție atât actele administrative emise de Colegiul de conducere al Înaltei Curți pentru organizarea în concret a administrării justiției, cât și nelegala compunere a instanțelor judecătorești.

Astfel, Colegiul de conducere al Înaltei Curți are atribuții administrative, prevăzute de legea de organizare judiciară, în ceea ce privește compunerea completelor specializate. Colegiul de conducere al Înaltei Curți își exercită aceste atribuții prin intermediul unor acte administrative ce pot fi contestate pe calea contenciosului administrativ. Însă Colegiul de conducere al instanței supreme nu are competența de a soluționa litigii, nefiind instanță judecătorească; singurele autorități ce pot judeca legalitatea constituirii unui complet investit cu soluționarea unei cauze sunt și rămân instanțele de judecată. Prin urmare, eventuala nelegalitate a unui act adoptat de Colegiul de conducere al instanței supreme și având ca obiect măsuri administrative, adică nelegalitatea unui act administrativ, nu se poate constata pe calea soluționării unui conflict juridic de natură constituțională ci, în conformitate cu legislația în vigoare, exclusiv pe calea contenciosului administrativ.

Apoi, codurile de procedură stabilesc mijloacele procesuale puse la îndemâna părților atunci când acestea ar considera că se află în prezența unei nelegale compuneri a instanței care le judecă o cauză. În acest sens, art.503 alin.(2) pct.1 C.proc.civ. stabilește că hotărârile instanței de recurs pot fi atacate cu contestație în anulare atunci când au fost date de o instanță cu încălcarea normelor referitoare la alcătuirea sa, iar art.426 lit.d) teza 1 C.proc.pen. prevede că se poate face contestație în

anulare împotriva hotărârilor penale definitive atunci când instanța nu a fost compusă potrivit legii. De altfel, excepția nelegalei constituiri a completului de judecată poate fi invocată oricând de instanță din oficiu și de părțile din raportul juridic dedus judecătii. Prin urmare, nici eventuala nelegală compunere a unui complet de judecată nu se poate constata pe calea soluționării unui conflict juridic de natură constituțională.

**În concluzie, nu a existat și nu există un conflict juridic de natură constituțională pe care Curtea Constituțională să îl poată soluționa în legătură cu nelegala compunere a unor complete specializate din cadrul Înaltei Curți, iar interferența astfel realizată în competența instanțelor judecătorești încalcă principiul separației puterilor în stat și pe cel al securității juridice.**

**7. Cu privire la pretinsa încălcare de către instanța supremă a principiului liberului acces la justiție învederăm faptul că, în această materie, în considerentele Deciziei Curții Constituționale nr.573 din 20 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.959 din 13 noiembrie 2018, instanța de contencios constituțional a reținut următoarele:**

*”33. Așa cum a statuat Curtea în jurisprudența sa, liberul acces la justiție presupune **accesul la mijloacele procedurale prin care justiția se înfăptuiește**. Este adevărat că regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești sunt de competența exclusivă a legiuitorului, așa cum rezultă din prevederile art.126 alin.(2) din Constituție - potrivit căruia „Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege” - și din cele ale art.129 din Legea fundamentală, în conformitate cu care „împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii”. Astfel, principiul liberului acces la justiție presupune posibilitatea neîngrădită a celor interesați de a utiliza aceste proceduri în formele și în modalitățile instituite de lege, însă cu respectarea regulii consacrate de art.21 alin.(2) din Constituție, potrivit căreia nicio lege nu poate îngredi accesul la justiție, ceea ce semnifică faptul că legiuitorul nu poate exclude de la exercițiul drepturilor procesuale pe care le-a instituit nicio categorie sau grup social (Decizia Plenumului Curții Constituționale nr.1 din 8 februarie 1994, Decizia nr.540 din 12 iulie 2016, paragraful 22, Decizia nr.2 din 17 ianuarie 2017, paragraful 24 și Decizia nr.18 din 17 ianuarie 2017, paragraful 24).”*

**Privit din perspectiva jurisprudenței Curții Constituționale, principiul liberului acces la justiție nu prezintă elemente de legătură cu problematica specializării judecătorilor și a înființării completurilor specializate și, prin urmare, dispozițiile legale referitoare la specializarea judecătorilor nu produc efecte asupra garantării liberului acces la justiție. Așadar, judecarea infracțiunilor de corupție de către toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca judecători specializați în materia infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000, nu poate aduce nicio atingere liberului acces la justiție.**

**8. Cu privire la pretinsa încălcare de către instanța supremă a imparțialității magistratului, ca o garanție a dreptului la un proces echitabil, învederăm faptul că, în domeniul imparțialității subiective și obiective, în considerentele Deciziei nr.333 din 12 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.533 din 17 iulie 2014, Curtea Constituțională a reținut următoarele:**

*”16. (...) Referitor la imparțialitatea magistratului, ca garanție a dreptului la un proces echitabil, consacrat de art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prin Hotărârea din 1 octombrie 1982, pronunțată în Cauza Piersack împotriva Belgiei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că imparțialitatea poate fi apreciată într-un dublu sens: un demers subiectiv, ce tinde a determina convingerea personală a unui judecător într-o cauză anume, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate subiectivă, și un demers obiectiv, cu scopul de a determina dacă acesta a oferit garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în privința sa, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate obiectivă (paragraful 30). Această definiție este reluată și în Hotărârea din 24 mai 1989, pronunțată în Cauza Hauschildt împotriva Danemarcei, prin care Curtea de la Strasbourg arată că imparțialitatea subiectivă este prezumată până la proba contrară (paragraful 47). În schimb, aprecierea obiectivă a imparțialității constă în a analiza dacă, independent de conduita personală a judecătorului, anumite împrejurări care pot fi verificate dau naștere unor suspiciuni de lipsă de imparțialitate. Acest demers se bazează pe o abordare funcțională sau organică, ce privește în special **ipoteza aceluiași magistrat care a exercitat funcții succesive asupra aceluiași justițiabil** (Hotărârea din 5 decembrie 2005, pronunțată în Cauza Kyprianou împotriva Ciprului, paragraful 121).*

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în paragraful 97 al Hotărârii din 15 octombrie 2009, pronunțată în Cauza Micallef împotriva Maltei, că *demersul obiectiv se axează în principal pe legăturile ierarhice sau de altă natură dintre judecător și alți actori implicați în procedură* (a se vedea cauzele curților marțiale, de exemplu, Miller și alții împotriva Regatului Unit, nr.45825/99, 45826/99 și 45827/99, 26 octombrie 2004; a se vedea și cauzele privind rolul dual al judecătorului, de exemplu, Meznaric împotriva Croației, nr.71615/01, 15 iulie 2005, pct.36 și Wettstein împotriva Elveției, nr.33958/96, pct.47, în care avocatul care îi reprezenta pe adversarii reclamantului l-a judecat ulterior pe reclamant în cadrul unui set de proceduri și, respectiv, al unei proceduri concomitente) care justificau obiectiv îndoielile cu privire la imparțialitatea instanței (...).”

În raport cu jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la elementele care sunt de natură să pună în discuție imparțialitatea obiectivă, constatăm că specializarea judecătorului nu se circumscrie sferei acestor elemente și, în consecință, judecarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr.78/2000 de către toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca judecători specializați, nu este de natură să afecteze imparțialitatea instanței în sens obiectiv.

Din toate aspectele relevate anterior în prezenta opinie, rezultă că întreaga conduită instituțională a instanței supreme a reflectat interpretarea cu bună credință a principiilor și normelor constituționale și legale incidente, în spiritul respectării literei și spiritului legii și în sensul atingerii scopului protejat de lege, și nu în sensul contrar al împiedicării sau al blocării activității Parlamentului.

\*  
\* \*

Având în vedere toate aspectele relevate anterior, considerăm că, **instanța de contencios constituțional ar fi trebuit:**

- În principal, să constate inadmisibilitatea sesizării, întrucât:
  - aceasta nu a fost formulată de titularul dreptului de a sesiza Curtea Constituțională cu soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, conform art.146 lit.e) din Constituție, respectiv de Președintele Camerei Deputaților, ci de un vicepreședinte al Camerei, domnul Florin Iordache, iar, conform Constituției, atribuția președintelui Camerei Deputaților de a sesiza instanța de contencios constituțional nu poate forma obiectul delegării;
  - nu sunt întrunite elementele constitutive, respectiv criteriile definitorii ale unui conflict juridic de natură constituțională, astfel cum acestea au fost stabilite în jurisprudența Curții, în cadrul fixat chiar de instanța de contencios constituțional pentru acest tip de cauze, nici chiar în interpretarea cea mai relaxată pe care jurisdicția constituțională o dă mai recent acestei noțiuni;
- În subsidiar, să constate că, în cauză nu a existat și nu există un conflict juridic de natură constituțională între Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de-o parte, și Parlamentul României, pe de altă parte, deoarece:
  - nu s-a putut stabili o încălcare din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție a competențelor pe care Constituția și legea i le conferă;
  - nu s-a putut stabili o imixtiune sau o substituție din partea Înaltei Curți de Casație și Justiție în competențele conferite de Legea fundamentală Parlamentului României, de vreme ce Parlamentul a adoptat legi (Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție și Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară) necorelate între ele, iar Înalta Curte nu a făcut altceva decât să le aplice în sensul producerii de efecte juridice de către ambele;
- Prin decizia adoptată în baza opiniei majoritare și soluția oferită pentru dezlegarea pretinsului conflict juridic de natură constituțională Curtea Constituțională a intervenit în mod arbitrar și fără a avea vreo competență în sfera activității judiciare, pe de o parte, soluționând în locul instanțelor de drept comun și în afara oricărui cadru procesual legal o inedită excepție procesuală ce ar viza o pretinsă nelegală compunere a unor complete de judecată, iar pe de altă parte încălcând principiul separației puterilor în stat și afectând independența justiției.

**JUDECĂTORI,**

**Dr. Livia Stanciu  
Prof.univ.dr. Elena-Simina Tănăsescu**